

Tuomas Vihtonen

Askel askeleelta – projekti 1999-2009

Opinnäytetyö

Kevät 2010

Sosiaali- ja terveysala

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Sosiaalialan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Tekijä: Tuomas Vihtonen

Työn nimi: Askel Askeleelta –projekti 1999 - 2009

Ohjaaja: Timo Toikko

Vuosi: 2010

Sivumäärä: 84

Liitteiden lukumäärä:7

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tehdä historiikki Askel askeleelta – projektista. Projekti tarjosi ammatillista tukihenkilötyötä Seinäjoen seudun 18-25 -vuotiaille nuorille. Se saavutti merkittävän aseman Seinäjoen alueen sosiaalityön kentällä. Tämän takia Askel askeleelta–projekti oli varsin pitkäikäinen. Projektin resurssit olivat varsin pienet, koska siinä työskenteli vain yksi työpäri kerrallaan. Yhteensä projektissa oli 8 työntekijää kymmenen vuoden aikana.

Historiikki on kirjoitettu projektin työntekijöiden näkökulmasta. Työntekijöiden haastattelut ja otteet projektin päiväkirjasta täydentävät historiikkia. Askel askeleelta - projektin asiakkaat olivat pääosin vaikeassa tilanteessa olevia nuoria. Moni heistä eli toimeentulotuen varassa, eivätkä he pystyneet sitoutumaan työllistäviin toimenpiteisiin tai koulutuksiin. Askel askeleelta – projekti oli matalan kynnyksen periaatteella toimiva yksikkö, joka oli valmis tukemaan nuorta kaikissa tilanteissa. Projektin työntekijät auttoivat nuorta toimeentuloon, asumiseen ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Työntekijät kulkivat nuoren rinnalla lähtemällä nuoren mukaan virastoihin auttamaan asioiden hoidossa. Työntekijät tekivät myös kotikäyntejä nuoren luo. Askel askeleelta – projektin työntekijät tekivät jalkautuvaa sosiaalialan kenttätöitä kalenterittomuuden periaatteella.

Opinnäytetyön intressinä on ollut saada kaikkien työntekijöiden näkemykset ja kokemukset projektista kootusti historiikin muotoon. Tätä historiikkia voi kaikki nuorten kanssa työskentelevät tai projektityöstä kiinnostuneet käyttää apuna ja mallina.

Avainsanat: projektityö, kertomus, työntekijät, luottamus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS ABSTRACT

Faculty: Social and health services Seinäjoki

Degree programme: Master`s degree programme in social work

Author: Tuomas Vihtonen

Title of thesis: History of the Step by Step – project 1999 - 2009

Supervisor: Timo Toikko

Year: 2010

Number of pages: 84

Number of appendices: 7

The aim of this study was to write the history of Step by Step – project. The project provided professional support person work for young people between ages 18 to 25 in Seinäjoki area. It achieved a significant position in Seinäjoki social work, which is why Step by Step – project was so long-running. The projects resources were very small, because there worked only one working pair at the time. In ten years time, there were altogether 8 workers in the project.

The history is written from a project workers' perspective. Workers interviews and excerpts from projects diaries fill the history. Clients of the Step by Step project were mostly young people in difficult situations. Many of them lived with the help of income support and they couldn't commit the help of employment office or any kind of education. Step by Step- project was the principle of low threshold working unit which was ready to support young person in all kinds of situations. Workers of the project helped young persons with income support, housing and supported the young person to gain control of their lives. Workers went side by side with young person in to the offices to help them deal with their affairs. Workers also made house calls to young person's homes. The workers of Step by Step - project carried out social field work with the principle of not using calendars to measure the time spent.

The interest of the study has been to get all the views and the knowledge from the workers of project and collect the history of Step by Step – project. This history is for all people who work with young people and people who are interested in project work.

Keywords: project work, story, workers, confidence

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ.....	2
THESIS ABSTRACT.....	3
1 JOHDANTO.....	6
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN KUVAUS JA SEN TARKOITUS.....	7
2.1. Projektin kehittämisen suuntauksia.....	8
2.2 Prosessin kuvaus ja Askel askeleelta-projektin historiikin kirjoittaminen.....	8
2.3 Askel askeleelta-projektin merkitys.....	11
2.4 Askel askeleelta-projektin tarveanalyysi.....	11
3 METODOLOGIA, AINEISTON KERÄYS	14
3.1 Kysymyksiä tehtävän tarkoituksellisuudesta sekä metodologisia lähtökohtia.....	15
3.2 Hiljainen tieto	21
3.3 Spiraalimalli.....	22
4 ASKEL ASKELEELTA PROJEKTI 1999- 2009.....	23
4.1 Projektin alkusysäys	23
4.1.1 Askel askeleelta – projektin yleisesittely, hallinto ja talous vuonna 1999...	24
4.1.2 Projektin onnistuminen	26
4.2 Ensimmäiset työntekijät aloittavat projektin toiminnan	27
4.2.1 Elämysleiri.....	27
4.2.2 Toiminnallinen Askel – projektin ryhmä.....	29
4.2.3 Yksilötyön merkitys kasvaa Askel – projektissa	31
4.2.4 Toiminnallisista ryhmistä jalkautuvaan kenttätööhön	33
4.2.5 Ensimmäinen vuosi pähkinänkuoressa	35
4.2.6 Työntekijän rooli – Kari ja Anu	37
4.3 Vuodet 2000-2002 Askel Askeleelta–projektin paikka on löytynyt Seinäjoella....	41

4.3.1 Uusi askel – Tuetun asumisen hanke	44
4.3.2 Tuetun asumisen hanke alkaa ja työntekijöiden vaihtuminen.....	45
4.3.3 Projektin askeleet	48
4.4 Vuodet 2003-2004 Projektitalo perustetaan ja työntekijät vaihtuvat.....	50
4.4.1 Vuoden 2003 kirjallista tuotantoa Askel – projektista.....	53
4.5 Kehittämishanke Askel –projektin monimuotoisen työn vakinaistamiseksi sekä sosiokulttuuristen menetelmien ottaminen käyttöön projektissa.....	54
4.5.1 Projektin asiakkaat ja uudistunut tapa toimia projektissa.....	54
4.5.2 Kehittämistehtävä: Tulevaisuuden tullessa	57
4.5.3 Kehittämishankkeen keskeiset vaikuttavuustulokset	58
4.5.4 Kehittämishankkeessa esille tulleet haasteet ja mahdollisuudet.....	59
4.5.5 Vuosi 2004 tiivistetysti ja esimerkit Askel-projektin asiakkaista	61
4.6 Vuosi 2005, synkkiä pilviä askeleen taivaalla – projektin toimintaa uhkaa loppu	62
4.6.1 Elämä jatkuu, Hankefoorumin suunnittelu ja toteutus	64
4.6.2 Järjestöyhteistyön kehittäminen ja hankefoorumi	65
4.6.3 Joitakin työtehtävien kuvauksia projektityöntekijän muisteluihin perustuen vuonna 2005	67
4.6.4 Askel askeleelta – projektin kohtalo selviää.....	68
4.7 Projektin viimeiset vuodet alkavat	69
4.7.1 Projektin asiakkuudelle tiukemmat säännöt	69
4.7.2 Projektin kehittyminen, valokuvanäyttely, asiakasmäärät lisääntyvät, projekti ei enää pelkästään niille ”vaikeimmille”	71
4.7.3 Toiminnan vakiinnuttamisen yrittäminen alkaa	74
4.8 Vuosi 2007, toiminnan vakinaistamisen suunnittelua ja ”perustyötä”	75
4.8.1 Sidosryhmäkysely	76
4.9 Päätöksiä ja ratkaisuja	77
4.9.1 Askel Askeleelta- projektin merkitys yhteistyökumppanien näkökulmasta.....	78
4.9.2 Projektin toiminnan loppu	79
4.10 Yhteenvetoa Askel askeleelta - projektista	81
LÄHTEET	85
LIITTEET	89

1. JOHDANTO

Tarkoitukseni on ollut tehdä kertomus Askel askeleelta -projektista ja sen työntekijöistä. Olin itse projektin työntekijänä vuodet 2005- 2009. Projektin lopuessa vuonna 2009 Askel askeleelta -projektissa oli ollut yhteensä kahdeksan työntekijää. Työntekijät täydentävät tätä kertomusta projektista johon osallistui kymmenen vuoden aikana yli 200 nuorta.

Askel askeleelta -projektin kertomus on myös kertomus työntekijöistä, heidän rooleistaan ja ratkaisuistaan, heidän tavasta tehdä työtä koko persoonallansa ja ammatillisena pysyen. Kertomus sisältää suoria lainauksia työntekijöiden kirjeistä projektipäiväkirjoista kuin toimintakertomuksista. Projektin toiminnan raportointia, projektin hallintoa sekä asiakasmääriä en ole tarkemmin kuvannut. Kuvaukset projektin toiminnasta pohjautuvat työntekijöiden keskusteluihin sekä heidän työnsä kuvaamiseen esimerkiksi yksittäisenä työpäivänä. Askel askeleelta – projektin asiakkaiden haastatteluja en ole ottanut. Tarkoituksena on ollut saada työntekijöiden näkökulma. Askeleen asiakkaista ja sidosryhmistä on aiemmin tehty opinnäytetöitä, joihin viittaa omassa työssäni.

Työntekijöiden kertomuksista olen pyrkinyt tuomaan esiin projektin kehittymistä sekä työntekijöiden valintojen tekemistä ottaen huomioon rajalliset resurssit. Kentän tarpeeseen nähden Askel askeleelta -projektin resurssit niin työntekijöiden (yksi työpari) kuin taloudellisesti olivat hyvin vähäiset. Projektin alkaessa vuonna 1999 sen tavoitteena oli olla nuoria valmentava paikka työelämään tai opiskeluihin.

Kehittyminen monialaiseksi sosiaalialan ja nuorten sektorin nopeasti reagoivaksi kenttäyksiköksi on ollut myös vastausta puutteisiin alueen apua tarvitsevien 18- 25 – vuotiaiden nuorten tuen osalta. Projektilla on ollut valtava tarve nuorten päihde - ja mielenterveyssektorilla kuin myös syrjäytymisen ehkäisyssä. Projektin työntekijät tekivät ammatillista tukihenkilötyötä pyrkien jatkuvasti kehittämään

toiminnan ja työn sisältöä säilyttäen jo toimivan rakenteen ja toimintatavat. Liitteissä on nuorten omia tuotoksia ja tuloksia prosessiluonteisista ryhmätoiminnan malleista.

Työssäni kuvaan askel askeleelta -projektin historiaa aikajärjestyksessä alkaen vuodesta 1999. Jokaista vuotta täydentävät lainaukset päiväkirjoista ja toimintakertomuksista. Liitteissä on työntekijöille tehdyt haastattelut.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN KUVAUS JA SEN TARKOITUS

Kehittämistehtäväni tarkoitus on ollut koota Askel askeleelta – projektista historiikki. Projektista ei ole tehty yhtenäistä koontia sen kymmenen vuoden olemassa olonsa aikana. Projektista on tehty opinnäytetöitä joihin on sisältynyt projektin kehittämistä (Ahokas 2003; Niemi 2003; Lintala 2004; Saarimaa & Martikkala 2001), sekä ulkopuolisten tekemiä projektiarviointeja (Martti, Rostila & Suikkanen 2003) kuin myös asiakkaiden ja sidosryhmien näkemykset projektin merkityksestä (Kandolin 2006; Ylipelkonen 2009).

Projektin olemassa olon aikana on saatu paljon hyödyllistä ja kehittävää materiaalia. Niiden yhdistäminen kaikille ymmärrettävään muotoon nähtäväksi on kuitenkin haasteellista. Tehtyjen opinnäytetöiden sekä raporttien löytäminen vaatii omaa työnsä.

Kymmenen vuoden aikana tehdyt työntekijöiden omat projektipäiväkirjat sekä toimintakertomukset sisältävät paljon hiljaista tietoa (vrt. Nonaka & Takeuchi 1995) joita työntekijät itse pystyvät ainoastaan avaamaan muiden ymmärrettäväksi ja samalla muille hyödynnettäväksi.

Historiikkiin on tuotu otteita työntekijöiden päiväkirjamerkinnöistä sekä projektin toimintakertomuksista, joita he ovat jälkeenpäin muistelleet ja kommentoineet haastatteluissa. Tarkoituksena ja tavoitteena on saada kokoon lukijalle avaavaa kertomusta projektin historiasta ja sen työntekijöiden kokemuksista. Kehittämis-

tehtävän ja historiikin kirjoittamisen tarkoitus on ollut myös tuoda esiin niitä asioita joita projekti on jättänyt jälkeensä pysyvästi Seinäjoen alueelle ja myös valtakunnallisesti.

2.1 Projektin kehittämisen suuntauksia

Askel askeleelta – projektia ei voi pitää täysin perinteisenä projektina. Yksi erottava tekijä oli projektin pitkä ikä. Perinteinen projekti ymmärretään tietyn ajan kestäväksi toiminnaksi jolla on suunnitteluvaihe, toteutusvaihe, arviointivaihe sekä raportointivaihe (Silfverberg 2000). Askel askeleelta -projekti sisälsi useita prosesseja johon sisältyi projektin suunnittelua toteutusta ja raportointia. Askel askeleelta – projektin toiminnan rahoittajalle Raha- automaattiyhdistykselle tehtiin vuosittain avustushakemus sekä raportti projektista. Projektia kehitettiin työntekijöiden toimesta joka vuosi. Samoin työntekijät tekivät jatkuvaa itsearviointia projektin toiminnasta ja omasta työstä.

Työntekijät kokivat projektin jatkuvan kehittämisen, suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin varsin spiraalimaiseksi (vrt. Heikkinen 2006). Askel – projektissa kehittäminen ja uusien asioiden ideointi tapahtui usein spontaanisti päivittäisissä keskusteluissa työntekijöiden ja asiakkaiden kesken. Kehittäminen oli luovaa ja joustavaa (Toikko & Rantanen 2009).

2.2 Prosessin kuvaus ja askel askeleelta - projektin historiikin kirjoittaminen

Ajatus historiikin kirjoittamisesta nousi esiin Askel -projektin viimeisenä toimintavuonna. Noin vuosi ennen projektin virallista päättymistä nousi työnohjauksessa puheeksi projektin historiikin kirjoittaminen.

Työnohjaaja Tommi Hautaniemi nosti idean esille. Työnohjauksessa käsiteltiin yhdessä projektin työntekijöiden kanssa projektin päättymisestä aiheutuvaa pettymystä. Hautaniemi perusteli silloin historiikin kirjoittamisen tärkeyttä etenkin yhteistyökumppaneiden, nuorten parissa työskentelevien ja kaikkien nuorten

verkostossa olevien näkökannalta. Hautaniemi oli useissa työnohjausistunnoissa kuullut työntekijöiltä tulevaa materiaalia liittyen projektiin. Työnohjauksissa käsiteltiin asiakastapauksia tai yleisesti projektin työntekijöiden jaksamista, sekä mietittiin yhdessä keinoja miten projektia viedään eteenpäin. Kaikki tämä työntekijöiden tuottama keskustelu sisälsi arvokasta tietoa (vrt. Nonaka & Takeuchi 1995), jolla työnohjaaja Hautaniemi arveli olevan käyttöä muuallakin. Kaikki Askel- projektin aikana tehty koottuna yhdeksi kertomukseksi, selkeyttäisi monelle ihmiselle (myös työntekijöille itselleen) kuinka mittavasta hankkeesta oli kysymys. Samalla myös vastaus tulisi kysymyksiin kuinka hanketta on tuotettu ja viety vuosien aikana eteenpäin.

Aloittaessani opinnot ylemmässä ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa ajatus Askel – projektin historiikista nousi mieleen. Näihin aikoihin oli tullut juuri tieto siitä, että kaupunki ei lähde mukaan rahoittamaan askel askeleelta – projektin toimintaa.

Aloitin historiikin suunnittelun syksyllä 2008. Tarkoituksena oli tehdä historiikista kehittämistehtävä ja samalla ylemmän AMK- tutkinnon opinnäytetyö. Pohdittavana oli, miten saada jo päättynyt projekti kehittämistyön alle? Miten kehittää jo päättyneitä projekteja? Miten tehdä suunnitelma, toteuttaa suunnitelmaa saada palautetta ja reflektiota jo päättyneestä projektista? (Heikkinen 2006).

Päätin ottaa historiikin kirjoittamisprosessin kehittämistehtäväksi. Ensimmäisiä tavoitteita oli tuoda historiikin kautta malli hyvin onnistuneesta projektista ja sen saavuttamista hyvistä käytännöistä. Tämä malli olisi kaikille projektityöstä kiinnostuneille. Tavoitteena oli myös tehdä hyvä ja lukijoita kiinnostava loppuraportti, joka olisi muillekin tarkoitettu kuin pelkästään taustaorganisaatiolle ja rahoittajalle. Historiikki oli alkuperäisillä tavoitteellaan löysästi verraten kehittämistoimintaa, jossa ei ole varsinaisia tutkimuskysymyksiä vaan keskipisteenä toimintaa, jolla pyritään tiettyyn tavoitteeseen (Toikko & Rantanen 2009).

Varsinaisesti projektissa ei ollut uusia mullistavia keinoja ja ”taikatemppuja” nuorille, vaikka projektin työntekijät kokeilivatkin rohkeasti uusia ideoita.

Historiikkia kootessani ja muistelllessani aikaani projektissa mieleeni tuli työntekijöiden merkitys. Työntekijät itse ja heidän näkemyksensä ja tapa tehdä työtä sekä sitoutuminen olivat niitä asioita, jotka tekivät projektista tärkeän niin nuorille kuin myös projektin sidosryhmille.

Toinen asia mitä projektista teki merkittävän, oli työntekijöiden vaihtuvuus. Askel -projektissa oli yhteensä 8 työntekijää ja jokainen heistä toi projektiin oman näkemyksensä ja ammattitaitonsa.

Historiikkia tehdessäni ja työntekijöitä haastatellessani yhdeksi tärkeäksi tavoitteeksi tuli painottaa työntekijöille itselleen, mitä kaikkea projektissa on saatu aikaan kuin myös se mitä hyvää projekti on jättänyt Seinäjoen alueelle jälkeensä.

Aloitin Askel –projektin historiikin kokoamisen lukemalla ja käyttämällä Askel askeleelta –projektista tehtyjä raportteja sekä toimintakertomuksia. Lähetin myös työntekijöille sähköpostia, joissa pyysin heitä lähettämään minulle omia muistoja ja kokemuksiansa Askel -projektista. Tarkoituksena oli työntekijöiden muisteluiden ja kirjoitusten siivittämänä viedä historiikin kirjoittamisprosessia eteenpäin. Kirjoitin historiikkia projektin toimintakertomuksia ja raportteja apuna käyttäen.

Työntekijöiltä tuli toiveena, että he voisivat saada luettavaksi Askel -projektin historiikkia, jonka jälkeen pidettäisiin yhteinen ryhmähaastattelu työntekijöiden kesken. Työn etenemisen kannalta tämä ehdotus oli hyvä. Kirjoitin Askel Askeleelta – projektin historiikin ensimmäisen version valmiiksi. Tämä versio sisälsi paljon otteita raporteista ja toimintakertomuksista. Ensimmäisen version tarkoitus oli saada työntekijöitä muistamaan sen mitä kaikkea projektissa oli tehty.

Lähetin historiikin ensimmäisen version työntekijöille luettavaksi. Pidetyissä haastatteluissa ilmeni että historiikin lukeminen oli avannut muistoja työntekijöiden ajoista projektissa ja siten materiaalia haastatteluista tuli hyvin kattavasti.

Tässä vaiheessa työni muistutti perinteistä toimintatutkimusta tutkittavien osallistuttua tutkimusprosessiin merkittävällä tavalla (Kuula 1999, 10).

2.3 Askel askeleelta-projektin merkitys

Askel askeleelta - projektin työntekijät ovat aina pyrkineet laatuun asiakaslähteisyyden kautta (Ahokas 2003, 34). Työntekijät ovat kohdanneet asiakkaat aina tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti tarjoten heille vaihtoehtoja.

Pienen organisaation etuna on ollut viestinnän helppous sekä yhteistyön onnistuminen tavoitteiden, työtehtävien kuin työnjaonkin kohdalla.

Askel- projektin tapaa tehdä työtä kutsuttiin myös liikkumiseksi ”harmaalla alueella” nuoren sekä viranomaisten välillä. Harmaa alue käsitti monesti koko nuoren verkostoa ja elinpiiriä.

Askeleen työntekijöiden tuomia hyviä käytäntöjä ovat jatkaneet projektit Askeleen ajan jälkeenkin (esim. Opetusministeriön etsivän työn hanke Seinäjoen alueella).

2.4 Askel askeleelta - projektin tarveanalyysi

Askel askeleelta – projekti loppui helmikuun lopussa 2009. Projektin merkitys ja tarpeellisuus on tunnustettu verkostossa yhteistyökumppanien osalta usein ja hyvinkin painokkaasti. Projektin asiakkaaksi sitoutuneet nuoret ovat kokeneet projektin hyvin tärkeäksi heille itselleen.

Projektin ongelmana oli sen hallinnollinen näkymättömyys. Kaupunginhallituksessa ja valtuustossa hyväksynnän helpoiten saavat esitykset, joissa olivat selkeät luvut todisteina.

Askel -projektin kaltaisessa ammatillisessa tukihenkilötyössä ei ollut näyttää mittareilla kehitystä asiakkaiden tilanteissa. Askel -projektin asiakkaat olivat yleensä vaikeimmassa tilanteessa olevia. Heille saattoi olla suuri edistysaskel suoriutuessaan päivittäisistä normaaleista rutiineista kuten kaupassa käynti. Tämänkaltaisia asiakkaille itselleen hyvin tärkeäksi koettuja edistysaskelia ei voi täsmällisillä mittareilla kuvata. Nämä pienet voitot kokee suurena ennen kaikkea asiakas itse. Askel -projektissa kirjattiin kunkin asiakkaan kanssa käydyt keskustelut ja asioiden hoidot, mutta tärkeää työtä oli hyvin hankala saada päättäji-en silmille.

Askel askeleelta - projektin tavoitteena vuosina 2007 ja 2008 oli saada nuori-soasema steissille kolmas työntekijä, joka olisi jatkanut askeleen kaltaista liik-kuvaa ja joustavaa matalan kynnyksen työtä.

Esitystä kannatettiin yhteistyökumppaneiden keskuudessa hyvin voimakkaasti. Ongelmana oli, kuinka saada tarve esille päättäjille. Yhtenä mahdollisuutena oli tuoda projektin merkitys esiin yhdessä sidosryhmäkumppaneiden kanssa. Askeleen merkityksen voi laittaa matriisiin. Jossa katsotaan askeleen merkitystä eri näkökulmista.

Askel askeleelta -projektin merkitys projektin nuorten, projektin työntekijöiden sekä tärkeimpien yhteistyökumppanien silmin:

kohderyhmä/	merkitys
Askel askeleelta nuoret	Hyvin tärkeä, matalan kynnyksen paikka, helppo tulla, helppo puhua työntekijöille.
Askel – työntekijät	Asiakasmäärä ja tarjonta ollut laajaa useista eri tahoista, myös puskaradio on ollut tärkeä. Nuorilla hyvä kuva askeleesta. Luottamusta työntekijöihin löytyy. Askel tekee tärkeää työtä harmaalla alueella viranomaisten ja nuorten välissä. Kalenteriton ja joustava työnkuva.
Kaks` Kättä työpaja	Ennaltaehkäisevät nuorten syrjäytymistä.
Nuorisoasema Steissi	Vastaa nuorisoaseman tarpeeseen liikkuvalla työntekijällä.

Seinäjoen Perusturvakeskus/ Lastensuojelu	On tukenut heidän omaa työtään sellaisin palveluin, joihin itsellä ei ole resursseja. Esimerkkinä mainittiin virka-aikojen ulkopuolella toimiminen, asiakkaan tukeminen ja rinnalla kulkeminen muun muassa virallisten asioiden hoitamisen yhteydessä, jalkautuminen sekä monipuolisen, ilmaisen ryhmätoiminnan järjestäminen.
Työvoiman palvelukeskus	On tukenut heidän omaa työtään palveluin, joihin itsellä ei ole resursseja.

3. METODOLOGIA, AINEISTON KERÄYS

Työni päätarkoituksena oli saada työntekijöiden näkökulma esiin Askel askeleelta - projektista koko sen historian ajalta. Työni tulee opinnäytetyöksi sosionomi ylempi AMK- tutkintoa varten, joten työssäni hyvin vahvana tekijänä on kehittävä toiminta. Toiminnan päätarkoituksena on tehdä tutkimuksellista kehittämistoimintaa (ks. Toikko & Rantanen 2009).

Yleensä tutkimus ja kehittämistoiminnasta puhutaan yhdessä ilman että niiden välille tehdään mitään eroa. Lähtökohdiltaan ero on kuitenkin selkeä. Tutkimuksessa vastataan tiettyihin tutkimuskysymyksiin tutkimusmenetelmiä käyttäen. Kehittämistoiminnassa pyritään kehittämään jotain tuotetta, palvelua, organisaatiota tai projektia. Tietokäsityksetkin poikkeavat toisistaan: tutkimuksen piirissä tiedon luotettavuutta pidetään tutkimusmenetelmien ja tutkimusprosessin kriteereinä. Kehittämistoiminnassa tiedon käyttökelpoisuus on keskeisintä. Siten esimerkiksi kokemustieto voi olla tieteellisen tiedon kanssa tasavertaista (Toikko & Rantanen 2009, 155- 156).

Työni tarkoituksena on historiikkia kirjoittamalla sekä työntekijöitä haastattelella tuoda työntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä esiin jo päättyneestä projektista. Kehittämistoimintaa työstäni tekee se, että kirjoittamaani historiikin raakaversiota sekä vanhoja päiväkirjamerkintöjä lukemalla työntekijöille on palanut mieleen projektissa tapahtuneita ja tehtyjä asioita. Näiden asioiden palautuessa työntekijöille mieleen he pystyvät tuomaan oman näkemyksensä projektista ehkä hieman uudestakin näkökulmasta. Työntekijöiltä keräämäni haastattelut ja näkemykset ovatkin tuoneet työlleni hyvän jalustan, jonka pohjalle on historiikkia projektista hyvä esitellä tulevaisuudessa yhteistyökumppaneille, taustaorganisaatiolle, Seinäjoen kaupungille sekä varsinkin työntekijöille itselleen.

3.1 Kysymyksiä tehtävän tarkoituksellisuudesta sekä metodologisia lähtökohtia

Ollakseen tutkimusta työni vaatii tietynlaiset metodologiset kysymykset ja sitoumukset (Toikko & Rantanen 2009). Ensimmäisenä kysymyksenä otan omaa työtäni ohjaavan intressin. Toisena kysymyksenä otan työtäni ohjaavan ja vaikuttavan tietokäsityksen. Lopuksi kolmantena kysymyksenä otan työni/ kehittämistehtäväni luonteen.

Työni lähestymistapani ja sitä ohjaava intressi (Toikko & Rantanen 2009) on ollut työntekijöiden näkökulma koko projektista. Tarkoitukseni on ollut saada työntekijöiden oma rehellinen näkökulma päättyneestä projektista. Työntekijöillä on ollut mahdollisuus "sulatella" aikaansa projektissa ennen historiikkia. Suurin osa työntekijöistä on ollut jo useita vuosia muissa työpaikoissa (osa muualla päin Suomea). Täten oma kriittinen näkemys projektista on kehittynyt historiikkia lukiessa. Kriittisellä näkemyksellä tarkoitan tässä tapauksessa työntekijän mahdollisuutta tuoda esiin omaa rehellistä arviota työstänsä ilman taustalta tulevia vaikutteita. Näitä vaikutteita on voinut olla Askel- projektin aikana esimerkiksi: rahoittaja, yhteistyökumppanit tai taustaorganisaatio.

Lähestymistapaa ajatellessa ja miettiessä kenellä on minkälainen intressi ollut, voi huomata projektin arvioinnissa työntekijöiden välillä eroavaisuuksia. Haastatteluissa (Liite 5) selviää osan työntekijöistä miettineen sitä, että lähtikö Askel askeleelta - projekti työntekijöiden mukana elämään omaa elämäänsä? Unohdettiinko taustaorganisaation Kaks`Kättä työpajan toiveet ja intressit projektista? Yksi työntekijöistä koki projektin menettäneen taustaorganisaation tukea hänen aikanaan ja koki syyllisyyttä siitä. Hän mietti, olisiko pitänyt tehdä yhteistyötä enemmän Kaks`Kättä työpajan kanssa? Kuitenkin hän muisti myös projektin ajautuneen niin itseohjautuvaksi, että taustaorganisaatio oli vain yksi osa sen laajasta verkostosta.

Toisena kysymyksenä on epistemologisesta näkökulmasta työni tietokäsitys. Projektista tehty historiikki ja sen pohjalta tehdyt haastattelut tuovat hyvin käytökelpoista materiaalia kaikille lukijoille. Historiikki ja haastattelut paljastavat

kuinka monenlaista nuorta Askel askeleelta - projektissa on ollut asiakkaana (ei esimerkiksi pelkästään päihdeongelmaisia) ja minkäläistä rikkautta se on tuonut projektille. Myös työntekijöiden vaihtuvuus ja jokaisen työntekijän hyvin omasta persoonastaan lähtevä työote ovat tuoneet projektiin sitä rikkautta mitä tarvittiin projektin jatkuvuuteen.

Tiedon käyttökelpoisuutta korostavana tiedontuotantotapana (Toikko & Rantanen 2009) historiikin ja sen pohjalta tehdyt haastattelut ovat juuri tutkimuksellista kehittämistoimintaa (Toikko & Rantanen 2009). Historiikkia lukiessaan työntekijät sekä opinnäytetyön kirjoittaja ovat prosessoineet mielessään projektia kokonaisuudessaan ja luoneet omat näkemyksensä projektista, jotka yhteen koottuna luovat projektin historiikin. Tätä historiikkia täydentävät merkityksellisesti työntekijöiden haastattelut, joissa tulee ajan kanssa hiottuna oma lopullinen näkemys siitä mitä kaikkea (projektissa) työntekijät saavuttivat. Haastatteluissa oli kovin hedelmällistä myös se, että työntekijöillä saattoi olla omat muistelunsa ajastaan Askel-projektissa ”varastoituna” omassa mielessä ja ne muistot saattoivat olla jo unohdettunakin. Vasta projektin päättymistä seurannut uutisointi ja Askel - projektin historiikin kirjoittamisprosessin alku ovat palauttaneet monen Askel- projektin työntekijän mieleen oman aikansa projektissa.

En usko että haastattelut olisivat antaneet näin paljon uutta, jos nämä olisi tehty projektin olemassa olon aikana. Silloin työntekijöillä olisi ollut ehkä motiivina omilla lausunnoillaan vaikuttaa siihen, että projekti jatkuisi Seinäjoen alueella. Taustalla olisi voinut olla myös pelko siitä että projektissa tehty työ valuisi hukkaan. Ajan merkitys korostuu siinä, että projektin päätyttyä entiset työntekijät ovat alkaneet keskittyä omiin tehtäviinsä ja jättäneet projektin taaksensa. Historiikin lukeminen ja haastattelujen järjestäminen ovat aloittaneet uudelleen prosessin, jossa saadaan kootusti kansiin työntekijöiden oma aika ja näkemys projektista. Tämä työntekijöiden tuottama tieto niin historiikissa kuin haastatteluissa luovat varmasti käyttökelpoista materiaalia kaikille projektimaailmasta kiinnostuneille, kuin myös nuorten kanssa työskenteleville.

Monesti oletetaan virheellisesti, että tutkimustiedon tekeminen ja tutkimustiedon soveltaminen ovat kaksi erillistä vaihetta, joista toinen on tutkijoiden ja toinen

soveltajien vastuulla (Rolin 2006; Kakkuri 2006; Henttonen 2006). Tämä käsitys soveltavasta tutkimuksesta on kuitenkin liian kapea. Tutkimuksen tekeminen ja tutkimustiedon soveltaminen (kehittämistyö) luovat erottamattoman kokonaisuuden. Toimintatutkimuksen tavoite ei ole ymmärtää organisaatioita vaan myös vaikuttaa niiden sisältöön (ks. Lukka 2006; Katila & Meriläinen 2006).

Tämän asian vahvistaa myös Askel askeleelta – projektin historiikin kirjoittaminen. Historiikin kirjoittamisprosessi ja koko työn tekeminen menee perinteisessä tutkimuksellista näkökulmaa ajatellen täysin nurinkurisesti. Ensin on tehty projekti kymmenen vuoden ajan, jolloin on pidetty hyvää arkistointia sekä kirjoitettu säännöllisesti toimintakertomuksia, päiväkirjoja sekä raportteja projektista. Näiden pohjalta olen kasannut historiikin projektista sen päättymisen jälkeen. Tämä kaikki tieto, mikä tulee esiin historiikissa ja työntekijöiden ajan myötä hioutuneissa näkemyksissä tuottavat käyttökelpoista tietoa lukijoille. Opinnäytetyötäni historiikin kirjoittamisineen ja haastatteluineen voi myös kutsua ymmärtäväksi tutkimukseksi, jossa tarkkaavainen lukija voi löytää omiin tarpeisiinsa hyödyllistä tietoa (Alasuutari 1999).

Tiedon siirrettävyydessä on koko Askel – projektin olemassaolon aikana kuin myös sen jälkeen ollut erilaisia tiedon siirtymisen vaiheita. Haastatteluissa työntekijät kokivat tiedon siirtymisen projektin aikana hyvinkin spiraalimaiseksi (Heikkinen 2006). Projektia kehitettiin koko ajan työntekijöiden toimesta ja työntekijöiden vaihtuessa lähti uusi spiraali käyntiin. Jotta (yksi) spiraali pyörisi niin suunnitelman ja toiminnan jälkeen täytyy olla havainnointi ja reflektointi (Heikkinen 2006, 81).

Kuka havainnoi ja reflektoi työntekijöiden toimintaa? Askeleen työntekijät pitivät reflektioijina projektin asiakkaita, ohjausryhmää, taustaorganisaatiota, rahoittajaa ja sidosryhmiä. Tärkein reflektio tuli kuitenkin työparilta. Tärkein mittari ja reflektion antaja oli askeleen työntekijöiden oma näkemys tehdystä työstä. Tämä reflektointi oli päivittäistä työparien välisten keskustelujen ja suunnitelmien testaamisen muodossa.

Itse kirjoittajana koin tiedon siirtymisen ja hiljaisen tiedon merkityksen niin projektin aikana kuin historiikkia kirjoittaessa ja haastatteluja tehdessä. Hiljaisen tiedon usein siteerattu unkarilaisen filosofin Michael Polanyin (1958; 1966) perusajatus: ”Voimme tietää enemmän kuin osaamme kertoa” kuvaa hyvin hiljaisen tiedon kattavaa olemassaoloa (Toom 2008). Hiljaista tietoa voi kerääntyä henkilökohtaisissa kokemuksissa esimerkiksi mestari-oppipoika suhteen mallilla (Toom 2008, 37).

Askel askeleelta - projektissa hiljainen tieto siirtyi työparityöskentelyssä jokapäiväisten keskustelujen, mutta myös työntekijöiden omien työ ja toimintamallien havainnoinnissa ja seuraamisessa jatkuen edelleen työntekijän oman toimintamallin kehittämiseen.

Voisin väittää hiljaista tietoa siirtyneen myös Askel- Projektin asiakkaiden kesken. Projektin asiakkaiden keskuudessa tuntui olevan kirjoittamattomana sääntönä se, että uusi ryhmätoimintaan tullut nuori otettiin hyvin vastaan vaikka hän olisi ollut minkälainen ja missä kunnossa tahansa (tai ainakin nuoret pitivät ”mölyt mahassa”). Toisena sääntönä tuntui olevan nuorilla että Askeleen toiminnassa mukana ollessaan nuoret eivät ”reissuillansa” kehuskelleet. Eli askeleessa ollessaan esimerkiksi päihde tai rikoksiin liittyvistä asioista ei puhuttu. Tällä tavalla asiakkaat myös omalla tavallaan kunnioittivat työntekijöitä ja projektia. Tämän hiljaisen tiedon siirtyminen meni varsinkin viimeisinä vuosina asiakkaalta toiselle todella mutkattomasti.

Näitä asioita työntekijät havaitsivat itse ollessaan projektissa ja nämä käsitykset vielä vahvistuivat historiikkia kirjoitettaessa ja haastattellessa työntekijöitä.

Kolmantena metodologisena kysymyksenä (Toikko & Rantanen 2009) on toiminnan luonne. Kuten edellä jo mainittiin, tärkeää toiminnalle oli siitä saatu reflektio.

Projektin aikana tärkeimpänä reflektion antajana projektille olivat itse työntekijät. Historiikkia ja opinnäytetyötäni tehdessä luonnollisesti työntekijät nousivat jälleen tärkeimmäksi työni eteenpäin viejäksi ja reflektion antajaksi. Suunnitelles-

sani työntekijöiden näkemysten taltioimista sain juuri työntekijöiltä itseltään idean ryhmähaastattelun pitämiseen. Myös heti alkuvaiheissa he toivoivat projektista jonkinlaista koontia, että heidän omat muistonsa projektista palautuisivat mieleen.

Työni kannalta ryhmähaastattelu antoi kaikkein eniten suuntaa työlleni ja koko historiikin kirjoittaminen heti prosessin alkuun toi esiin hyvin hedelmällistä ja kriittistäkin keskustelua.

Tarkoituksellisesti kysyin heti kirjoittamisprojektin alussa mitä olisimme voineet tehdä työntekijöinä toisin, että projekti olisi jatkunut? Tällä kysymyksellä toivoin että tämä tieto siirrettävyydeltään olisi hyvinkin arvokasta. Vastaus oli lähes kaikilla työntekijöillä sama: ”Paljonkin olisin voinut tehdä toisin, mutta olisiko sillä ollut lopputulokseen merkitystä?” Asiakkaat tulivat heti Askel – projektin alkuvaiheessa sen verran haasteelliseksi, että heidän mukaansa lähti projektin toiminta muokkaantumaan. Tämä koettiin hyvin oleelliseksi asiaksi työntekijöiden mielestä projektin pitkäikäisyydelle. Tämä oli jo sinällään hyvin merkittävä saavutus.

Askel – projektin työntekijöiden ryhmähaastattelussa oltiin yksimielisiä siitä, että projektissa tehty hyvä työ olisi pitänyt näkyä kaupungin päättäjille asti. Työntekijöiden tehtäviin ei kuulunut projektin markkinointi kaupunginvaltuuston salissa. Tämä olisi ollut projektin taustaorganisaatiossa vaikuttaneiden tehtävä.

Ryhmähaastattelussa työntekijät tekivät itse arviointia koko ajan ja tärkein asia tuli esiin, mikä on myös yksi historiikin kirjoittamisen peruste. Työntekijät näkivät mitä kaikkea hyvää Askel askeleelta -projekti on tuonut Seinäjoen alueelle ja miten työntekijöiden hyvin tehty työ vaikuttaa edelleen nuorissa ja sidosryhmissä. Projektin asema ja sen merkitys vaati koko sen kymmenen vuoden olemassaoloa.

Siirrettävyyttä saadakseni työlleni olen kirjoittanut aluksi hyvinkin tarkasti historiikka päiväkirja merkintöihin sekä toimintakertomuksiin pohjautuen. Tällä on ollut tarkoituksena, että lukija saa tarpeeksi hyvin käsityksen siitä mitä kaikkea on

projektissa tehty. Siirrettävyyden näkökulmasta ensimmäisen asteen tuloksena voisi ajatella, että lukija voisi suoraan käyttää mahdollisesti omassa projektissaan tai muussa nuorten parissa tehtävässä työssä asioita, joita on Askelprojektissa tehty.

Toisen asteen tuloksen saavuttamiseksi olen pyrkinyt kirjoittamaan historiikin ja koko työni niin läpinäkyväksi (vrt. Lincoln & Guba 1990) että jokaiselle lukijalle tulee mahdollisuus arvioida projektissa tehdyn työn merkitystä ja mielekkyyttä. Työntekijöiden haastattelut ja kommentit lopussa vahvistavat ja tuovat näkökantaa tehtyihin asioihin ja koko projektin kokonaisuuteen.

Faktanäkökulmaa työni tuo haastattelujen lisäksi aivan konkreettisen toiminnan tuomista historiikkiin. Olen laittanut kolmelta vuodelta Askelprojektin tilastoja projektiin osallistuneista nuorista. Luonnollisesti myös historiikissa olevat päiväkirjamerkinnot ja lainaukset toimintakertomuksista ja raporteista tuovat lukijalle esille konkreettista toimintaa, jota projektissa on tehty.

Tehty työni on luonteeltaan laadullista tutkimusta, jossa vuorovaikutuksellisesti työntekijöiden kanssa olen kerännyt tietoa haastatteluin, kommentein sekä päiväkirjamerkintöihin, että toimintakertomuksiin pohjautuen. Prosessina historiikin kirjoittaminen, johon työntekijät haastatteluin peilaavat omia kokemuksiaan ja näkemyksiään projektistaan tekevät prosessista vuorovaikutuksellisen prosessin. Tässä työssä on tärkeää hyvä lopputulos eli työntekijöiden kokemuksiin pohjautuva historiikki. Historiikista voi ottaa mallia ja sitä voi pitää hyvänä käytäntönä, mutta myös tarinana eri käännteineen ja onnistumisineen ja epäonnistumisineen.

3.2 Hiljainen tieto

Hiljainen tieto tiivistyy hyvin Michael Polanyin kuuluisaan lauseeseen ”voimme tietää enemmän kuin osaamme kertoa”. Nonaka & Takeuchi (1995) kirjoittavat hiljaisen tiedon koostumisesta etenkin ruumiin kautta kun taas täsmällinen tieto koostuu rationaalisen päättelyn kautta.

Nonaka & Takeuchi (1995) kirjoittavat hiljaisen tiedon siirtymisestä neljässä eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa: hiljaisesta tiedosta hiljaiseen tietoon siirtyminen tapahtuu sosiaalistumisessa ja kokemusten vaihdossa. Tätä voi verrata esimerkiksi työparityöskentelyyn jossa hiljainen tieto siirtyy työparin sisällä työntekijältä toiselle. Hiljainen tieto siirtyy myös työpaikoilla mestari-oppipoika mallisella suhteella (Toom 2008). Tässä työyhteisöön tullut uusi työntekijä omaksuu muiden kokeneempien työntekijöiden näkemystä, kokemusta ja malleja tehdä kyseistä työtä ja samalla omaksua työyhteisössä olevia sisäisiä malleja ja tapoja. Näitä malleja omaksuessaan(tai ainakin osan malleista toivottavasti) työntekijä alkaa löytämään paikkaansa ja (toivottavasti) luomaan omaa malliansa tehdä kyseistä työtä.

Toisessa vaiheessa hiljainen tieto siirtyy täsmälliseen tietoon (Nonaka & Takeuchi 1995). Tapahtuu ulkoistaminen, jossa sisäiset mallit muutetaan sanoiksi ja/tai teksteiksi. Tässä kohtaa voisinkin verrata Askel askeleelta - projektin toimintakertomuksia, raportteja sekä toimintasuunnitelmia joita lähetettiin vuosittain projektin rahoittajalle Raha-automaattiyhdistykselle. Näissä raporteissa ja suunnitelmissa tiivistetysti ilmenee ne jatkuvat ja päivittäiset työntekijöiden keskustelut ja visioinnit projektista ja siitä miten projektin tulisi kehittyä.

Kolmannessa vaiheessa täsmällinen tieto siirtyy täsmälliseen tietoon, kombinaatiossa tieto yhdistetään olemassa olevaan tietoon. Neljännessä vaiheessa täsmällinen tieto siirtyy taas hiljaiseen tietoon. Tapahtuu tiedon sisäistämistä jossa tieto vaikuttaa tekemiseen ja ohjaa toimintaa (Nonaka & Takeuchi 1995).

Askel askeleelta - projektin aikana ja projektin jälkeen saatua tietoa on mennyt eteenpäin ja esimerkiksi hanketyössä on otettu mallia askeleen kaltaisesta työ-

tä (ainakin jossain määrin Etsivän työn hanke Seinäjoella). Projektin aikana syntynyt täsmällinen tieto on siirtynyt hiljaiseksi tiedoksi. Erittäin tärkeänä tavoitteena olisi, että historiikin avulla jossa on kootusti Askel -projektissa tehdyt ja tapahtuneet asiat olisivat Seinäjoen alueella nuorten kanssa työskenteleville hyvänä apuna ja vertailun kohtana. Mahdollisesti jopa uusien ideoiden lähteenä tulevaisuudessa. Siten täsmällinen tieto siirtyisi hiljaiseen tietoon tulevaisuuden työntekijöille.

Hiljaista tietoa myös eletään yhdessä, jossa tieto ja osaaminen siirtyvät olemalla ja toimimalla, vaikka mitään ei ilmaistaisi sanojen avulla (Toom, Onnismaa & Kajanto 2008).

3.3 Spiraalimalli

Ryhmähaastatteluissa työntekijät kokivat Askel askeleelta -projektin toiminnan spiraalimaiseksi eri sykleineen (Heikkinen 2006).

Toimintatutkimuksen spiraalissa (Heikkinen 2006) ensimmäinen sykli alkaa suunnitelmalla, jonka jälkeen on toiminta. Tämän jälkeen tapahtuu havainnointi ja reflektointi. Reflektoinnin jälkeen alkaa toinen sykli parannetulla suunnitelmalla jota jälleen seuraa toiminta, havainnointi, ja reflektointi. Toimintatutkimus on kuin pyörre, joka johtaa jatkuvasti uusiin kehittämissideoihin (Heikkinen 2006).

4. ASKEL ASKELEELTA – PROJEKTI 1999-2009

Kaks`Kättä työpaja Oy:n www-sivuilla tiivistetään varsin ytimekkäästi sen mitä Askel Askeleelta - projekti oli. Työntekijät tietävät parhaiten työnsä merkityksen. Siksi he ovat tehneet tarinan Askel askeleelta –projektista.

”Askel askeleelta -projekti on tarkoitettu Seinäjoen seudun 18-25- vuotiaille nuorille . Askeleessa nuori voi puhua asioistaan luottamuksellisesti ja hahmotella sekä selkeyttää tulevaisuuden suunnitelmiaan. Askel askeleelta-projekti tarjoaa myös monipuolista ryhmätoimintaa. Projektissa mukanaolo on vapaaehtoista.

Toiminnan punaisena lankana on yksilöllinen ja joustava sekä nopeasti reagoiva kenttätyö. Tavoitteena on yksilöllisen polun löytäminen, joka vie nuorta elämässä eteenpäin - *askel askeleelta.*”

Askel askeleelta-projektin esittely Kaks`Kättä Työpaja Oy:n www- sivuilla:
(www.kakskatta.fi)

4.1 Projektin alkusysäys

Askel askeleelta projekti sai alkunsa vuonna 1999 kun esille tulivat nuoret jotka eivät ole riittävän työkykyisiä esimerkiksi työpajatoimintaan. Tarve nousi yksikölle joka tukee ja kuntouttaa nuoria, kannustaa ja tukee säännölliseen elämänrytmiin matalan kynnyksen periaatteella. Sitä kautta autetaan nuoren kuntoutumista sekä arjen hallinnan oppimista.

” Helmikuussa aloitettiin käytännön järjestelyt projektin käynnistämistä varten. 12.1.-99 pidetyssä kehityspalaverissa päätettiin koota projektille ohjausryhmä, joka on verkostona projektissa. 19.1.-99 pidettiin Kaks`Kättä Pajalla projektin ensimmäinen ohjausryhmän palaveri . Paikalla olivat A-klinikan edustaja, sosiaalijohtaja Harri Lintala, työvoimatoimiston edustajat Härkö-Niskanen Helena ja Erkkilä Elisa, Marja-Terttu Itämäki SAAKK, SAOL Pauli Hietämäki, Kaks`Kättä

Pajalta Saila Aho-Mantila, Merja Hautakangas ja projektiveittäjä Anu Kujala. Ohjausryhmälle kerrottiin, mitkä ovat projektin tavoitteet, mikä kohderyhmä on ja mitä projektin toiminta sisältää. Kokouksessa sovittiin, että ohjausryhmän jäsenet miettivät olisiko heillä ehdottaa projektiin sopivia nuoria. Seuraava palaveri sovittiin pidettäväksi 25.2.1999. Siihen mennessä pyritään selvittämään ketä nuoria projektiin eri yhteistyötahoista tulisi mukaan. Aloituserhmän kooksi on kaavailtu noin kymmenen nuoren ryhmää. Jatkossa mukaan voisi tulla non-stop-tyyppisesti, koska todennäköisesti ryhmä tulee 'elämään' koko ajan"

(Avanne & Kujala 1999)

Ohjausryhmän kokoonpano vuosien aikana vaihtui useasti, mutta siinä oli aina tärkeimmät yhteistyökumppanit edustettuna. Ohjausryhmä oli merkittävä tekijä projektin loppuun saakka.

4.1.1 Askel askeleelta -projektin yleisesittely, hallinto ja talous vuonna 1999

Ensimmäisiä asioita projektissa oli tilojen järjestäminen sekä laitehankintojen tekeminen.

Projekti aloitti toimintansa Kaks'Kättä työpaja Oy:n toimitiloissa 15. Helmikuuta 1999. Tilojen järjestäminen toimintaa varten ja laitehankinnat olivat ensimmäisiä töitä projektissa. Yhdessä Kaks'kättä Pajan toimitusjohtajan kanssa valitsimme projektille ohjausryhmän ja kutsuimme sen koolle. Ohjausryhmän kanssa keskustelimme, mikä olisi paras keino tavoittaa kohderyhmämme nuoria ja mitkä olisivat yhteistyön toimintatavat. Perusturvakeskus ja työvoimatoimisto lupasivat etsiä asiakkaistaan nuoria, jotka ovat pitkään olleet vailla tulevaisuudensuunnitelmia. Jokaisesta yhteistyötahosta nimettiin yhteyshenkilö, jonka kanssa on helppo olla yhteydessä, nuoria koskevissa asioissa.

Huhtikuussa otimme yhteyttä Ilmajoen, Ylistaron ja Nurmon sosiaalijohtajiin. Sen jälkeen kiersimme kertomassa projektin sisällöstä, tavoitteista ja kohderyhmästä kuntien sosiaalityöntekijöille. Sovimme, että he etsivät sopivia kohderyhmän nuoria listoille ja toukokuussa sosiaalipuolen yhteyshenkilöt kutsuttiin yhteiseen ohjausryhmän kokoukseen, jossa käytiin läpi yhteistyön käynnistämistä. Päätimme, että elokuuhun

mennessä pyritään saamaan naapurikunnista ensimmäiset osallistujat projektiin. Käytännössä vain Nurmon kunnasta on projektissa aloittanut kaksi nuorta. Ylistaron ja Ilmajoen kohdalla asia ei ole edennyt välimatkan ja vähäisen kohderyhmän määrän vuoksi.”

(Avanne & Kujala 2000)

Projektin taustaorganisaationa oli Kaks`Kättä työpaja OY. Kaks`Kättä työpaja vastasi esimerkiksi projektin taloudesta sekä henkilöstöasioista. Projektin esimiehenä oli Kaks`Kättä työpajan toimitusjohtaja. Työpajan toimitusjohtajaksi ja samalla projektin esimieheksi tuli myöhemmin Saira Aho-Mantilan jälkeen Esko Vaismaa.

Projekti työskentelee Kaks`Kättä työpajan alaisuudessa omana itsenäisenä projektinaan. Kaks`Kättä työpaja on osakeyhtiö, jonka hallitus koostuu Seinänaapurikuntien virkamiehistä. Työpajan **toimitusjohtaja Saira Aho-Mantila** on projektin työntekijöiden esimies. Projektissa työskentelee **projektipäällikkönä** psykiatrinen sairaanhoitaja **Anu Kujala** ja **projektityöntekijänä** nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja **Kari Avanne**. Projektin taloudesta vastaa **talouspäällikkö Esko Vaismaa**.

Projektilla on ohjausryhmä, jonka tehtävä on tukea projektin kehittymistä, lisätä verkostojen välistä yhteistyötä ja estää päällekkäisten toimintojen tekemistä. Ohjausryhmän kokouksissa voidaan myös keskustella ajankohtaisista tapahtumista, koulutuksista ja tilanteista eri työpisteissä. Ohjausryhmä on kokoontunut vuoden aikana kolme kertaa.

PROJEKTIN TALOUS

Projekti sai ensimmäiselle toimintavuodelleen avustusta 50 000 markkaa opetusministeriöltä toiminnan käynnistämiseen. Pääasiallinen tuki on Raha-automaattiyhdistyksen avustus 350 000 markkaa kahden henkilön palkkaukseen ja toiminnan toteuttamiseen.”

(Avanne & Kujala 2000)

Askel askeleelta-projekti aloitti toimintansa helmikuussa 1999. Heti alussa tuli ilmi että projektin painopiste tulee painuttumaan vaikeimmassa asemassa oleviin nuoriin.

”23.2.-99 oli toinen ohjausryhmän palaveri. Mukana olivat oppisopimustoimistosta Sirpa Nurmela, vt. sosiaalityöntekijä Minna Leppänen ja sosiaalityöntekijä Maijala, työvoimatoimistosta Helena Härkö-Niskanen, SAAKK:sta Aki-Pekka Koivusalo ja Kaks`Kättä Pajalta Saila Aho-Mantila, Merja Hautakangas ja Anu Kujala. Työvoimatoimistosta ehdotettiin kolmea nuorta mukaan projektiin. Perusturvakeskus lupasi järjestää listan ehdokkaista loppuviikosta, kunhan he saavat kasattua tiedot eri alueilta. Perusturvakeskuksen edustajat olivat innoissaan tällaisesta mahdollisuudesta, koska tällä hetkellä heillä ei ole tarjota kohderyhmän nuorille kuin mukailtu toimeentulotuki. He uskoivat sopivia ehdokkaita löytyvän enemmän, kuin nyt pystytään ottamaan mukaan.

Yhteiseksi pelisäännöksi sovittiin, että viranomaiset ottavat nuoriin ensin yhteyden ja pyytävät heiltä luvan projektityöntekijöiden soittaa heille. Anu Kujala toimittaa virastoihin esitteen projektista joka on suunnattu nuorille. ”

(Avanne & Kujala 1999)

Askel askeleelta – projektiin ohjautui ensimmäiseksi nuoria pääosin perusturvakeskuksen kautta. Nämä nuoret elivät pääosin toimeentulotuen varassa ja heidän mukaansa projektin toiminta alkoi muotoutua.

4.1.2 Projekti on pystyssä

Kaks`Kättä työpajan tavoitteena on ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä ja aktivoida heitä takaisin työelämän piiriin. Askel askeleelta - projektin tavoitteena oli matalan kynnyksen periaatteella tavoittaa vaikeimmassa asemassa olevia nuoria jotka jäivät kotiin ja jotka olivat olemassa olevien palveluiden ulottumattomissa.

Askel projektin tavoitteena oli saada kiinni syrjäytyneitä nuoria ja aktivoida heitä uudelleen. Toisena tavoitteena oli arvioida projektissa olon aikana nuoren työkykyä. Onko motivaatiota ja onko kunto yleensäkin riittävä?

”Kaks`Kättä Työpajan toiminnan aikana tehtiin havainto, että osalla pajan nuorista ilmeni epäsosiaalista käyttäytymistä sekä päihde- ja mielenterveysongelmia. Lisäksi havaittiin, että vain osa tukea tarvitsevista nuorista hakee tai ohjautuu Kaks`Kättä työpaja palvelujen piiriin. Tähän tilanteeseen vastaamaan käynnistettiin Askel askeleelta projekti. Projekti työllistää kaksi työntekijää ja sen rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys.”

(Martti, Rostila & Suikkanen 2003, 170-171)

Kaks`Kättä työpajalla oli huomattu jo vuosia aikaisemmin tarpeen Askel-projektin kaltaiselle toiminnalle. Nuorten ongelmia esiintyi työpajalla, sekä huoli nousi niistä asiakkaista jotka jäivät kotiin.

4.2 Ensimmäiset työntekijät aloittavat projektin toiminnan

Projektin toiminta lähti käyntiin nuorten alkuhaastatteluilla ja toiminnan suunnittelulla. Alussa projektissa painotus oli projektiin sitoutuneiden nuorten ryhmäytymisellä sekä verkostoitumalla ja esittelemällä projektia mahdollisille sidosryhmäkumppaneille.

Ryhmätoiminnalla ja ryhmäytymisellä on ollut suuri merkitys Askel askeleelta-projektin alusta lähtien. Ryhmätoimintaa oli alussa vähintään kolme kertaa viikossa. Ryhmätoimintaan kuuluivat yhteiset teemaillat, ruuanlaitto - ja siivouspäivät, leffa ja - peli-illat, urheilua eri muodoissa sekä kohokohtana elämysleirit.

4.2.1 Elämysleiri

Esimerkki Askel askeleelta – projektin ensimmäisistä viikoista. Projektin ensimmäinen nuorille järjestetty leiri oli tärkeää tutustumisen kannalta työntekijöiden ja nuorten välillä. Siksi se järjestettiin varsin nopeasti.

VIKKO 6 (22.3.-28.3.-99)

- Mobile- Kriisikeskuksen esittely
- Perjantain ryhmästä poissaolleiden tavoittaminen puhelimitse ja yksi kotikäynti nuoren luo.'
- Iltapäiväryhmä Pajalla. Aiheena edelleen ryhmän pelisäännöt. Käytiin läpi leirille lähtöä ja siellä olemista. Nuoret ideoivat tulevaa yhteistä toimintaa.
- Lähetettiin Seinänaapurikuntien sosiaalijohtajille tietoa projektista ja pyritään saamaan heitä mukaan yhteistyökumppaneiksi projektiin. Varataan heille ajat henkilökohtaista tapaamista varten.
- Kaksi kotikäyntiä tehty nuorten luo, kannustettu osallistumaan projektiin.

VIKKO 7 (29.3.-4.4.-99)

- **Ensimmäinen leiripäivä:**
- Lumikenkäväely
- Kallioilla kiipeilyä ja laskeutumista valjaissa
- Leirinuotiolla loimulohen paisto ja pannukahvit
- Saunominen ja avantouinti
- Lätynpaisto takkavalkealla
- **Toinen leiripäivä:**
- Luottamusharjoituksia maastossa
- Moottorikelkka-ajelua ja traktorinrenkaanvetoa
- Kodalla kahvit ja pulkkamäki
- Sauna ja avantouinti
- Makkaranpaisto ja leffa
- **Kolmas leiripäivä:**
- Leirin purku aamupalaverissa
- Ruokailu ja kotiinlähtö

(Avanne & Kujala 1999)

Askel askeleelta projektin toiminta oli vuonna 1999 varsin intensiivistä ja monipuolista. Projektin ohjaajilta vaadittiin paljon niin ryhmänohjauksessa kuin myös yksilötyössä. Ensimmäiset projektiohjaajat tekivät merkittävän työn luoden Seinäjoen alueelle uuden palvelun. Jossa kohderyhmänä olivat vaikeimmassa

asemassa olevat 18-25-vuotiaat nuoret.

Projektin alussa yhteistyössä oli Seinäjoen työvoimatoimisto, Seinäjoen aikuis-koulutuskeskus, Seinäjoen ammattioppilaitos, A-klinikka, Seinäjoen Perusturva-keskus sekä Kaks`Kättä työpaja Oy. Yhteistyö oli varsin tiivistä erityisesti perus-turvakeskuksen sosiaalityöntekijöiden kanssa. Yhteydenpito oli vilkasta myös Nurmon, Ylistaron sekä Ilmajoen sosiaalityöntekijöiden kanssa.

Syy siihen, miksi yhteydenottoja asiakkaista tuli tiiviisti Seinäjoen ja ympärys-kuntien sosiaalityöntekijöiltä oli selvä. Sosiaalikeskusten toimeentulon yksiköis-sä oli vaikeassa asemassa olevia nuoria joille ei ollut mitään tarjottavaa. Ehkä tähän vaikeaan ryhmään Askel askeleelta – projekti tarjosi toimivinta vaihtoehto-a.

4.2.2 Toiminnallinen Askel – projektin ryhmä

Huhtikuussa 1999 projektin toiminta oli lähtenyt hyvin käyntiin. Yhteistyötä ja yh-teisiä palavereja Seinäjoen, Ilmajoen, Ylistaron ja Nurmon sosiaalityöntekijöiden kanssa oli sovittu tiiviisti. Huhtikuun alussa Askel askeleelta – projektissa oli ka-sassa kiinteä seitsemän nuoren ryhmä joiden kanssa yhteistyö oli tiivistä. Pro-jektin alussa ryhmätoiminta korostui ja projektin pääpaino oli siinä. Toiminnalla oli selkeästi tarkoitus kuntouttaa ja ohjata työelämään, opiskeluun, työharjoitte-luihin tai kuntouttavaan työtoimintaan. Ryhmätoimintaan osallistumista edelly-tettiin projektiin sitoutuneilta. Ryhmätoimintaa oli hyvin monipuolisesti.

Toimintaan kuului esimerkiksi:

- Kuntosali
- Yhteinen ruoanvalmistus
- yhteiset teemailtapäivät: Aiheina esim. päihteet tai elämänhallintaan liittyvät asiat.
- Elokuvaillat
- Tyttöjen illat ja poikien illat

- Patikkaretket
- Sähly
- Jousiammunta
- biljardi

Askel askeleelta projektin alussa toimintaa oli parhaimmillaan jopa viisi kertaa viikossa. Kuntosalilla käyntiä oli kolme kertaa viikossa. Kuntosalitoiminnan lisäksi viikkoon kuului esimerkiksi patikkaretki, yhteinen ruoanvalmistus tai yhteinen saunailta. Joinakin viikkoina ryhmätoiminta painottui keskustelu tai teemailtoihin. Teemailtojen aiheina olivat esimerkiksi ihmissuhteet, päihteet tai elämänhallintaan liittyvät asiat. Myös elokuvien katsominen joko elokuvateatterissa tai Askeleen tiloissa oli hyvin suosittua.

Ryhmän toiminta huipentui yhteiseen elämysleiriin. Leirejä oli noin kolmen kauden välein ja ne kestivät 2-3 päivää yöpymisineen. Tämän jälkeen asiakkaiden kanssa purettiin vietetty leiri ja yksilökeskusteluissa selvitettiin motivaatio ja tarve jatkaa projektissa.

Projektin asiakkaiden sitoutuminen projektin tiiviiseen toimintaan oli hyvinkin vaihtelevaa. Edistystä ja takapakkia tuli vuorotellen. Tämä on ollut askel askeleelta – projektin työntekijöiden arkea.

Esimerkki kesäkuisesta viikosta:

- Ranta-lentis ja Jarnon teema:Urheilu
- Kuntosali kolme kertaa viikko.
- Englannin ryhmä
- Sauna&iltapala/ruoansuunnittelu maanantaille/peli-ilta
- Veikko, Mikko ja Pete lopetti projektin.
- Pete pääsi Atrialle töihin, Mikko aloitti rakennusmaalauskurssin Saak:ssa ja Veikko aloitti työt Pajalla.
- Suunnittelimme loppuhaastattelulomakkeet ja tehtiin loppuhaastattelut ja kävimme palautekeskustelut heidän kanssaan.

- Uusi projektilainen aloitti kanssamme.
- Sovittiin torstain tapaamisessa, maanantain menu.
- Helteet ja terassikauden alkaminen aiheutti ongelmia projektissa. Jouduttiin käymään keskustelua , ettei tapaamisiin voi tulla kaljaa nauttineena.
- Ensi viikolla käydään jälleen ryhmän sääntöjä läpi.”

(Avanne & Kujala 1999)

Projektin alkuvaiheissa työntekijät joutuivat tiukasti painottamaan projektin sääntöjä nuorille. Projektin säännöistä kiinni pitäminen oli ratkaisevan tärkeää. Ilman sääntöjä, projekti olisi menettänyt merkityksensä ja maineensa niin nuorten kuin yhteistyökumppaneiden keskuudessa.

4.2.3 Yksilötyön merkitys kasvaa projektissa

Ryhmätoiminnan lisäksi merkittävä osa Askel askeleelta – projektia oli yksilötyö nuorten kanssa. Asiakaspalavereita ja asiakkaan kanssa asioiden hoitoa riitti arkisin virastojen ollessa auki. Yksilökeskusteluissa nuoren kanssa esiin nousi vaikeita ja mieltä painavia asioita. Nämä asiat aukesivat monesti keskusteluissa joissa aiheena oli ryhmistä pois jättäytyminen.

Yksilötyön merkitys kasvoi kun jokaiselle asiakkaalle jaettiin viikoittaiset yksilökeskusteluajat.

Esimerkki Askel –projektin viikosta:

”VIIKKO 20 (28.6.-4.7.-99)

- Jatko-ohjelman suunnittelu, varaukset ja muut järjestelyt elokuun loppuun saakka.
- Jaettiin ohjelma nuorille keskiviikkona.
- Kotikäynti Martin luo. Aiheena jälleen luvattomat poisolot ryhmistä.Sovittiin, että Martti jatkaa ryhmässä, mutta saavutettu toimeentulotukietu poistuu ja hän aloittaa uutena ryhmäläisenä alusta.
- Veikon luona tehtiin kolme kotikäyntiä tällä viikolla.

Tarkoitus oli viedä hänet laboratorioon verikokeisiin työttömien terveystarkastusta varten. Ongelmina olivat kuitenkin viikon kestänyt juominen ja haluttomuus otattaa verikoetta. Hänen luo tehtiin kolme kotikäyntiä viikon aikana.

- Englannin ryhmä kokoontui kerran tällä viikolla.
- Tyttöjen teeman valmistus siirtyi ensi viikolle ja tilalle tuli Martin oppisopimuskoulutusaihe. Marttia autettiin tiedonhankinnassa ja esityksen valmistelussa ja esityksessä.(lukihäiriö)
- Keskiviikkona kokoontuminen pajalle. Teemaillan aiheena oppisopimus.
- Annettiin nuorille kaikille yksilöajat
- Suunniteltiin ensiviikon Tampereen reissun kyydit ja aikataulut nuorten kanssa.
- Jannen luona yksilökäynti. Sovittiin, että yhdessä mennään työvoimatoimistoon. Tarkoitus on, että ilmoitetaan työnhakijaksi ja selvitetään työvoimaneuvojan kanssa mahdollisia kursseja ja työpaikan hakuja.
- Loppuhaastattelu Peten kanssa. Hänellä menee tällä hetkellä hyvin, on käynyt kolme viikkoa töissä ja saa jatkaa syksyyn saakka.
- Katin luona yksilötapaaminen. Sovittiin, että toistaiseksi tilanne pysyy ennallaan. Vasta syksyllä mennään työvoimatoimistoon ja varataan ehkä ammatinvalintapsykologille aika. Työharjoittelu tai koulu ei tällä hetkellä kiinnosta, koska lapsi on vielä alle kolmivuotias ja hän saa kotihoidontukea ja pärjää tällä hetkellä taloudellisesti hyvin. Ensi vuoden helmikuussa lapsi täyttää kolme vuotta ja siihen mennessä pyrkii miettimään jatkosuunnitelmiaan
- Perjantaina oltiin ratsastamassa ja saatiin siihen paikan päällä ohjaus. Poissaoloja oli jälleen luvattomia. Perjantait ovat olleet ongelmina osallistumisen kanssa aina

(Avanne & Kujala 1999)

Tarvetta yksiötyölle nuorten kanssa oli paljon. Toimistolla nuorten kanssa käytiin yksilökeskusteluja ja autettiin esimerkiksi hakemusten täyttämässä. Jalautuminen nuoren luo tai nuoren kanssa asioita hoitamaan oli kuitenkin ensiarvoisen tärkeää.

4.2.4 Toiminnallisista ryhmistä jalkautuvaan kenttätööhön

Askel askeleelta –projektin merkitys alkoi näkyä jalkautuvana kenttätöön yksikönä. Askeleen työntekijät olivat nopeasti reagoivia ja kalenterittomuuden periaatteella toimivia. Askeleen tiloista pystyivät työntekijät nopeasti jalkautumaan esimerkiksi kotikäynnille nuorta tapaamaan. Kalenterittomuus näkyi siinä, että askeleen työntekijä pystyi yleensä saman päivän aikana irrottautumaan kriisissä olevan nuoren luo.

Esimerkki Askeleen viikoista heinä- elokuusta:

VIIKKO 23 (19.7-23.7.-99)

- ” Maanantaina olin Veikon kanssa Lintuviidan koulun keittiöllä sopimassa yhdyskuntapalvelun aloittamisesta. Paikalla oli kriminaalihuolto yhdistyksen työntekijä, keittiön työntekijä ja askel askeleeta työntekijä. Veikko joutuu tekemään töitä 4h+ 4h ti ja to. Työpäivät hän sai valita itse. Sopimukset tehtiin ja allekirjoitettiin, jonka jälkeen annoin keittiölle korttini yhteydenpitoa varten. Saijan kanssa keskusteltiin puhelimitse teeman pitämisestä ja aiheen valinnasta.
- Tiistaina tein kotikäynnin Jarnon luo ja keskustelimme asuntoasioista ja hänen tulevaisuudesta. Mahdollinen harjoittelupaikka voisi tuoda muutosta elämään. Kuitenkin asiat ovat solmussa, että mietimme harjoittelupaikkaa myöhemmin syksyllä.

Olin yhteydessä asunnon vuokraajaan, joka kertoi Jarnon asunnon olevan katkolla jos muutosta ei tapahdu parempaan suuntaan.

Ongelma kohtia olivat siivoaminen, kiljun valmistaminen nurkassa sekä usean päivän yövieras. Jarno lupasi asiaan muutoksen saadakseen pitää asunnon.

Päivällä hain liput smj- koskenkorva otteluun ja kävimme illalla katsomassa pelin.

- Keskiviikkona kävin Jarnon kanssa terveyskeskuksessa, jotta tikit otettaisiin sormesta pois.

Veikon kanssa asioitiin oikeustalolla, josta hän haki kärjäpaperit.

- Päivällä kävimme tutustumassa Seinäjoen museoalueeseen, sekä katsoimme kavinavetan näyttelyn päivän päätteeksi. Oman pitäjän historia kiinnosti projektilaisia.

- Torstaina Veikko oli kateissa, joten yhdyskuntapalvelun suorittaminen vaikeutui. Olin yhteydessä kriminaaliin, josta kerrottiin kirjallisen varoituksen antamisesta Veikolle. Hänen oli määrä saapua viim. klo 12.00 työpaikalle, niin asiat eivät vaikene liikaa. Etsin Veikkoa joka paikasta, mutten löytänyt.
- Ehtopuolesta teimme ryhmätöitä. Ryhmätyöt osoittautuivat jokseenkin vaativilta, koska aikaa käytettiin runsaasti niiden tekemiseen.
- Perjantaina kävin Jannen kanssa työvoimatoimistossa toteamassa, ettei Janne haekkaan valitsemalleen kurssille. Työnhaku on kuitenkin edelleen voimassa. Mietitään eri vaihtoehtoja millä Janne saadaan koulutautumaan ammattia varten. ”

(Avanne & Kujala 1999)

Esimerkki Askeleen viikoista elokuulta:

VIKKO 24 (2.8.-8.8.-99)

- Maanantaina oltiin Kyrkösjärvellä heittelemässä frisbeetä ja pienimuotoisella picnicillä.
- Tiistain teemailta epäonnistui heikon osanoton ja teemanpitäjän puuttumisen vuoksi.
- Saija todennäköisesti lopettaa projektin, kun oman kertomansa mukaan on aloittanut työharjoittelun Sol:lla. Tarkistussoitto työvoimatoimistoon ei antanut samaa kuvaa asiasta.
- Soilea ja Marttia on yritetty tavoittaa koko viikko. Marttia ei ole saatu kiinni. Soilen kanssa käydyn keskustelun jälkeen hän lupasi aloittaa projektissa uudelleen, koska ilmoitin Majjalalle poissaoloista. Soilea ei lupauksista huolimatta näkynyt loppuviikollakaan.
- Veikon kanssa hoidettiin asioita kaupungilla keskiviikkona. Selvitettiin virheellisesti laskettu toimeentulotuki ja Veikko laittoi uuden toimeentulotukihakemuksen viireille. Omasta halustaan kävi myös ulosottomiehen puheilla, koska haluaa että tulevista veronpalautuksista otettaisiin sakkoihin lyhennyksiä ja näin toivoo välttävänsä käräjiltä asian tiimoilta. Veikon asioita hoitava ulosottomies ei kuitenkaan ollut paikalla, joten asia hoidetaan vasta viikolla 34.
- Torstaina katsottiin Jim Carreyn Truman Show. Osanotossa suuria vaikeuksia.
- Kotikäyntejä tehty ja monen kohdalla nyt selvitettävä

jatkaako projektissa vai ei, koska jatkuvasti luvattomia poissaoloja. Tarvitaan uusia nuoria mukaan projektiin.

- Jarnon luo kotikäynti, kun tuli ilmi, että antoi virheellistä tietoa työssäolostaan.

VIIKKO 25 (9.8-13.8.-99)

- Maanantai oli leipomispäivä. Tytöt leipoivat pullat ja pojat tekivät sämpylät.
- Jarnolla on työpaikka haastattelu Helsingissä. Vein Jarnon kotia Ylistaroon, jotta asiat saadaan kuntoon enne lähtöä.
- Tiistaina hoidettiin Jarnon asioita työkkärissä, käytiin matkahuollossa, sekä oltiin yhteydessä työnantajaan. Tilanne muuttui, joten lähtö siirtyi seuraavan viikon maanantaille.
- Keskiviikkona oltiin projektilaisten kanssa ajamassa kartingia, sekä juotiin kahvit paikanpäällä ja keskusteltiin tulevasta leiristä.
- Jarnon kanssa käytiin työkkärissä sekä sovittiin pajalla atk-kurssin alkamis ajankohtaa.
- Torstaina olimme kasperitalolla ampumassa ilma-aseilla. Olimme ilmeisen kiinnostuneita lajista, joten SSA:n työntekijä ei perinyt maksua käynnistä.
- Perjantaina hoidettiin Jarnon asioita, hänen ilmaannuttua yhtäkkiä pajalle aamusta.
- Puoleltapäivin kävin Veikon kanssa kriminaalissa, jossa hän allekirjoitti papereita poissaoloistaan. ”

(Avanne & Kujala 1999)

Jalkautuvan toimintamallinsa ansiosta askeleen työntekijät pystyivät monesti auttamaan nuorta solmussa olevien asioidensa selvittämisessä.

4.2.5 Ensimmäinen vuosi pähkinänkuoressa

Projektin ensimmäisen vuoden edetessä kohti syksyä projektissa jatkui tiiviinä yhteiset ryhmätoiminnot: harrastusten, teema-iltapäivien sekä yhteisten retkien ja leirien merkeissä. Yksilötyö jatkui nuorten kanssa erittäin intensiivisenä. Projektista poisjääntien ja ”katoamisten” vuoksi tarvetta oli uusille nuorille, joita ohjattiinkin projektiin syksyn aikana. Projektilaisten kanssa työ oli ylä- ja alamäkeä.

Yksilökeskustelujen ja ryhmätoiminnan kautta nuoria saatiin aktivoitua ja heitä ohjattiin työharjoitteluun, työelämän koulutukseen, Kaks`Kättä pajalle tai muuhun toimenpiteeseen.

Monen kohdalla harjoittelut loppuivat kesken jo lyhyen ajan kuluttua, joko he itse keskeyttivät omalla ilmoituksella tai vain katosivat eivätkä ilmaantuneet työharjoittelu paikkaan, eivätkä askeleenkaan työntekijät enää saaneet heitä kiinni.

Syyt keskeytymiseen oli useasti, päihteet tai voimien loppuminen henkisesti. Yleisesti ottaen kaikilla asiakkailla projektiin tullessa oli selkeä halu saada muutosta omaan tilanteeseensa, mutta omat voimavarat olivat liian vähäiset siihen, että pystyisi ottamaan ratkaisevia askeleita eteenpäin. Työharjoitteluiden tai muiden toimenpiteiden keskeytyminen toi jälleen yhden epäonnistumisen tunteen. Joillakin askeleen asiakkaista halu tilanteensa muutokseen puuttui jo lähes kokonaan.

”... ja on tosiaan näitä tyyppejä, jotka eivät valita osaansa, eikä sano että ku sossusta saa niin vähän rahaa. Ne ovat ihan tyytyväisiä, nyt on kokeiltu, tää raha mikä tulee riittää siihen välttämättömimpään mitä mä tarvin elämässäni. Että en mä tartte kauheesti, niinku että on semmoisia , että ei oo kännyköitä. Ja kulkee (...) kävellen (...) asunnossa on se minimi, mitä siellä tarvii. Ja ruuassakin pysyy. Että (...) se riittää. Eikä tavoittele tavallaan muuta. Että onhan se meidän vinkkelistä, me ajatellaan, että hän ei, ole mitään tavoitteita ja nuorella ihmisellä elämässään ja sitte tämmöset unelmat puuttuu”

(Martti, Rostila & Suikkanen 2003, 174)

Askel askeleelta –projektin työntekijät kävivät kiivaitakin keskusteluja niiden asiakkaiden kanssa jotka eivät tuntuneet sitoutuvan enää mihinkään. Eivät edes Askel askeleelta – projektiin. Osa näistä nuorista on kadonnut työntekijöiden tavoittamattomiin, osa vielä päätti jostain löytää voimia yrittää.

”Projektiin tulleilla nuorilla ongelmat ovat kasaantuneet vaikeasti selvitettäväksi ”takuksi”. Useimmilla nuorilla on rikostausta, he ovat menettäneet luottotietonsa, he käyttävät runsaasti päihteitä. Viimeisen vuoden aikana huumeita

käyttävien osuus on kasvanut. Nuorten elämänhallintataidot ovat heikot, joillakin ”pallo on kokonaan hukassa”. Projektin nuorilta puuttuu ammatillinen koulutus, sosiaaliset kontaktit on vähissä ja tulevaisuuden näköalat puuttuvat. Nuoret ovat kohdanneet elämänsä aikana ”graaveja” kokemuksiä sekä suuria menetyksiä, epäonnistumisia ja turvattomuutta. Moni on jäänyt vaille vanhempien osoittamaa rakkautta ja huolenpitoa. Osa on jäänyt uusperheessä lapsipuolen asemaan. He ovat olleet tekemisissä useiden viranomaistahojen kanssa ja jääneet erilaisten heidän elämäänsä varten tehtyjen suunnitelmien vuoksi oman elämänsä muukalaisiksi, sivustakatsojiksi. Nuoret ovat menettäneet tai menettämässä uskonsa siihen, että he voisivat tulla autetuiksi ja elämä järjestyisi.

(Martti, Rostila & Suikkanen 2003, 174)

Työntekijät olivat aina nuorta tukemassa tilanteesta huolimatta. Samalla pyrittiin myös luomaan normaaliuden tunnetta nuorelle ja työskentelemään ihmisenä ihmiselle.

4.2.6 Työntekijän rooli – Kari ja Anu

Askeleen työntekijöiden rooli oli hyvin moninainen. Rooliin kuului toimia nuoren tukihenkilönä yrittäen aktivoida tai olla apuna niissä asioissa joissa nuori koki tarvitsevansa apua. Rooliin kuului olla verkostossa yhdessä sosiaalitoimen, työvoimahallinnon, kuntouttavan puolen, psykiatrisen puolen ja nuoren itsensä välissä ns. harmaalla alueella toimien linkkinä ja koordinoivana tekijänä.

”Verkostoyhteistyö, yksilötyö, ryhmän kanssa työskentely, ohjatun toiminnan järjestäminen ovat työmme runkona. Verkostoyhteistyön päämääränä on yhdessä muiden viranomaisten kanssa tehdä työtä nuorten asioiden eteen. Tämän työtavan olemme huomanneet vähentävän turhaa päällekkäistä työskentelyä saman asian tiimoilla.

Virastoissa ei ole riittävästi antaa aikaa yksilölliseen ohjaukseen ja kokonaiskuvan selvittämiseen, vaan jokainen taho tekee oman osuutensa nuoren kanssa työskennellessään. Projektissa meillä on yksilöllistä ohjausta ja ai-

kaa nuorelle. Aikaa tarvitaan, että saamme nuoren luottamuksen syntymään. Näin pääsemme lähelle nuoren arkipäivän ongelmia, joihin tarttua yksilökeskusteluissa.”

(Avanne & Kujala 2000)

Nuoret itse näkevät hyvän projektityöntekijän ominaisuuksiin: huumorintajuinen, aito, ei ”pomoile” mutta asettaa rajat tarpeen tullen, on positiivinen, arvostaa nuoria, pitää nuorista ja kohtelee nuoria tasa-arvoisesti. Nuorten omat näkemykset hyvästä projektityöntekijästä kertovat, että mikä tahansa ei läpi mene. Projektin työntekijän täytyy olla myös katu-uskottava. Tiukoissa ja kriittisissä tilanteissa on osattava puhua nuoren kielellä, mutta pysyttävä tiukasti omassa näkemyksessään.

(Avanne & Kujala 2000)

Monesti Askel askeleelta projektin työntekijä huomasi olevansa se viimeinen henkilö, joka voi vielä saada pidettyä nuoresta kiinni ja nostaa elämässä eteenpäin. Monesti Askeleen työntekijä oli se joka joutui toteamaan, että tällä hetkellä ei auta mikään tämän nuoren kohdalla. Askeleen työntekijänä oleminen oli henkisesti hyvin vaativaa. Tämän takia työnohjauksen oli oltava säännöllisesti projektin työntekijöillä.

” Alusta alkaen tärkeänä osana projektin kehittymistä on nähty säännöllinen parityönohjaus. Työnohjaajina meillä on toiminut keväällä Kirsti Köykkä ja syksyllä Jari-Matti Lintala. Työnohjaus on ollut vähintään kerran kuukaudessa. Sen tavoitteena on ollut kehittää työtä, sen kehittymistä ja työssä jaksamista. ”

(Avanne & Kujala 2000)

Esimerkki projektin viikosta:

VIKKO 31 (20.9.-26.9.-99)

- Viikko alkoi , kun jatkettiin RAY:N projektihakemuksen tekemistä vuodelle 2000.
- Suositukset työvoimatoimistosta ja perusturvakeskuksesta tulivat.
- Janilla ja Karilla yksilötapaaminen. Sopivat vuodenvaihteeseen tulevasta autonamentaja-kurssista.

- Salivuorolla pelasimme sählyä ja porukan kunnan huomioiden vauhti oli yllättävän kova.
- Karilla ja Mikolla yksilötapaaminen. Kävivät yhdessä velkaneuvojan luona ja varasivat hänelle ajan.
- Työnohjaus keskiviikkona. Aiheenamme olivat riittä-mättömyys, motivoinnin keinot.
- Mäkelän Heikki Seinäjoen A-klinikalta kertoi meille al-koholista ja A-klinikan tarjoamista ryhmistä ja yksilö-hoidoista. Myös peliriippuvuus oli yksi keskustelunai-heemme.
- Perjantaina olimme teollisuusalueen metsikössä väri-kuula-ase ammuntaa. Saksalainen Michael oli myös mukanaamme.”

(Avanne & Kujala 1999)

Askeleen työntekijät käytännöllisesti olivat kaikissa asioissa ainakin jollakin ta-valla linkitettyä nuoreen. Kuten seuraavissa päiväkirjamerkinnoissä ilmenee.

VIKKO 35 (25.10.-31.10 –99)

- Tämä viikko on omistettu **verkostotyölle**. Tämän ja ensi viikon aikana pidämme perusturvakeskuksessa jokaisen nuoren kohdalla palaverin, johon osallistuu projektivetäjä, nuori ja Jaana Maijala. Tarvittaessa myös muihin tahoihin ollaan yhteydessä. Tarkoitukse-na on tarkastella, mitä suunnitelmia tulevaisuudelle on ja mitä vaihtoehtoja tarjottu/kokeiltu. Katsotaan nuoren kokonaistilanne.
- Maanantaina Kati:ammatinvalintapsykologi, Erkkilä Elisa joulukuussa ja tammikuussa haku nuorten ohjaa-vaan koulutukseen. Muutto uuteen asuntoon ensi vii-kolla.
- Tiistaina Veikko: Yhdyskuntapalvelu, työharjoittelu pe-ruuntunut, ajokortin menetys kertaa kaksi ja nyt mie-tinnässä täytyykö hänen todistaa kortinsäilyttämisky-kynsä(EU-ohjelma) Suunnitteilla kurssille haku tämän vuoden puolella.
- Keskiviikkona Mikko: Mietittiin tämän hetken tilannet-ta.Alkoholin käytön saaminen hallintaan ja oman asunnon hankinta sekä jatkopaikan hankinta olisivat ajankohtaisimpia asioita. Järjestettiin palaveri SEAOI:iin ensi maanantaille kuraattori Pauli Hieta-mäen ja opinto-ohjaaja Jorma Sokeron kanssa. Tarkoi-

tuksena on järjestää paikka ja opintosuunnitelma Mikolle, että hän saisi puolessa vuodessa suoritettua ammattikoulun päästötodistuksen. Aiemmin hän on suorittanut osan Merikosken koulutuskeskuksessa.

- Torstaina Maija: Tarkoituksena on , että hakee harjoittelupaikkaa Marttilan päiväkodista tai MLL:n lapsiparkista.
- Perjantaina Jarno: Tilanne tasainen. Varma suunnitelma hakea Jakk:iin Autoasentajakurssille vuodenvaihteessa. Siihen saakka harkinnanvarainen toimeentulotukipäätös 400 mk/kk voimassa perhetilanteen vuoksi.
- Torstaina palaveri puhelimesta Erkkilän Elisan kanssa Martin mahdollisuuksista hakea Pajalle töihin tai aloittaa työharjoittelu.
- Perjantaina Pajalla palaveri Hautakankaan Merjan kanssa Martin mahdollisuudesta aloittaa työharjoittelu Rakennusosastolla. Päädyttiin siihen, että työharjoittelusopimus tehdään kahden viikon jaksoissa ja tilannetta seurataan koko ajan. Sopimus tehtiin.
- Poikien pingiksen peluu.
- Leiritarvikkeiden haku Lapualta.

VIKKO 36 (1.11-7.11.-99)

- Leiri uusille projektilaisille Ylistarossa 1.11.-2.11.-99. Mukaan lähti Terno, Pekka ja Jarno.Vetäjänä elämysleirillä Harri Pihlajamäki.
- Mikon kanssa palaveri SEAOL: ssa. Paikalla Pauli Hietamäki, Jorma Sokero ja Anu. Palaverin tarkoitus on selvittää Mikon mahdollisuudet saada ammattikoulun päästötodistus puolessa vuodessa. Hänellä on aikaisemmin käytyä Merikosken ammattioppilaitosta noin puolitoista vuotta ja jonka hän on sitten keskeyttänyt. Sovittiin, että Mikko aloittaa 8.11. metalliosastolla.
- Martin kanssa palaveri Maijalan Jaanan kanssa perusturvakeskuksessa. Sovittiin, että toimeentulotuki maksetaan kahden viikon jaksoissa, jos harjoittelujakso sujuu hyvin.
- Palaveri perusturvakeskuksessa Jarkon kanssa. Patis-tettiin hakeutumaan kursseille tai muuten olemaan aktiivinen työnhaussa.
- Keskiviikona salivuoro urheiluhallilla. Leiriläisillä vapaata.

- Johtoryhmän kokous torstaina.
- Video-ilta pajalla. Katsoimme alkupaloiksi videopajan lyhytelokuvan. Sen jälkeen elokuvan Rush Hour.
- Pajalla Perjantaina oppisopimuskoulutus pajanuorille. Paikalla Kari ja oppisopimustoimiston edustaja.
- Tutustuminen perheasiainneuvottelukeskukseen. Esittelijänä toimi Aino Latikka.
- Maija selvittänyt työharjoitteluasiansa MLL:n lapsiparkin ja työvoimatoimiston kanssa. Hän voi aloittaa maanantaina. Työharjoittelusopimus on tehty 5 kk eteenpäin, äitiyslomaan saakka.

(Avanne & Kujala 1999)

Askel askeleelta projektin ensimmäinen toimintavuosi oli tuonut alueelle ja koko maahan uuden kokonaisvaltaisella otteella nuoria tukevan hankkeen. Työntekijöiden panos ensimmäisenä vuotena oli melkoinen ottaen huomioon että he olivat ainoa taho joka näki lähes päivittäin niitä nuoria jotka muilta olivat jo unohuneet yhteiskunnasta. Tämän lisäksi työntekijät järjestivät useita leirejä näille nuorille. Näin mittavilla työpanoksilla askel projektin työntekijät ensimmäisenä toimintavuonna loivat projektille uraa uurtavan perustan ja aseman alueella oleville nuorille ja verkostolle.

4.3 Vuodet 2000-2002 Askel askeleelta - projektin paikka on löytynyt Seinäjoella

Askel askeleelta projekti aloitti toimintansa 1999 saaden RAY:ltä kolmen vuoden kohdennetun toiminta-avustuksen. Projektin toiminnalle nähtiin niin selkeä tarve että RAY jatkoi projektin rahoitusta kolmen vuoden rahoituskauden jälkeen.

Askel projekti tavoitti laajalla säteellä vaikeimmassa asemassa olevia nuoria. Askeleen yhteistyökumppaneista keskeisimmät toimijat voidaan tiivistää toimijamatriisiin Kaikkien yhteistyökumppanien keskeisenä intressinä olevat nuoret ja heidän tukemisen ja auttamisen kehittäminen.

Rooli/toimija	Tehtävä	Resurssi	Intressi
Askel askeleelta Työntekijät	Ammatillista tukihenkilötyötä Seinäjoen seudun 18-25-vuotiaille nuorille Toiminnan järjestäminen ja kehittäminen.	RAY:n rahoitus, Kaupungin antamat tilat (vuodesta 2003 asti, sitä ennen Kaks`Kättä työpaja Oy:n tiloissa vuokralla).	Nuorten elämässä mukana oleminen ja auttaminen matalan kynnyksen periaatteella.
Raha-automaattiyhdistys	rahoittaja		RAY edistää suomalaisten terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Pelivoitoilla tuetaan sosiaali- ja terveystieteiden toimintaa ja projekteja
Kaks`Kättä työpaja Oy	Toiminnan hallinnointi, palkanmaksu	Työministeriö Euroopan sosiaalirahasto	Nuorten syrjäytymisen ehkäisy
Nuorisoasema Steissi	Alueen 13-25-vuotiaat nuoret/ tukea ja neuvontaa	Seinäjoen Kaupungin rahoittama	Kentän tarpeista noussut, paikalle nuorten helppo tulla.
Seinäjoen työvoiman palvelukeskus	Seinäjoen seudun työvoimatoimiston, kuntien ja Kelan yhteinen palveluyksikkö, joka järjestää asiakkaille yksilöllisiä työllistymis-, koulutus-, ja kuntoutuspalveluja.	Hallituksen työllistymisohjelma	On tarkoitettu ensisijassa pitkään työttöminä olleille asiakkaille ja henkilöille, jotka tarvitsevat apua työllistymistä vaikeuttavien ongelmien ratkaisemisessa.

Muita tärkeitä yhteistyökumppaneita:

Kriminaalihuoltolaitos

Keskussairaalan sosiaalityöntekijät

Ammattikoulun (Sedu) kuraattorit ja opinto-ohjaajat

Seinäjoen Työ- ja elinkeinotoimisto

Seinäjoen katkaisuhuoltoasema+A-klinikka

Seinäjoen sairaalan akuuttipsykiatrian osastot, nuorisopsykiatrian asuntola ja

Nuorten psykiatrian poliklinikka.

Seinäjoen aikuiskoulutuskeskus.

Etelä- pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys.

”Askel askeleelta-projektin kohderyhmänä ovat syrjäytymisvaarassa olevat 18-25-vuotiaat nuoret. Nuoret ohjautuvat projektiin etupäässä sosiaalitoimiston, Kriminaalihuoltolaitoksen, Työvoimatoimiston, nuorten psykiatrisen poliklinikan ja ammattikoulujen kautta. Askel askeleelta-projektin tavoitteena on parantaa nuorten elämänhallintaa, tarjota elämyksiä ja onnistumisia sekä tukea nuorten itsetuntoa. Työtapoina ovat keskustelut, erilaiset ryhmätömmint, harrastukset, auttaminen nuorten viranomaisasioiden hoitamisessa sekä nuorten aktivoiminen työ- tai opiskelupaikan hakuun. Projektin osallistuminen on vapaaehtoista ja nuoren mukanaoloaika on yksilöllinen. ”

(Kujala & Avanne 2000)

Askel askeleelta – projekti oli tärkeä apu nuorten kanssa työskenteleville Seinäjoen alueella. Laaja yhteistyöverkosto oli myös askeleen työntekijöille varsin hyödyllinen. Kontaktit moneen suuntaan autoivat ja nopeuttivat nuorten asioiden selvittelyä ja eteenpäin viemistä.

4.3.1 Uusi Askel – Tuetun asumisen hanke

Askel askeleelta –projekti kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana teki havaintoja jotka olivat syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorien toimeentulo - ja työllistymisongelmien taustalla. Irrallisuuden tunteen, syrjäytymisen, päihdeongelmien sekä psyykkisten ongelmien lisäksi (yleisesti niihin liittyen) havaittiin asumiseen ja elämänhallintaan liittyneet merkittävät puutteet. Monesti nuoren asunnot, jotka olivat väestörekisterissä merkitty nuoren osoitteeksi eivät näyttäneet eivätkä olleet koteja siinä merkityksessä miten se käsitteään yleisesti. Asunnot olivat vähäisesti kalustettuja joissa sänkynä toimi pelkkä patja. Jääkaapissa ei ollut kuin pelkät valot. Epäsiisteys tyhjine viina- ja olutpulloineen eivät tee oikeaa kotia. Kodissa ei myöskään jatkuvasti majaile 2-5 ”kaveria” tai kaverin kaveria, joilla itsellä ei ole asuntoa välttämättä ollenkaan. Tukien tullessa tilille täytyy hoitaa asumiskustannukset ja muut laskut, jonka jälkeen täytyy jäädä rahaa elämiseen.

Tämän takia Askel askeleelta –projektissa työntekijät alkoivat suunnittelemaan ”uutta askelta” ilmiselvään tarpeeseen liittyen asumiseen ja yleiseen elämänhallintaan. Suunnitelma tuetun asumisen toiminnasta tuli esiin vuoden 2001 toimintasuunnitelmassa.

” Projekti antaa mahdollisuuden päästä lähelle todellisia ongelma-alueita nuorten elämässä. Nuorten todellinen asunnottomuus, ”piiloasunnottomuus”, asumistuki- ym. järjestelmien väärinkäyttö, ovat nousseet selkeästi esiin. Luottotietojen menetys estää monen kohdalla vuokratuiden saamisen tai sosiaalitoimi ei suostu enää maksamaan uuden asunnon hankinnasta aiheutuvia kuluja. Tämä siksi, että usein häädöt ovat samojen henkilöiden kohdalle osuvia toistuvia ilmiöitä. Tällaisissa tilanteissa on yleistä, että nuori asuu luvatta toisen vuokra-asunnossa ja toinen nostaa asumistuet ja mahdollisen pimeän vuokran. Monella puuttuu kyky pitää asuntoja, vaikka sellaisen saisi järjestettyäkin. Ei eletä järjestyssääntöjen mukaisesti tai jätetään asumistuet hakematta ja vuokrat maksamatta. Luotetaan siihen, että sosiaalitoimi tulee avuksi, kun vuokranantaja irtisanoo vuokrasopimuksen.

Nämä asiat taustalla, olemme lähteneet suunnittelemaan

Askel Askeleelta projektille uutta askelta, jossa opeteltiin vaiheittain itsenäiseen asumiseen kuuluvat vastuut, oikeudet ja velvollisuudet. Tämä toteutettaisiin suunnitelmallisesti tuetun asumisen järjestämisellä. Seinäjoen sosiaalitoimen, kaupungin asuntotoimen ja projektin ohjausryhmän kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella tämänkaltaiselle tukimuodolle on tarvetta ja tälle kohderyhmälle ei vastaavaa toimintaa ole alueella olemassa. Se toisi toteutuessaan myös selkeitä säästöjä, kun välttyttäisiin turhista välityspalkkioiden maksuilta ja vuokratakuujärjestelyiltä.”

(Kujala & Avanne 2001)

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten asumisen ongelmat ovat yleisesti tunnettuja koko Suomessa. Tuetusta asumisesta on jatkuvasti puutetta. Seinäjoen alueella resurssit nuorten tuettuun asumiseen ovat olleet hyvin vähäiset. Askel askeleelta – projektin työntekijät pyrkivät tuomaan ratkaisua tähän tilanteeseen yhteistyössä Seinäjoen kaupungin asuntotoimen, perusturvakeskuksen sekä kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

4.3.2 Tuetun asumisen hanke alkaa ja työntekijöiden vaihtuminen

Vuonna 2001 Askel askeleelta projektin toimintaa päätettiin vahvistaa tuetun asumisen hankkeella. Askeleen toimintaan tuli rinnalle aktiivisen asumisen kehittämishanke, jonka rahoitus tuli myös Raha-automaattiyhdistykseltä.

”Vuonna 2001 Askel askeleelta projektin toimintaa vahvistettiin tuetun asumisen hankkeella. Tarve tuetulle asumiselle oli noussut usealta taholta. Oli käynyt ilmeiseksi, että osalle nuorista asuminen tuotti huomattavia vaikeuksia. Nuorten katsottiin tarvitsevan tukea asumiseensa. Hankkeen ei toivottu hyödyntävän ainoastaan nuoria, vaan projektin tarjoaman tuen ja valvonnan myötä myös vuokranantajan osan katsottiin helpottuvan. Vuokrat tulisivat maksetuksi ajoissa ja asunnot pysyisivät paremmassa kunnossa.”

(Kujala & Avanne 2001)

”Tuetun asumisen hankkeen kohderyhmä on sama kuin Askel askeleelta projektin ja toimintatavat ja tavoitteetkin ovat yhteneväiset. Askel askeleelta projektissa siis periaatteessa liittyy kaksi projektia. Nuoret ohjautuvat tuetun asumisen sopimuksen piiriin sosiaalitoimiston kautta. Aasukkaat valitaan asuntoihin projektiryhmän yhteisellä päätöksellä. Projektiryhmä muodostuu sosiaalitoimen, Askel askeleelta projektin, Seinäjoen vuokra-asunnot Oy:n ja Kriminaalihuoltolaitoksen edustajista. Tuetun asumisen sopimuksessa nuori sitoutuu asumisessaan projektin ja muun mahdollisen tukiverkoston tukitoimiin, esimerkiksi projektityöntekijän viikoittaisiin kotikäynteihin. Projektiin sitoutunut nuori hakee asuntoa normaalisti Seinäjoen vuokra-asunnot Oy:ltä ja ainoana erona hakemuksessa on sosiaalityöntekijän lausunto nuoren elämäntilanteesta sekä sitoutumisesta tukiasumiseen. Kun nuorelle on löytynyt asunto, vuokrasopimus tehdään aluksi kolmen kuukauden määräajaksi. Jos asuminen on sujunut mallikkaaksi vuokrasopimusta jatketaan vielä kolmella kuukaudella. Puolen vuoden onnistuneen asumisen jälkeen vuokrasopimukseen ei tule enää erityisehtoja, vaan nuori siirtyy normaalin vuokrasopimuksen piiriin.”

(Kujala & Avanne 2001)

”Vuonna 2001 projektin toimintaan tuli mukaan kaksivuotisen kehityshankkeena aktiivisen asumisen projekti. Sen tarkoituksena on vastata nuorten asunnottomuuteen ja tukea asumisen onnistumisessa. Se tuo toteutuessaan myös selkeitä säästöjä, kun välttyttäisiin turhilta välityspalkkioiden maksuilta ja vuokratakuujärjestelyiltä. Niille nuorille, joilla havaitaan projektin jälkeenkin tuen tarvetta, tarjotaan mahdollisuutta tukihenkilöön. Tämän mahdollistaa verkostoituminen tukihenkilötyöryhmään, joka toimii Seinäjoen Järjestötalon yhteydessä. Työryhmässä mukanaolo mahdollistaa tukihenkilökoulutuksen ja välityksen. Sen tarkoitus on myös tuottaa kirjallista materiaalia nuorelle, itsenäistä elämää aloittavalle nuorelle. Sitä voidaan tulevaisuudessa jakaa esim. perusturvakeskuksesta.”

(Ahokas 2002)

Vuonna 2001 aktiivisen asumisen sopimuksen teki 4 seinäjokelaista nuorta ja yksi nurmolainen.

”Tuettu asuminen ei ole käytännössä toteutunut aivan suunnitelmien mukaan, koska nuoret eivät ole saaneet tarvittavia asuntoja Seinäjoen vuokra-asunnot Oy:n kautta. Vuonna 2002 tuettua asumista onkin jouduttu toteuttamaan käytännössä ainoastaan normaalin vuokrasopimuksen puitteissa, jolloin asumisen kontrollin mahdollisuus on vähentynyt. Vuoden 2002 syyskuun loppuun mennessä tuetun asumisen piirissä oli kuitenkin kahdeksan nuorta”

(Niemi & Ahokas 2002)

Vaikka Askel-Projektin tukiasumismalli vähän kangerteli, se on kuitenkin hyvä esimerkki vapaamuotoisemmasta vaihtoehdosta ratkaista nuorten asumisen ongelmia. Asunto on täysin nuoren omassa hallinnassa, joten valvonta ja tuki jää vääjäämättä rajalliseksi. Näin ollen nuoren oma vastuu asumisensa onnistumisesta korostuu. Tämän tyyppinen tukiasumismalli ei välttämättä sovi esimerkiksi pahoista päihde- tai mielenterveysongelmista kärsiville nuorille, mutta jo jonkin verran valmiuksia omaavat tukiasukkaat saattavat hyötyä Askel askeleelta projektin mallista huomattavastikin.

(Niemi 2003, 36)

Tuetun asumisen malli oli rohkea kokeilu nuorten asumisen vaikeuksien ratkaisemiseksi. Kokeilu tuotti arvokasta tietoa laajalti tunnettuun ongelmaan. Tuetussa asumisessa ongelmakohtina oli yksityisten vuokranantajien heikko yhteistyö tuetussa asumisessa. Asuntoja ei löytynyt vuokrattavaksi tukea tarvitsevalle läheskään tarpeeksi. Pahoista päihdeongelmista kärsiville tämä asumisen malli ei sopinut. Heitä varten pitäisi löytyä omaa tuettua asumista päihdehoidon puolelta. Tuetun asumisen piiriin saatiin kuitenkin nuoria ja heille tästä mallista oli paljon apua.

4.3.3 Projektin askeleet

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta tuli voimaan 1.9.2001. Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena oli saattaa työttömyyskorvauksen peruspäivärahan ja/tai toimeentulotuen varassa elävien aktivoiminen työllistävään toimenpiteeseen. Seinäjoen työvoimatoimistossa (TE-keskus) oli nuoria joille ei heti voitu järjestää kuntouttavaa työtoimintaa. Askel askeleelta – projekti lähti tukemaan näitä nuoria. Tarkoituksena oli olla tukemassa nuorta pienin askelin eteenpäin niin että nuori voisi osallistua työvoimatoimiston toimenpiteisiin tai kuntouttavaan työtoimintaan. Askel askeleelta – projekti suunnitteli viisi askelta nuoren auttamiseksi tähän tavoitteeseen.

Ensimmäinen askel: Nuoren alkuhaastattelu ja projektiin sitoutuminen. Pelisääntöjen ja työmenetelmien läpikäyminen. Yhteistyössä perusturvakeskuksen kanssa räätälöidään taloudelliseksi ”porkkanaksi” vastikkeellista toimeentulotukea.

Toinen askel: Ryhmätoiminta ja yksilökeskustelut käynnistyvät. Kartoitetaan nuoren elämäntilanne ja tehdään yhdessä nuoren ja mahdollisten viranomaisten kanssa lähitulevaisuuden suunnitelma.

Kolmas askel: Verkostoyhteistyö. Ryhmätoiminta jatkuu. Järjestetään elämysleiri, jonka tarkoituksena on irrottautua arjesta, ryhmäytyä ja kokea uudenlaisia onnistumisia.

Neljäs askel: Ryhmätoiminnassa huomioidaan enemmän yksilöllisiä tarpeita. Henkilökohtaista suunnitelmaa tarkistetaan säännöllisesti käytyjen keskustelujen pohjalta. Työvoimatoimiston nuorten neuvoja ja ammatinvalintapsykologi tukevat suunnitelman laatimisessa. Projektityöntekijöiden tehtävä on aktivoida nuorta oman elämänuran suunnittelussa.

Viides askel: Neljän ensimmäisen askeleen tarkoituksena on saada nuori sitoutumaan työhön, työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin tai arvioida nuoren pärjäämistä ja toimia polkuna kuntouttavaan työtoimintaan. Nuoren henkilökohtainen verkosto tukee häntä ”saattaen vaihtaan” viidennen askeleen tavoitteiden saavuttamisessa. Mietitään yksilöllisiä vaihtoehtoja ja etsitään aktiivisesti työmahdollisuuksia.”

(Niemi & Ahokas 2002)

”Kuntouttavan työtoiminnan piiriin kuuluu samasta ikäryhmästä nuoria, mutta linjanvetona voidaan pitää, että Askel

askeleelta projektiin ohjautuu niitä nuoria, joiden on vaikea osallistua edes kuntouttavan työtoiminnan toimintaan. Kuntouttava työtoiminta ei alkuvaiheessa tavoita niitä, jotka ovat jo todella pitkään olleet poissa aktiivisista toimenpiteistä. Juuri nämä henkilöt tarvitsevat eniten panostusta onnistuakseen. Projektin rooli on edesauttaa niitä, jotka eivät ole vielä mukana kuntouttavassa työtoiminnassa tai epäonnistuvat sen suorittamisessa. Heidän kohdallaan projekti jalkautuu kentälle ja lähtee pienin tavoittein eteenpäin yhdessä nuoren kanssa.”

(Niemi & Ahokas 2002)

Edellä mainituista esimerkeistä huomaa kuinka nopeasti ja laajasti Askel - projekti löysi paikkansa Seinäjoen seudun verkostossa. Sen tarkoitus tukea ja täydentää jo olemassa olevien viranomaisten työtä oli hyvin tärkeää. Askel projektin yhteistyökumppanit ovat vuoden 2002 jälkeen edelleen lisääntyneet. Tuetun asumisen hanke ja Askel –projektin merkitys kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisessa kertoi näyttävästi sen kuinka Askel askeleelta projekti limittää laajasti eri viranomaistahoja tehokkaasti yhteen ilman sen suurempaa byrokratiaa. Joustavalla tavalla pystytään pysymään oleellisimmassa asiassa, nuoren tukemisessa kaikissa elämän osa-alueissa.

Askel -Projektin vuosi 2002 ja alkuvuosi vuodesta 2003 oli hyvin kiireistä aikaa projektin työntekijöille tuetun asumisen hankkeen tiimoilta sekä kuntouttavan työtoiminnan lain myötä. Ryhmätoimintaa oli Askel- projektissa edelleen, mutta sen merkitys ei ollut niin suuressa roolissa kuin esimerkiksi kahtena ensimmäisenä vuonna projektissa. Syynä oli varsinkin, että työntekijöiden aika ja resursit meni suurimmalta osin projektin asiakkaiden kuntouttamiseen ja motivointiin sekä itsenäisen elämisen ja elämäntilanteen tukemiseen. Kyseisinä vuosina asiakkaina oli poikia enemmän kuin tyttöjä ja monella asiakkaista oli paha alkoholi- tai huumeongelma. Tämä oli osaltansa myös syynä siihen että ryhmätoimintaan osallistuminen ei ollut kovinkaan suurta.

4.4 Vuodet 2003-2004 Projektitalo perustetaan ja työntekijät vaihtuvat

Askel askeleelta projekti suunnitteli yhdessä Rästyn kanssa (Projektin on RAY:n rahoittama sosiaalityön projekti, jonka kohderyhmänä ovat 14–19-vuotiaat keskeyttämäläiset nuoret) yhteisen projektitalon perustamista.

”Tavoitteena on kehittää Askel askeleelta projektin toimintamuotoja ja työn sisältöä, säilyttäen jo toimivat rakenteet. Yhtenä uutena elementtinä projektin kehittämisessä on tiiviimpi yhteistyö Rästyn kanssa. Suunnitteilla olevan yhteisen ”projektitalon” kautta pyrimme vastaamaan yhä joustavammin ja nopeammin kohderyhmän ja yhteistyötahojen tarpeisiin.”

(Ahokas 2003)

Askel askeleelta projekti loi nuorille yhteisen palvelutarjottimen: Askel askeleelta projektiin ohjautuvalle nuorelle tehtiin henkilökohtainen räätälöity suunnitelma. Nuorten elämäntilanteet olivat hyvin erilaisia ja jokaiselle pyrittiin tarjoamaan hänelle parhaiten sopivia etenemispolkuja. Palvelutarjottimen osaluista koottiin kunkin nuoren tilanteeseen parhaiten sopiva kokonaisuus.

Askel askeleelta –projektin palvelutarjotin ja visio vuosille 2003-2005

Askel askeleelta -projektin palvelutarjotin:

<p>Asuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -asunnon etsintä -itsenäisen asumisen tukeminen -asumisen taitojen opettelu -verkostoyhteistyö 	<p>Työ/koulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> -opiskelu-, työharjoittelu- ja työpaikan etsimisen tukeminen -nuorten omien kiinnostuksen kohteiden selventäminen -verkostoyhteistyö
<p>Vapaa-aika</p> <ul style="list-style-type: none"> -ryhmätoiminta -kulttuuri -liikunnalliset harrastukset -omat tuotokset -verkostoyhteistyö 	<p>Palveluohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> -kynnyksen madaltaminen palvelujen käyttämiseen -koordinointi palvelun käyttäjän ja palvelujärjestelmän välillä -keskitetty tiedonvälitys

Yksilöllinen, pitkäkestoinen ja oikea-aikainen tuki ja neuvonta

Visio:

Jokaiselle nuorelle tehdään henkilökohtainen palvelusuunnitelma
 Laadun turvaaminen
 Työparityöskentely
 Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen toiminta
 Oman työn arviointi ja seuranta
 Ulkopuolinen arviointi ja palaute
 Joustava, yksilöllinen ja asiakaslähtöinen kenttätyö ”nuoren iholla”
 Nopea reagointi, ”kalenteriton, jalkautuva työntekijä”
 Viranomaistyön tukeminen, ”kädet kentällä”

(Ahokas 2003)

Vuonna 2003 Askel askeleelta –projektin työnkuva oli jo vakiintunut. Hyviä olemassa olevia käytäntöjä vahvistettiin luomalla palvelutarjotin ja tekemällä yhä yksilöllisimpiä suunnitelmia jokaiselle nuorelle. Projektin työntekijöinä toimivat Tommi Niemi, Teija Ahokas sekä uutena työntekijänä Milla Höykinpuro. Yhteis-

työ jatkui myös tuttujen yhteistyökumppaneiden kanssa, uutena kumppanina mukaan nuorisoasema Steissi. Myös nuorten oman ”puskaradion” kautta tuli asiakkaita.

”Nuori ohjautuu projektiin perusturvakeskuksen, Kriminaaliliuoltolaitoksen, A-klinikan, työvoimatoimiston, Nuorisoasema Steissin, Seinäjoen sairaalan akuuttipsykiatrian osastojen, Nuorten psykiatrian poliklinikan, Kaks`Kättä työpajan, Seinäjoen ammattioppilaitoksen sekä etsivän sosiaalityön kautta.

Alkuhaastattelussa nuoren kanssa kartoitetaan hänen elämäntilanteensa ja räätälöidään hänelle sopiva suunnitelma. Joidenkin nuorten kohdalla on lähdettävä asumisen ja arkielämän tukemisesta ja toimintaan osallistumisesta ennen kuin he pystyvät kiinnittymään työ- tai opiskelu-elämään. Osalla nuorista päihde- tai mielenterveysongelmat asettavat reunaehdoja tavoitteiden asettamiselle. Toisilla nuorilla valmiudet työelämäpolullaan etenemiseen ovat jo olemassa. Nuoren elämäntilanteen mukaan katsotaan kullekin nuorelle paras etenemistapa- ja suunta.

Tilanteen kartoittamisen ja henkilökohtaisen suunnitelman laatimisen jälkeen nuori osallistuu projektin toimintaan räätälöidyn etenemispolun mukaisesti. Nuoren elämäntilanteesta riippuen projektilla on tarjottavana lukuisia erilaisia toiminta- ja työskentelytapoja esimerkiksi yksilö- ja ryhmätoiminta, kotikäynnit, yksilökeskustelut, työpolun suunnittelu, palveluohjaus ja nuoren tukeminen kaikilla elämän osa-alueilla. Projektissa oloaika on yksilöllinen ja osallistuminen vapaaehtoista. Nuoren siirtyessä esimerkiksi töihin tai kouluun tuki ja ohjaus jatkuvat.”

(Ahokas & Höykinpuro 2003)

Tommi Niemen siirryttyä muihin tehtäviin Askeleessa työparina jatkoivat Teija Ahokas ja Milla Höykinpuro. Tarvetta kolmannelle työntekijälle oli edelleen monimuotoisen työn säilyttämiseksi ja työparityöskentelyn edelleen mahdollistamiseksi. Työparityöskentelyn mahdollistaminen oli ensiarvoisen tärkeää, ottaessa huomioon projektin kohderyhmän erityistarpeet ja nopean reagoinnin ja joustavan kenttätyön tarpeet. Työparityöskentely antoi myös paremmat valmiudet turvalliseen ja laadukkaaseen työhön.

Askel askeleelta – projektin ja Rästy - projektin yhteinen projektitaloidea toteutui toukokuussa 2003, kun ne siirtyivät yhteisiin toimitiloihin Seinäjoen keskustaan Koulukadulle. Tämä selkeästi madalsi nuorten kynnystä lähestyä projektin työntekijöitä ongelmatilanteissa ja projektitalosta tuli oiva nuorten kohtaamispaikka. Tilat tarjosi Seinäjoen kaupunki joka täten lähti tukemaan sekä Rästy-projektia, että Askel askeleelta- projektia. Projektitalotoiminnan myötä projektien välinen yhteistyö kehittyi. Myös tavoitteet paremman saavutettavuuden, matalamman kynnyksen ja nopeamman reagoinnin suhteen toteutui. Kaupungin antamien tilojen myötä tuli mahdollisuus tehdä myös erilaisia päivystyskokeiluja.

4.4.2 Vuoden 2003 kirjallista tuotantoa Askel – projektista

Vuonna 2003 tehtiin myös kirjallista tuotantoa Askel askeleelta-projektista:

- Askeleen projektityöntekijän Tommi Niemen toimesta AMK- opinnäytetyö nuorten asumisen ongelmista liittyen tuetun asumisen hankkeeseen.
- Askeleen projektityöntekijän Teija Ahokkaan AMK- opinnäytetyö Askel askeleelta – projektista yhteistyötahojen näkemänä
- Projektin kehittämisen ja toiminnan suunnittelun välineenä käytettiin Raha-automaattiyhdistyksen tilaamaa tutkimusta Päivä kerrallaan ihmisenä ihmiselle – Päivä- ja työtoiminnan hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita (Martti, Ros-tila & Suikkanen 2003, 193-196).

4.5 Kehittämishanke Askel –projektin monimuotoisen työn vakinaistamiseksi sekä sosiokulttuuristen menetelmien ottaminen käyttöön projektissa

Vuonna 2004 aloitettiin Askel askeleelta – projektissa kehittämishanke. Tavoitteena oli kehittää Askel askeleelta -projektin toimintamuotoja ja työn sisältöä edelleen, säilyttäen jo toimivat rakenteet ja toimintatavat. Tärkeä kehittämisen väline oli Askel askeleelta –projektin omasta kehittämisprojektista saatava tieto. Projektin kehittämisen ja toiminnan suunnittelun pohjana käytettiin Raha-automaattiyhdistyksen tilaamaa tutkimusta *Päivä kerrallaan ihmisenä ihmiselle – Päivä- ja työtoiminnan hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita* (ks. Martti, Rostila & Suikkanen 2003, 193–196).

4.5.1 Projektin asiakkaat ja uudistunut tapa toimia projektissa

Kehittämishankkeen lisäksi projektin työntekijät panostivat projektin juurruttamiseen. Tämän lisäksi työntekijät miettivät uusia tapoja saavuttaa kadoksissa olevia nuoria sekä uudistivat ryhmätoimintaa sitouttavampaan suuntaan.

”Vuoden 2004 aikana huomiota kiinnitettiin erityisesti monimuotoisen työn säilyttämiseen lisäresursoinnin kautta, arviointitutkimuksen tarpeellisuuteen sekä projektityön erityisyydestä ja tarpeellisuudesta tiedottamiseen uusille yhteistyötahoille sekä kaupungin päättävälle elimelle. Tavoitteeksi nousi saavuttaa erityisesti niitä nuoria, jotka eivät vielä ole palvelujärjestelmän piirissä, uudistaa ryhmätoiminnan luonnetta sitouttavaan ja rajatumpaan suuntaan sekä pyrkiä hyödyntämään keskeisellä paikalla sijaitsevia toimitiloja.

Toiminta-alueena on Seinäjoki, Nurmo, Ylistaro ja Ilmajoki. Kohderyhmänä ovat 18-25-vuotiaat nuoret, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja yksilöllistä ohjausta. Ongelmia esiintyy mm. rahankäytön, päihteidenkäytön, mielenterveyden, asumisen, työ- tai opiskelupaikan löytämisen sekä viranomaisasioinnin alueelta. Projektin nuoret elävät lähinnä toimeentulotuen, kuntoutusrahan tai opintotuen varassa. Monilla on myös rikostaustaa. Askeleessa on tällä hetkellä yksi ehdonalaisen valvottava. Kohderyhmälle yhteistä on tulevaisuuden suunnitelmien puuttuminen tai puutteelliset elämänhallintataidot.

Askel askeleelta -projektiin ohjautuvalle nuorelle tehdään

henkilökohtainen, räätälöity suunnitelma, joka tarkistetaan viranomaisen läsnä ollessa säännöllisin väliajoin. Nuorten elämäntilanteet ovat hyvin erilaisia ja jokaiselle pyritään tarjoamaan hänelle parhaiten sopivia etenemispolkuja. Palvelutarjottimen osa-alueista kootaan kunkin nuoren tilanteeseen parhaiten sopiva kokonaisuus. Tämä kokonaisuus sisältää useimmiten yksilökeskusteluja joko nuoren kotona tai projektitalolla, viranomaispalavereja, palveluohjausta sekä ryhmätoimintaa. Askel askeleelta–projektin rooli on aina täydentävä, ei viranomaispalveluja korvaava. Nuorta tukemassa tulee olla aina projektin lisäksi ainakin yksi virallisen organisaation edustaja. Askel askeleelta–projektin tavoitteena on koordinoita nuoren ja viranomaisten välistä yhteistyötä ja olla ohjaamassa nuorta tarvittavien palvelujen piiriin. Tärkeää on myös rajata palveluja ja tukea tarjoavien tahojen määrää nuoren elämässä. ”

(Höykinpuro & Hokkanen 2004)

”Osallistuminen projektin toimintaan on sitoutumisen opettelua, mutta myös sen testaamista. Akuutin päihde- tai mielenterveysongelman kanssa kamppailevien kanssa keskitymme oikeiden palvelujen löytämiseen ja niihin sitoutumiseen. Työ- ja opiskeluelämää ohjaaminen aloitetaan vasta, kun nuori on valmis keskittymään omien tavoitteidensa miettimiseen. Näin pyrimme välttämään aloittamisten ja epäonnistumisten kehän. Joillakin nuorilla valmiudet opiskelussa ja työelämässä etenemiseen ovat jo olemassa. Tällaisten asiakkaiden kanssa prosessit ovat rajatumia ja lyhytkestoisempia.”

(Höykinpuro & Hokkanen 2004)

Vuonna 2004 Askeleen asiakaskunta pysyi haasteellisena. Työntekijältä vaadittiin niin ammatillisesti kuin persoonalta paljon kohdatessaan haasteellisia nuoria. Askel askeleelta –projektissa havaittiin, että joillakin asiakkaista ei ollut vielä valmiuksia siirtyä mihinkään toimenpiteeseen, suurempi tarve oli paikalle jossa oli mahdollisuus pysähtyä miettimään omia asioitaan. Tämän mahdollisuuden Askel askeleelta –projekti mahdollisti nuorelle.

2004 Askel askeleelta projektissa tapahtui työntekijävaihdos kun Teija Ahokkaan tilalle tuli medianomi AMK Pekko Hokkanen. Työntekijöiden koulutukselliset erot (Milla Höykinpuro yhteiskuntatieteiden maisteri, sosiaalityö sekä Pekko

Hokkanen medianomi AMK Sosiokulttuurisen työn koulutusohjelmasta) toivat uutta näkökulmaa Askel askeleelta - projektiin.

Hyväksi havaittuja toimintatapoja ja -muotoja ei hylätty, mutta toiminnan kehittämiseen ja uudistamiseen panostettiin. Ryhmätoiminta muuttui selkeämmin rajatuiksi projekteiksi, jotka painottuivat kulttuurin alueelle. Ryhmätoiminnan rahallisten resurssien tarve ei kuitenkaan oleellisesti muuttunut. Rajattujen projektien tarkoituksena oli saada aikaan konkreettisia tuotoksia, joiden kautta nuoret saivat mahdollisuuden kokea onnistumisia. Prosessit vaativat kuitenkin selkeämpää suunnittelua, pitkäjänteistä työskentelyä ja sitoutumista prosessien loppuun saattamiseen sekä työntekijöiltä että projektin nuorilta.

”Ryhmätoimintaa on Askel askeleelta–projektissa suunnattu ajallisesti rajattuihin projekteihin, joiden kautta voidaan opetella sitoutumista todellisiin päämääriin. Perinteistä ryhmätoimintaa ei ole unohdettu. Liikunnalliset, elämäntaidolliset ja kulttuuriset harrastukset ovat edelleen osa Askeleen toimintaa. Kevään ja kesän 2004 toimintaan kuului säännöllisen ryhmätoiminnan, kuten keilaamisen ja kuntosalin lisäksi mökkireissu Saarijärvelle ja retki Särkänniemeen. Kesäkuussa osallistuimme Provinssirock 2004 tapahtuman järjestämiseen. Askeleen nuorten osallistuminen sai positiivista huomiota Seinäjoella mm. Ilkka-lehdessä. Projektin nuoret osallistuivat viikon ajan alueen esiintymislavojen ja miksauskoppien verhoiluun. Palkinnoksi nuoret saivat festarirannekkeet. Projekti meni hyvin, joten osallistumme mahdollisesti myös ensi kesän festarin järjestämiseen. ”

(Höykinpuro & Hokkanen 2004)

Yksi hyvin onnistunut ryhmätoiminnan prosessi oli Askeleen nuorten ja työntekijöiden osallistuminen Provinssirock tapahtuman järjestämiseen. Vuodesta 2004 alkaneesta ”provinssikökästä” tuli jokavuotinen ryhmätoiminnan osa. Myös provinssirockin järjestäneen Selmu ry:n puolesta Askeleen osallistuminen provinsin järjestämiseen oli hyvin tärkeää. Tämä vajaan viikon ”kökkä” oli onnistunut prosessikokeilu nuorille ja siitä tuli jokavuotinen perinne ja huipennus askel askeleelta - projektin ryhmätoiminnalle.

4.5.2 Kehittämistehtävä: Tulevaisuuden tullessa

Askel askeleelta –projektista valmistui vuonna 2004 kehittämistehtävä Jari- Matti Lintalan (ks. Lintala 2004) sekä askeleen työntekijöiden toimesta.

Kehittämishankkeen tavoitteet ja osallistujat

Askel askeleelta – projektin jatkorahoitus on mietityttänyt paitsi työntekijöitä itseään myös koko yhteistyöverkostoa. Tämän huolen seurauksena olemme ideoineet kehittämissprojektin yhdessä projektikonsulttimme Jari-Matti Lintalan kanssa. Kehittämissprojektin aiheena on Seinäjoen seudun 18-25-vuotiaiden nuorten aikuisten sosiaalisen selviytymisen uusiutuvat arkikonstit, Askel askeleelta –projektin sekä sidosryhmien ja henkilöasiakkaiden näkökulmasta. Kehittämissprojektin nimenä on ”Tulevaisuuden tullessa”. Kehittämisshanke liittyy sosionomi Jari-Matti Lintalan Seinäjoen, Kemi-Tornion ja Vantaan Laurea-ammattikorkeakoulun toteuttamaan jatkokoulutusohjelmaan (60 ov). Kehittämissprojektin konkreettisia tavoitteita ovat olleet:

- vahvistaa hyviä toimintatapoja
- arvioida ja kehittää palvelujen järjestämistapaa koko verkoston osalta
- kehittää ja uudistaa ammatillisia työmenetelmiä väliin-putoajien saamiseksi palvelujen piiriin
- luoda uutta arviointimenetelmää kansalais- ja aluelähtöisesti yhdessä asiakkaiden ja verkoston toimijoiden kanssa

(Höykinpuro 2005)

Tausta-aineistona ja tarveanalyysin pohjana on toiminut teos Martti, Rostila, Suikkanen: Päivä kerrallaan ihmiseltä ihmiselle: Päivä- ja työtoiminnan hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita (RAY), jossa Askel askeleelta –projekti on ollut arvioitavana.

Kehittämishankkeen tutkimuksellisenä kohteena on ollut Askel askeleelta–projektin henkilöasiakkaiden arkielämän ”selviytymispolut” ja heille palveluita tarjoavien ammattitoimijoiden välinen yhteistoiminnallisuus sekä Askel askeleelta–projektin toiminnallinen rooli näissä selviytymispoluissa ja yhteistoiminnallisessa verkostossa.

Syksyn 2003 ja kevään 2004 aikana Projektitalolle on koontunut viisi eri fokusryhmää, jokainen ryhmistä neljä kertaa. Olemme keskustelleet Askel askeleelta – projektia ja koko palvelujärjestelmää koskevista kehittämistarpeista

ja -ideoista yhteensä 20 kertaa. Ryhmät koostuivat yhteistyöverkoston 21 eri tahosta. Lisäksi haasteltavina on ollut kaksi projektin asiakkaista koostuvaa ryhmää. Keskusteluissa tulleiden ideoiden perusteella on tehty tarveanalyysi ja kehittämissuunnitelma. Vuoden 2004 aikana kehittämisprojekti on jatkunut kehittämistoiminnalla ja sen samanaikaisella arvioinnilla. Viimeinen fokusryhmien kokoontuminen toteutettiin syyskuun alussa ns. teemaseulamenetelmällä, johon osallistuivat kaikki mukana olleet tahot, jokaisesta ryhmästä yhden osallistuessa kehittämiskeskusteluun. Fokusryhmät ovat olleet samalla mainio tilaisuus esitellä projektin uudet työntekijät sekä kertoa projektin kehityssuunnista ja kehittämisideoiden pohjalta toteutetuista kokeiluista.”

(Höykinpuro 2005)

Askel askeleelta – projektin sekä Jari- Matti Lintalan tekemä kehittämishanke korosti Askel- projektin asemaa väliinpuotoajien auttajana sekä projektin toimintatapoja hyvin kansalaislähtöisestä näkökulmasta.

4.5.3 Kehittämishankkeen keskeiset vaikuttavuustulokset

Kehittämishankkeen vaikutustulokset rohkaisivat työntekijöitä viemään ryhmätoimintaa kuin myös yksilötyötä asiakkaiden kanssa yhä rohkeammin nuoren myönteisiä tarpeita vastaavaksi yhteistyöksi.

Työmenetelmien uudistamisen osalta konkreettisesti päivitettiin aikaisempia ja toimivaksi havaittuja työskentelytapoja. Ajatus integroidusta ryhmätoiminnasta merkitsi alun perin eri palveluntarjoajien asiakkaille järjestämää yhteistoimintaa. Prosessin kuluessa integroitu ryhmätoiminta tarkentui projektityyppiseksi ryhmätoiminnaksi, kuten esim. provinssirockin verhoilutyöryhmäksi. Ryhmätoiminnan lähtökohtana on aina nuorten tarpeista lähtevä suunnittelu. Työparityöskentelyn tarve korostui paitsi varsinaisen asiakastyön tekemisessä mutta myös ammatillisen jälkirefleksioinnin osalta. Työtilanteiden jälkeen tapahtuma kootaan raportointia varten, jäsenellään ja reflektoidaan sekä saadaan vinkkejä jatkokehittelyä varten. Fokusryhmätyöskentely oli samalla myös uudenlaisen ar-

viointi- ja kehittämismenetelmän kokeilua. Työskentely oli mielekästä, sillä istuntojen teemat ja keskustelun kohteet olivat selkeitä. Keskustelut itsessään koettiin reflektiivisinä ja analyyttisinä sekä usein myös vahvasti työnohjauksellisina.

Fokusryhmätyöskentelyssä korostuivat yhteistoiminnallisuuden ja ammatillisen dialogisuuden kokemukset. Fokusryhmät koettiin hyvinä ja toimivina.

Lisäksi Askel askeleelta–projektin vaikuttavuutta arvioidaan edelleen seuraavien menetelmien kautta:

- Asiakkailta ja yhteistyötahoilta, mm. ohjausryhmältä saatu palaute
- Toimintakertomukset
- Laadullinen seuranta prosessissa: Seuranta työn sisällöstä; kotikäynnit, yksilökeskustelut, viranomaispalaverit, asiakaspalaverit, seuranta projektin tavoittamista nuorista ja heidän etenemisestään
- Työnohjaus / projektikonsultaatio
- Taloushallinnon väli- ja lopputilitykset”

(Höykinpuro 2005)

Kehittämistehtävä oli myös hyvänä ohjekirjana ja mallina työntekijöille aina projektin loppumiseen saakka. Kehittämistehtävä korosti myös Askel askeleelta – projektin asemaa Seinäjoen alueen viranomaisten työtä täydentävänä ei paikkaavana yksikkönä.

4.5.4 Kehittämishankkeessa esille tulleet haasteet ja mahdollisuudet

Kehittämistehtävän fokusryhmätyöskentelyssä tuli selkeästi esiin kentällä ihmisten kanssa toimivien työntekijöiden ongelma. Askeleen kaltaiset projektit kärsivät useasti hallinnollisesta näkymättömyydestä, miten saada Askel – projektin kaltainen hyvä työ myös päättäjien näkyviin?

Fokusryhmätyöskentelyssä tarpeellista näyttäisi olevan ryhmissä tuotetun dokumentaation välittäminen muiden ryhmien jäsenille focusryhmäkokoontumisten välissä. Tämän varmistamiseksi prosessin vetäjän toimintaresurssien on oltava riittävät, eikä esim. sairausloma pääse estämään tiedon välitystä. Fokusryhmäprosessissa kootun arviointitiedon saaminen päätöksentekijöille jäi haasteeksi ja pohdinnan kohteeksi.

Lähitulevaisuuden mahdollisuuksina nähtiin mm. uudistuvat organisaatiot (toisen asteen koulutuskuntayhtymän perustaminen esim. opiskelijahuollon kannalta) ja uudet toimenpidemallit (nuorisorangaistuslainsäädäntö). Näissä rakenteellisissa muutoksissa Askel askeleelta -projektin toiminnan tarve tulee tarkasteltavaksi ja ehkä myös uudistettavaksi.

Fokusryhmätyöskentelyn aikana hahmottui ns. etsivän sosiaalityön tarve: Miten löytää sosiaalisen ammattiavun tarpeessa olevat kansalaiset palvelujen piiriin; Onko siihen ylipäätään eettistä tai juridista oikeutusta; Miten etsivän sosiaalityön käsite ja tarkoitus selvitetään? Etsivän sosiaalityön käytännön toiminta toteutuisi ympärivuorokautisena ja päivystysluonteisena palveluohjauksena ja mahdollisesti myös kriisiapuna.

(Höykinpuro 2005)

Fokusryhmätyöskentelyssä painotettiin myös etsivän sosiaalityön tarpeesta. Askel askeleelta – projekti vastasi resursseihinsa nähden hyvin tähän tarpeeseen. Näkyvyyttä projektille ja siitä tehtyyn kehittämistehtävään pyrittiin saamaan järjestämällä loppuraportin julkistamistilaisuus, jonne kutsuttiin lehdistöä paikalle.

Kehittämishankkeen loppuraportin julkistamistilaisuus järjestetään helmikuulla 2005. Tilaisuuteen kutsutaan kaikki focusryhmätyöskentelyyn osallistuneet Askel askeleelta – projektin henkilöasiakkaat ja sidosryhmiin kuuluvat ammatti-toimijat, projektin ohjausryhmän jäsenet, Seinäjoen AMK:n jatkotutkintokokeilun kouluttajat, RAY:n edustajat sekä Seinäjoen kaupunginvaltuuston, -hallituksen ja perusturvalautakunnan edustajat.

(Höykinpuro & Hokkanen 2004)

Julkistamistilaisuuden tarkoituksena oli myös kootusti päättää hyvin laaja yhteistyökumppanien tiimityö fokusryhmätyöskentelyssä. Projektin vakiinnuttamispyrkimyksille tämä julkistamistilaisuus antaisi hyvää lisävauhtia.

4.5.5 Vuosi 2004 tiivistetysti ja esimerkit Askel- projektin asiakkaista

Askel askeleelta toimintavuosi 2004 pyrki selkeästi vastaamaan Seinäjoen alueen palvelukentässä vastaamaan huutoon nuorten tarpeesta. Samalla kehittämistehtävän kautta projekti pyrki tulevaisuudessa vakinaistamaan toimintaansa pysyväksi palveluksi unohtamatta hyviä mallejaan, sekä pysymällä kaikkein oleellisimmassa: ”nuoren iholla”.

Esimerkkitapaukset Askel askeleelta- projektin asiakkaista

Esimerkkitapaus:

”Elina 18 v.”

Elina oli otettu huostaan vuonna 2002. Hänellä oli suuria vaikeuksia tulla toimeen perhekodin henkilökunnan kanssa ja lopulta hän lähti perhekodista 17- vuotiaana. Hänen mielestään Elinaa ei ollut enää syytä siirtää toiseen perhetukikeskukseen, sillä hän täyttäisi kohta 18. Sosiaalityöntekijä yritti tarjota Elinalle nuorisoaseman palveluja, mutta Elina koki ajatuksen vastenmielisenä. Pelkän lastensuojelun tuen varaan ei kuitenkaan haluttu laskea, joten sosiaalityöntekijä otti yhteyttä Askeleeseen. Ammatillisina tukihenkilöinä olemme auttaneet Elinaa muutossa ja huonekalujen ja tavaroiden hankkimisessa sekä yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa muuttoon liittyvissä virastoasioissa. Tärkeintä Elinalle on kuitenkin ollut tuki, jota hän on saanut työntekijöiltä omaan jaksamiseen. Pahojen masennusvaiheiden vuoksi Elina oli paljon yhteydessä Askeleen työntekijään. Hän soitteli ja lähetti viestejä myös iltaisin, kun ei saanut unta. Lopulta Elina kertoi päättäneensä lopettaa koulun kokonaan. Muutamien juttutuokioiden jälkeen hän kuitenkin päätyi ainoastaan keskeyttämään koulun väliaikaisesti. Monien vääntöjen jälkeen Elina suostui menemään nuorisoasemalle juttelemaan asioistaan. Vähitellen Elinan masennus on hellittänyt ja elämä näyttää nyt paljon valoisammalta. Kevään aikana hän on suorittanut talouskoulua ja aikoo suorittaa varsinaisen tutkintonsa loppuun syksyllä. Elina käy juttelemassa projektin työntekijöiden kanssa lähes päivittäin.

”Tommi 22 v.”

Tommi on käyttänyt amfetamiinia 16-vuotiaasta lähtien. Elämä on ollut varkauksia, valehtelua, katkoja, hoitojaksoja ja retkahduksia. Askeleessa olemme tukeneet raha- ja asuntoasioiden järjestämisessä, mutta ennen kaikkea olemme tarjonneet aikuiskontaktin, joka ei moralisoi, huu-da, hylkää ja pety aina vaikeuksien ilmaantuessa. Olemme

keskustelleet päihteidenkäytön lieveilmiöistä, hyvistä ja huonoista puolista. Prosessin aikana Tommi on oppinut olemaan syyttämättä ketään omista valinnoistaan. Tommin mukaan parasta on se, että olemme rentoja ja mokailujenkin jälkeen hän uskaltaa tulla niistä kertomaan, vaikka usein hävettääkin. Paapomista Tommi ei voi sietää. Hän ei kaipaa toisia vanhempia. Vaikka retkahduksia on tullutkin, oli Tommilla viime vuoden puolella jopa kahden kuukauden täysin amfetamiiniton kausi. Parempaan päin ollaan menossa.”

(Höykinpuro 2005)

Edellisissä esimerkeissä näkyy työntekijän merkitys nuorten elämässä. Nämäkin esimerkit osoittavat sen, että luottamus työntekijöihin oli monella nuorella hyvin korkealla. Monesti murheiden ollessa suurimmillaan, nuoret tulivat ensimmäisenä Askeleen toimistolle.

4.6 Vuosi 2005, Synkkiä pilviä Askeleen taivaalla, projektin toimintaa uhkaa loppu

Vuosi 2005 lähti käyntiin hyvin selkein tavoittein ja suunnitelmin liittyen projektin kehittymiseen ja vakiinnuttamiseen. Vuonna 2005 tapahtui työntekijävaihdos kun Pekko Hokkasen tilalle tuli Medianomi AMK Tuomas Vihtonen. Kehittämishankkeen loppuraportin julkistamistilaisuuden peruuntuminen sairastumisen johdosta aiheutti harmittavaa takaiskua Askel askeleelta - projektin vakiinnuttamissuunnitelmille helmikuussa 2005.

Lisää takaiskuja tuli huhtikuussa 2005 kun RAY:n tarkastajat käynnillään Askel askeleelta - projektin tiloissa ilmoittivat seuraavan vuoden rahoituksen olevan vaakalaudalla. Askel askeleelta -projekti oli ollut RAY:n eri rahoituksien piirissä jo useita vuosia, nyt alkoi olla aika etsiä uutta rahoittajaa.

Tilanne oli erittäin epämiellyttävä askeleen työntekijöille. Heillä oli käsissään

useita nuoria jotka olivat vaarassa ajautua lopullisesti yhteiskunnan ulkopuolelle. Sidosryhmäläisillä oli suuri huoli siitä mihin laittaa jos Askel askeleelta -projekti loppuu? Tämä osoitti epämiellyttävällä tavalla sen mikä oli projektin merkitys kaupungille ja alueelle. Kaikkien Askeleen olemassa olon vuosina projekti oli tehnyt itsensä jopa korvaamattomaksi ilmaiseksi palveluksi Seinäjoen alueelle.

Suurin huoli oli kuitenkin nuorilla itsellään ja tämä aiheutti monesti kriittisiäkin tilanteita projektitalolla kun nuoret olivat tilanteessa jossa he tunsivat itsensä hylätyksi.

Askel- projekti oli selkeästi tienhaarassa. Toiveet perustaa askel- projektista sosiaalipalvelun kenttäyksikkö kaupungin palvelujen piiriin, olivat siirtyneet tulevaisuuteen kehittämishankkeen loppuraportin julkistamistilaisuuden peruuttamisen johdosta.

Myös C- rahoitusta (vuoden rahoitus kokeiluprojekteihin, jota RAY oli viimeisimpinä vuosina enää myöntänyt askeleelle) oli loppumassa, eikä lisää ollut enää luvassa.

Tilanne oli vuonna 2005 epävarma. Vaihtoehtoista (Liite 1) ainoa toteutumiskelpoinen oli hakea kohdennettua toiminta- avustusta (Ak-rahoitusta) RAY:lta. Kohdennettu rahoitus oli tarkoitettu pitkäaikaisemmille projekteille, joissa mukana rahoittamassa oli myös muita tahoja (esimerkiksi kunta). Askeleen työpari päätti hakea kohdennettua toiminta-avustusta vuodeksi 2006 eteenpäin. Uusia suunnitelmia oli vuoden 2006-2007 kohdennetun toiminta-avustuksen hakemukseen (liite 2), mutta tärkeimpänä asiana oli toiminnan jatkamisen välttämättömyys. Askeleen asiakkaiden ja sidosryhmän ääni oli tässä asiassa hyvinkin voimakas kun RAY:lle tehtiin hakemusta.

Toiminta-avustuksen hakemiselle oli myös perusteita siinä mielessä että kaupunki oli mukana toimintaa tukemassa antamalla tilat. (Kaupunki antoi projektitalon tilat käyttöön vuonna 2003).

4.6.1 Elämä jatkuu, hankefoorumin suunnittelu ja toteutus

Askel askeleelta- projekti uhkakuvista huolimatta jatkoi toimintaansa tiiviisti. Asiakkaiden kanssa työ oli yksilölähtöistä edelleen, mutta palvelutarjottimen kanssa työskentely sai vielä enemmän tarkennuksia ja uusia tavoitteita.

”Tavoitteiden toteutumisen edellytyksenä on oikein ajoitettu, intensiivinen ja useimmiten pitkäkestoinen tuki. Osallistuminen projektin toimintaan on paitsi sitoutumisen opettelua, myös sen testaamista. Päihde- ja mielenterveysongelmien kohdalla etsimme yhdessä nuoren kanssa oikeat palvelut ja tuemme niihin sitoutumisessa. Työn ja opiskelujen pariin ohjaaminen aloitetaan vasta, kun nuori on pysähtynyt miettimään elämäntilannettaan ja edellytykset sitoutumiseen ovat olemassa. Useimmiten lähdemme liikkeelle kuntouttavasta toiminnasta, jonka kautta nuori voi harjoitella ja testata omaa kuntoaan. Asiakkuuden kesto on aina yksilöllinen ja osallistuminen vapaaehtoista. Passivoivaa puolesta tekemistä vältetään. Askel askeleelta – projektin toiminnan perustana on siis sekä kuntouttavan että valtaistavan sosiaalityön näkökulma. Prosessin vaiheet ovat:

1. Iholle pääseminen: luottamuksen luominen
2. Herättäminen: seuraukset ja vaihtoehdot
3. Ratkaisujen hahmottaminen: päätöksenteon tukeminen ja seuraaminen
4. Toiminnan seuraaminen ja tukeminen: nuoren puolustaminen, yhteistyöverkoston aktivoiminen, palaute nuorelle
5. Tulosten seuraaminen: käytettävissä oleminen ja kontaktin säilyttäminen, myönteinen mielenkiinto, muutosten osoittaminen nuorelle, realismi.

Tavoitteisiin pyritään seuraavien toimintamuotojen kautta:

- yksilöllisen suunnitelman laatiminen ja sen toteutumisen seuraaminen 3 kk välein
- yksilökeskustelut
- palveluohjaus
- kotikäynnit
- ryhmätoiminta
- verkostoyhteistyö järjestöjen ja viranomaisten kanssa sekä yhteistyön koordinointi”

(Höykinpuro & Vihtonen 2005)

Tärkeintä ei kuitenkaan unohdettu, tilanteesta huolimatta askel –projekti piti

ovenssa aina auki asiakkaille. Periaatteena oli, että minimisitoutuminenkin on parempi kuin ei mitään. Luottamuksellisen suhteen syntyminen aikuiseen oli tavoite, jonka merkitystä ei projektissa koskaan väheksytty. Nuori tiesi aina olleensa tervetullut Askeleeseen.

4.6.2 Järjestöyhteistyön kehittäminen ja hankefoorumi

Hyvänä esimerkkinä vuonna 2005 toteutuneista tavoitteista oli hankefoorumin suunnittelu ja käynnistyminen jota Askel askeleelta – projekti kehitti, suunnitteli ja toteutti yhdessä HYVE- hankkeen ja Sonet Botnian kanssa.

”Askel askeleelta –projekti on toiminut useita vuosia saman kohderyhmän kanssa. Projekti on kuitenkin jatkuvasti panostanut toimintansa kehittämiseen ja yhteistyösuhteiden lisäämiseen verkoston kanssa. Olemme huolestuneita Askel askeleelta –projektin kaltaisen toiminnan loppumisesta ja panostaneet huolemme levittämiseen kaupungin organisaatioille. Tästä esimerkkinä Jari-Matti Lintalan AMK jatkotutkintona toteuttama kehittämisprojekti ”Askel askeleelta, tulevaisuuden tullessa”, joka keräsi projektitalolle 22 yhteistyötahoa vuosien 2003-2004 aikana.

Seuraavana tavoitteenamme on järjestöjen yhteistyön lisääminen, mikä seurauksena olemme olleet yhteydessä alueen järjestöjen yhteyshenkilöihin. Keskustelimme järjestöjen ja projektien yhteistyöstä HYVE-hankkeen (Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry ja SONet Botnia) kanssa, jonka tavoitteena on kehittää paikallisten toimijoiden kanssa uudenlaisia hyvinvoinnin tuottamisen tapoja ja osaamista. Keskustelun seurauksena olemme käynnistämässä 5.10.2005 hanke/projektifoorumia, jonka tavoitteena on:

- koota yhteen järjestöjen hankkeiden ja projektien vetäjiä
- lisätä tietoisuutta alueen toimijakentästä
- koordinoida alueen projekteja
- vaihtaa kokemuksia, arvioida ja kehittää toimintaa
- kartoittaa tarpeita ja ideoida tarpeiden pohjalta uusia hankkeita
- yhdistää voimavaroja ja toteuttaa projekteja yhteistyössä.

HYVE-hanke toimii foorumin käynnistäjänä, jonka jälkeen Askel askeleelta –projekti ottaa vastuun foorumin koolle-
kutsumisesta ja ohjaamisesta. Foorumin osallistujista voi-
daan jatkossa muodostaa työryhmiä esille tulevien teemo-
jen ympärille. ”

(Höykinpuro & Vihtonen 2005)

Ryhmätoiminta nuorten kanssa oli hyvin prosessiluontoista.

Ryhmätoimintaa on Askel askeleelta–projektissa suunnat-
tu ajallisesti rajattuihin projekteihin, joiden kautta voidaan
opetella sitoutumista todellisiin päämääriin. Ryhmätoimin-
nan suunnittelu lähtee liikkeelle nuorten tarpeista. Perin-
teistä ryhmätoimintaa ei ole unohdettu eli liikunnalliset,
elämäntaidolliset ja kulttuuriset harrastukset ovat edelleen
osa Askeleen toimintaa. Viikottaisen ryhmätoiminnan (bil-
jardi, keilaaminen, kuntosali, leffat yms.) lisäksi rajatut
hankkeet kuten Provinssirock-tapahtuman järjestäminen,
runokirjaprojekti ja Askel askeleelta –lehti ovat esimerkke-
jä hankkeista, joiden toteuttamista jatkamme. Nuoret ovat
saaneet projekteistaan erittäin hyvää palautetta. Esimer-
kiksi Provinssirockiin meidät toivotettiin tervetulleeksi jäl-
leen ensi vuonna. Seuraavan kauden aikana panostamme
lisäksi oppilaitos- ja työpaikkavierailuihin.

(Höykinpuro & Vihtonen 2005)

Hankefoorumien järjestäminen oli ikään kuin jatkoa Jari-
Matti Lintalan kehittämistehtävälle. Alueen muilla hankkeilla oli myös samankaltaisia ongelmakohtia
kuin Askel- projektilla. Hankefoorumi ja järjestöyhteistyö tulisi tuomaan li-
sänäkyvyyttä alueen hankkeille ja hanketyölle yleensäkin. Etelä – pohjanmaan
hankkeet lisäsivät keskinäistä yhteistyötään ja alkoivat järjestäytymään.

Ryhmätoiminnassa nuoret tuottivat paljon omista tarpeistaan lähteneitä proses-
seja. Varsinkin nuorten tekemä runokirja toi paljon myönteistä huomiota Seinä-
joella.

4.6.3 Joitakin työtehtävien kuvauksia projektityöntekijän muisteluihin perustuen vuonna 2005

Vaikka askel askeleelta- projekti ei tehnyt varsinaisessa merkityksessä päivystävää sosiaalityötä niin oheinen muistelu kertoo, että työstä olisi pitänyt maksaa vähintään hyvää iltatyön korvausta.

maaliskuu: 2005; asiakkaan kanssa käynti asunnosta, jossa oli majoittunut hetken aikaa, asunnossa selkeästi huu-meiden käyttöä, asiakas pelkäsi oman turvallisuutensa puolesta eikä uskaltanut hakea omia henkilökohtaisia tavaroita sieltä yksin, menimme asuntoon hakemaan hänen tavaransa. Onneksi sillä hetkellä asunnossa ei ollut kuin yksi mieshenkilö rauhallisessa tilassa, asiakas sopi samalla reissulla varastamansa ja käyttämiensä rahojen takaisin maksusta. Olin joutunut Turvamiehen rooliin tietämättäni. Olin silloin vielä uusi työntekijä (taisin olla hieman vietävissä) . Työparini oli sillä hetkellä lomalla ja olin projektissa ensimmäistä kertaa yksin. Sain jälkepäin työpariltani tiukkaa palautetta siitä etten olisi saanut missään nimessä mennä kyseiseen asuntoon, ainakaan yksin.

huhtikuu: Tutustumiskäynti asiakkaan kanssa Järvenpään erityisammattikoulussa, Mukava oli reissu, vaikka asiakas ei tullutkaan valittua päihde ja rikostaustan takia.

kesäkuu: ”provinssikokki” Uskomaton puristus meidän porukalta.

heinäkuu: Asiakkaan asunnon tyhjentäminen. Asiakkaan tuttavapiiri oli valinnut asiakkaan uuden asunnon uudeksi aineiden käyttöpaikaksi ja samalla häätäneet asiakkaan pois kodistaan. Asiakkaamme ei uskaltanut mennä lähellekään asuntoa ja oli osastolla hoidossa sekavana pelosta ja aineista. Lopulta Poliisi sai ilmoituksen ja otti ”uudet asukkaat” talteen. Tämän jälkeen askel projektin työntekijät yhdessä asiakkaan äidin kanssa tyhjänsivät asunnon, koska asiakas itse oli vielä osastolla huonossa kunnossa. Asunnosta löytyi likaisia neuloja ynnä muuta alaan liittyviä vehkeitä jotka hävitimme asiallisesti. ”Uusien asukkaiden jättämiä vaatteita lähti kaatopaikalle säkillinen”.

lokakuu: muutamia kertoja ohjauksia katkolle tai psyk. osastolle. Monesti täytyi jonottaa terveyskeskuksessa useita tunteja asiakkaan kanssa ennen kuin asiakas sai apua.

Vakavimpia tapauksia oli itsemurhaa tosissaan harkitsevan asiakkaan kanssa jonottaminen terveyskeskuksessa

ja psyk. polilla (yhteensä 5 tuntia) ennen kuin pääsi osastolle. Ei niitä mukavimpia tapoja viettää perjantai iltapäivää/ iltaa. Työntekijöiden läsnäolon ja motivoinnin ansiosta asiakas jaksoi istua ja odottaa. Voisin väittää näin.

(Vihtonen 2005)

Työntekijöille tuli monesti kriittisiä tilanteita vastaan. Tämä on yksi tekijä jalkautuvassa kenttätyössä, jolta ei voi välttyä. Työntekijät kuitenkin pystyivät aina selvittämään nämä kriittiset tilanteet, mikä lisäsi projektin uskottavuutta.

4.6.4 Askeleen kohtalo selviää

Askel askeleelta –projektin hakemus vuosille 2006 ja 2007 piti toiminnan samanlaisena kuin edellisinäkin vuosina. Merkittävinä uudistuksina oli Hankeforumi joka kokoontui ensimmäisen kerran marraskuussa 2005. Kokoontumisia oli tarkoitus pitää 2 kertaa vuodessa.

Vuosille 2006- 2007 tarkoitus oli myös seuraavan 2 toimintavuoden aikana tavoitteena kartoittaa koordinoivan, ammatillisen tukihenkilötyön ja jalkautuvan työntekijän jatkorahoituksen vaihtoehtoja ja löytää yhteistyökumppaneita jatkon toteuttamiseksi sekä viranomais- että järjestöpuolelta.

20. joulukuuta RAY julkaisi seuraavan vuoden avustuskohteensa ja Askel askeleelta –projekti sai kohdennettua toiminta- avustusta seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Avustuksen määrä (60 000 € per vuosi) riitti kahden työntekijän pitämiseen projektissa sekä ryhmätoiminnan järjestämisen jatkamiseen. Summa oli sama kuin vuonna 2005 oli projektilla käytettävissä toimintaan ja työntekijöihin palkkoihin.

Vuodeksi 2005 RAY oli pudottanut avustuksen määrää 65 000:sta eurosta 60 000:een Askel askeleelta –projektille.

Projektin toimintaan ym. kuluihin ei jäänyt palkkojen jälkeen paljoa käytettäväk-

si. Tämä edellytti työntekijältä jatkuvaa tiukkaa talouden seuranta ja kekseliäisyyttä projektin eteenpäin viemiseksi. Ryhmätoimintaa järjestettiin nuorille tiukan talouden antamissa puitteissa.

Esimerkkejä hyvästä edullisesta toiminnasta oli runokirjan tekeminen. Projektin työntekijät kokosivat Askeleen nuorilta vuoden aikana runoja joissa he toivat hyvin esille otteita omasta elämästään ja ajatuksistaan. Runoista kasattiin pieni kirja joka painettiin Seinäjoen kaupungin painossa.

Tämänkaltaista luovaa ja edullista toimintaa tuotettiin Askel askeleelta – projektin nuorten kanssa runsaasti. Vuoden 2005 syksynä Askel –projektin nuoret aloittivat valokuvausprojektin, jonka aiheena oli riippuvuudet. Valokuvausprojektiin lähteneet Askeleen nuoret ottivat valokuvia heidän näkemyksiin perustuvista erilaisista riippuvaisuuksiin liittyvistä aiheista ja asioista jotka aiheuttavat riippuvaisuutta (liite 3, valokuvanäyttelyn kuvia), myös omia ideoita sai vapaasti toteuttaa kameran kanssa. Valokuvanäyttely jonka nimenä oli: ”Se vähän riippuu” järjestettiin maaliskuussa 2006.

4.7 Projektin viimeiset vuodet alkavat

Rahoitus oli turvattu Askel askeleelta – projektille seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Tiedottaminen tästä kaikille yhteistyökumppaneille oli ensimmäisiä tehtäviä heti myönteisen rahoituspäätöksen tutua julki. Askeleen nuoret ottivat tiedon vastaan helpottuneina. Tarve toiminnan vakiinnuttamiselle oli hyvin voimakkaasti mielessä niin nuorilla kuin Askeleen työntekijöilläkin.

4.7.1 Projektin asiakkuudelle tiukemmat säännöt

Vuoden 2006 alussa Askel –projektiin tuli uutena työntekijänä Päivi Kandolin. Hän aloitti projektissa opiskelijaharjoittelijana. Hän oli valmistumassa sosionomiksi Seinäjoen AMK:sta ja hänen opintonsa olivat loppusuoralla. Tarve kolmannelle työntekijälle tuli Milla Höykinpuron jäädessä äitiyslomalle huhtikuussa.

Tämä aiheutti lisää kustannuksia projektin ennestään tiukalle taloudelle. Matkakustannuksista ja kilometrikorvauksista oli saatava karsittua pois. Askeleen nuorille oli aina painotettu, etteivät projektin työntekijät ole takseja. Tämä ei kuulunut Askeleen työn kuvaan ja siksi kaikenlaisen turhan kускаamisen oli loputtava. Tällä tavalla myös Askeleen nuorille saatiin tarkennettua minimisitoutumisen vaatimusta.

Vaikka Askel askeleelta – projekti on matalan kynnyksen periaatteella toimiva projekti, asiakkailta odotetaan myös sitoutumista että työ pystytään aloittamaan. Minimisitoutumisena pidettiin Askel- projektissa sitä, että asiakas pääsi itse toimistolle tapaamiseen sovittuna aikana ja ilmoitti etukäteen ellei pääse tapaamiseen.

Tätä vaatimusta tähdennettiin asiakkaille ja samalla myös testattiin sitä mikä on nuoren motivaatio ja tarve askel –projektille. Yhteisiin palavereihin, jossa oli nuori ja Askeleen työntekijä mukana kuljetus järjestyi työntekijöiden puolesta.

”Projektiin tuli keväällä 2006 paljon uusia nuoria ja heidän sitouttamiseensa projektiin panostimme entistä tarkemmin. Entisen mallin sijaan otimme työskentelytavaksi paikan ansaitsemisen projektissa. Vaadimme kaikilta nuorilta minimivaatimukseksi sitoutumisessa projektiin, että he tulevat vähintään kerran viikossa sovittuna aikana tapaamaan askeleen työntekijää. Myös kaikenlaisen turha asiakkaiden kускаamisen autolla mm. hakemisen tapaamisiin tai ryhmätoimintaan lopetimme täysin. Tällä tavalla myös testasimme asiakkaidemme niin uusien kuin vanhojenkin motivaatiota projektiimme. Jos todella asiakas haluaa olla projektissa mukana, hän varmaan pystyy myös järjestämään itse itsensä tapaamiseen askel-projektille. Toimintapaikkamme on edelleen projektitalo, joka löytyy keskeltä kaupunkia joten sinne on myös helppo päästä.

Tämä minimisitoututtamisen vaatimus on hyvä malli. Jotkut pitempään projektissa mukana olleet nuoret hieman aluksi laittoivat vastaan, mutta ennen pitkää hekin sopeutuivat. Uusista nuorista kaikki projektiin sitoutuneet alkoivat noudattaa minimivaatimusta heti ilman vaikeuksia. Ehkä tämänkaltainen toiminta tuo myös omalla tavallaan enemmän turvallisuuden tunnetta ja luottamusta projektiin kohtaan.

Projektitalo säilyi silti myös kohtaamispaikkana, jonne voi tulla ilman sovittuakin aikaa käymään, jos vain työntekijät ovat paikalla.”

(Vihtonen & Kandolin 2006)

Askel – projektin työntekijät olivat aina pyrkineet tähdentämään oman motivaation merkitystä nuorelle. Kyseisellä minimisitoutumisen vaatimuksella oli tarkoitus viedä mahdollisuus työntekijöiden hyväksikäytöltä nuoren omiin tarkoituksiin. Kaikki pitempään projektissa olleet kuitenkin sopeutuivat ja sitoutuivat projektiin entistä enemmän. Projektista karsiutui pois lähinnä uusia asiakkaita, joille ei ollut selvinnyt ihan kokonaan projektin tarkoitus.

4.7.2 Projektin kehittyminen, valokuvanäyttely, asiakasmäärät lisääntyvät, projekti ei enää pelkästään niille ”vaikeimmille”

Ryhmätoimintaa oli Askel – projektissa edelleen aktiivisesti viikoittain. Kesäkuussa oli jälleen vuoden huipentumana provinssirockin järjestämiseen osallistuminen.

Kehittämiprojektin tuloksissa oli nähty lähitulevaisuuden mahdollisuuksina toisen asteen koulutuskuntayhtymän perustamisen. Keskitetty opiskelijahuolto lisäsi opinto-ohjaajien ja varsinkin kuraattorin kanssa yhteistyötä. Uusia nuoria tuli heidän ohjaamana enemmän kuin aikaisempina vuosina.

Vaikka kehittämishankeen tuloksien julkistamistilaisuus oli peruuntunut ja aiheutti samalla takaiskun projektille sen keskeiset tulokset olivat tulleet sidosryhmäverkoston tietoisuuteen hyvin.

Askel askeleelta – projekti oli aikaisempina vuosina saanut maineen niiden vaikeimpien päihde ja - mielenterveysongelmaisten ja syrjäytyneiden nuorten auttajana.

Tämä oli saattanut karsia joitakin potentiaalisia asiakkaita pois. Esimerkiksi

opiskelijahuollosta saattoi monesti olla tulossa opiskelijoita joilla ei varsinaisesti ollut merkittäviä ongelmia. Enemmän tarvetta oli kannustajalle ja vierellä kuljalle.

Koko historian ajan Askel askeleelta projektiin tullessa ei tarvinnut nuorella olla mitään erikseen luokiteltua ongelmaa ja tätä työntekijät ovat koko ajan painottaneet. Suurin tarve projektille oli silti niillä nuorilla joilla oli päihde- ja/tai mielen-terveysongelmaa. Heidän elämässä mukana olemiselle ja asioiden auttamiselle oli Seinäjoen alueella suuri tarve. Siksi heitä oli asiakaskunnassa enemmän. Askel- projektissa esimerkiksi ryhmätoiminnassa mukaan pääsi ryhmään aina hyvin mukaan taustasta tai elämäntilanteesta huolimatta. Uudet asiakkaat tulivat ensimmäisiä kertoja ryhmään monesti hieman arastellen, mutta heidät muiden ryhmäläisten osalta otettiin aina hyvin vastaan. Näitä asioita ei tiedetty muualla sidosryhmissä. Siksi Askel- projektin työntekijät tekivät 2006 –vuoden alussa projektin infotilaisuuksia esimerkiksi keskussairaalan sosiaalityöntekijöille. Tämä lisäsi entisestään Askel –projektiin ohjautumisia.

Maaliskuun lopulla Askel askeleelta – projektin tiloissa järjestettiin avoimien ovien päivä. Avoimien ovien päivän yhteydessä oli myös valokuvanäyttely. Projektin työntekijä Milla Höykinpuro teki päihdetyön erikoistumisopinnoissaan opinnäytetyönään Askeleen nuorten tekemän valokuvanäyttelyn jonka aiheena oli: ”se vähän riippuu”. Tämän nuorten tekemä valokuvanäyttely oli yksi esimerkki askeleen asiakkaille suunnatusta prosessimaisesta tuotannosta ja sen lopputuloksesta. Valokuvissa nuoret käsittelivät omia tuntojaan ja näkemyksiään aiheesta riippuvaisuus. Valokuvista tuli esiin monenlaisia asioita jotka käsittelivät riippuvaisuutta. Nuorille annettiin mahdollisuus myös itse tehdä valintansa siitä kuinka lähelle he halusivat mennä valitsemiaan aihealueita ja kuinka henkilökohtaiselta tasolta he riippuvaisuutta käsittelivät. (Liite3 valokuvanäyttelyn kuvia)

Muita Askel projektiin liittyviä tuotoksia tuli syksyllä 2006. Projektin työntekijä Päivi Kandolin teki Sosionomi AMK- opinnäytetyönsä johon hän haastatteli Askeleen asiakkaita. Opinnäytetyön nimeksi tuli: Asiakkuuden kokeminen lastensuojelulaitoksessa ja ammatillisessa tukihenkilötyössä.

Vuoden 2006 lähestyessä syksyä toiminta jatkui vilkkaana. Ote Askel askeleelta –projektin toimintakertomuksesta vuodelta 2006:

”Työ askeleeseen sitoutuneiden asiakkaiden kanssa on suurelta osin yksilökeskusteluja, jossa käsitellään asiakkaan omaan elämään liittyviä asioita. Välillä keskustelut ovat hyvinkin vapaamuotoisia. Myös asiakkaan asioiden hoidossa mukana olemisen on viikottain askeleen työnkuvassa. Askeleen työntekijöiden tehtävänä on toimia tukihenkilönä ja linkkinä nuoren elämässä. Tukena asioiden hoidossa esimerkiksi pankeissa tai virastoissa käynneissä. Myös palavereihin joissa käsitellään nuoren asioita esim. Sosiaaliviranomaisen tai sairaaloissa omahoitajan kanssa nuoret itse ja myös työntekijät yleensä haluavat askeleen työntekijän mukaan.

Tällä tavoin Askeleen työntekijä toimii linkkinä viranomaisen ja nuoren asiakkaan välillä.

Ryhmätoiminnan pitäminen on Askel-projektissa viikottaista. Nuorten osallistuminen siihen on vapaaehtoista, mutta moni nuorista käy viikoittain ryhmätoiminnassakin.

Askeleen työntekijä tapaa jokaista asiakasta ainakin 1-2 tuntia viikossa. Jos jollakin asiakkaalla on paljon selvittämättömiä asioita/ ongelmia, joista hän ei yksin selviä voi yhdeltä työntekijältä mennä tietyn asiakkaan kanssa useitakin päiviä hänen tukemiseensa. Siksi on erittäin tärkeää että projektissa on 2 työntekijää että tilanteisiin pystymme edelleen reagoimaan nopeasti, mutta myös muille nuorille ja toiminnan pyörittämiseen jää mahdollisuus. Toisen työntekijän olemassaolo myös tilanteiden purkamisessa ja keskusteluissa on ehdottoman tärkeää työssä jaksamisen kannalta.

Muita työskentelymuotoja ovat kotikäynnit, yhteistyöpala-
verit eri tahojen kanssa, opiskelijaryhmien vierailut ja kouluissa käynnit jossa kerrotaan projektista, työnohjaus, koulutukseen osallistumista sekä projektin pyörittämiseen liittyviä hallinnollisia asioita.”

(Vihtonen & Kandolin 2006)

Vuonna 2006 Lähettäviä tahoja oli useita ja he kaikki olivat tietoisia Askel Askeleelta - projektin merkityksestä sekä siitä että Askel Askeleelta projekti on ratkaiseva ja tärkeä apu nuoren elämään. Projektin tunnettavuus oli alueella hyvä.

Siksi yhteydenotot eri viranomaistahoilta on vilkasta. Joka taholla (varsinkin nuorilla) oli huoli siitä mitä Askel projektin jälkeen?

4.7.3 Toiminnan vakiinnuttamisen yrittäminen alkaa

Syksyn 2006 ohjausryhmässä tuli asia esille ja sieltä nousi esiin idea askeleen toiminnan vakinaistamisesta kunnalliseen palveluun vuonna 2009.

”Yhteistyökumppaneista nuorisoasema Steissi joka on vakinaistettu kaupungin palvelujen piiriin tarvitsee kolmatta työntekijää. Tämä työntekijä aloittaisi vuoden 2008 jälkeen. Steissin kolmas työntekijä olisi se joka jatkaisi hyviksi havaittuja askeleen toimintamalleja ja olisi se liikkuva nopeasti reagoiva työntekijä joka vetäisi myös ryhmätöitä. Suunnittelu on aloitettu yhdessä Steissin työntekijöiden ja Seinäjoen a-klinikan kanssa. Suunnittelutyö jatkuu ja se viedään Kaupungin sosiaalityön johtajalle esiteltäväksi huhtikuussa 07.”

(Vihtonen & Kandolin 2006)

Vuoden 2006 lähestyessä loppuaan Askel projekti ja sen sidosryhmät katsoivat jo tulevaisuuteen. Askel –projektin rahoituskautta oli jäljellä vielä kaksi vuotta. Katse oli jo vahvasti suunnattu aikaan sen jälkeen. Vuonna 2007 yhdessä Nuorisoasema Steissin työntekijöiden ja Seinäjoen A- klinikan johtajan Minna Lepäsen kanssa selviteltiin mahdollisuutta yhdistää Askel – projektin toiminta Nuorisoasema Steissille kolmannen työntekijän saamisella sinne. Ensimmäinen suunnittelupalaveri pidettiin tammikuussa 2007.

Ote Askel –projektin toimintakertomuksesta 2006:

”Projekti on kaikki nämä vuodet tehnyt työtä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien nuorten kanssa.

Askel askeleelta-projekti on ollut ainoa taho, jolla on ollut mahdollista tehdä pitkäkestoista ja monipuolista ammatillista tukihenkilötyötä tämän asiakasryhmän kanssa. Tukihenkilötyölle projekti on antanut uuden merkityksen; tukihenkilötyö voi olla vahvasti ammatillista, laadukasta ja verkostoyhteistyöhön pystyvää.

Askel askeleelta –projekti on panostanut RAY:n kahteen päälinjaan; heikompien tukeen ja ehkäisevään toimintaan. Heikompien tuki on merkinnyt sosiaalisista, taloudellisista, päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien nuorten aikuisten tukemista. Ehkäisevä toiminta on merkinnyt puolestaan syrjäytymisvaarassa olevien tukemista, terveyden ja työ- ja toimintakyvyn edistämistä sekä omaehtoisuuden tukemista. Tavoitteissaan Askel askeleelta –projekti on sekä työntekijäverkoston, että asiakkaiden palautteesta päätellen onnistunut enemmän kuin hyvin. Tavoitteena on, ettei ammatillinen tukihenkilötyö kaupungista häviä ja siihen tavoitteeseen Askeleen työntekijät tulevat omalta osaltaan laittaamaan kaiken osaamisensa ja panoksensa vuonna 2007.”

(Vihtonen & Kandolin 2006)

Yhteistyö nuorisoasema Steissin kanssa herätti jälleen toiveita Askel askeleelta– projektin vakinaistamisesta. Liittyessä Steissiin Askel – projekti ei ihan kokonaisuudessaan olisi samaa, mitä se oli ollut. Tärkeimmät toimintatavat kuitenkin säilyisivät ja se oli oleellinen tekijä suunnittelun jatkamiseen Steissin kanssa.

4.8 Vuosi 2007, toiminnan vakinaistamisen suunnittelua ja ”perustyötä”

Vuosi 2007 jatkui voimakkaasti Askel projektin vakinaistamissuunnitelmissa ja yrityksessä vakinaistaa projekti.

Askel askeleelta -projekti mietti yhdessä Nuorisoasema steissin työntekijöiden kanssa mahdollisuuksista vakinaistaa Askel askeleelta–projekti. Sidosryhmäpalavereita järjestettiin perusturvakeskuksen, lastensuojelun, toimeentulon yksiköiden kanssa sekä Työvoiman yhteispalvelupisteen edustajien kanssa.

Yhteisissä palavereissa tarkoituksena oli selvittää tuleeko kaupungin budjettiin anottavista hankinnoista päällekkäisyyksiä sidosryhmän kanssa. Päällekkäisyyksiä ei ollut ja joka taholta kannustettiin askeleen toiminnan liittämistä kaupungin palveluksi nuorisoasema Steissin yhteyteen.

Työtä jatkettiin yhdessä Steissin ja a-klinikan johtajan Minna Leppäsen kanssa selvittääkseen mahdollisuuksia vakiinnuttaa Askel askeleelta –projektin toiminta. Minna Leppänen oli yhteyshenkilönä kaupungin päättäjien ja Askeleen/Steissin työntekijöiden välillä.

Kaupungin viesti oli selkeä. Askel –projektin tulisi esittää näkyviä tuloksia toiminnastaan. Askeleen toiminnan tuloksia oli hankala näyttää paperilla selkeinä seikkoina. Taloudellista hyötyä oli mahdotonta näyttää. Vaikka yksikin toimeentulotuen piiristä pois saatu asiakas tuo kaupungille useiden kymmenien tuhansien euron säästöjä.

Askel- projektin ajatuksena on aina ollut mukana oleminen nuoren elämässä niin myötä kuin vastamäessäkin. Monesti asiakas meni elämässään yhden askeleen eteenpäin, jonka jälkeen kolme taakse. Projektin työntekijöiden mukana olo näissä hetkissä nuoren kanssa oli erittäin tärkeää. Näitä asioita ei voinut lukuina tai tuloksina paperilla näyttää.

Nämä seikat mietityttivät Askeleen ja Steissin työntekijöitä kuin myös A-klinikan Minna Leppästä. Ongelmana oli kuinka saada Askeleen työn merkitystä näkyville kaupungin päättäjille/kaupunginvaltuustoon.

4.8.1 Sidosryhmäkysely

Esiin nousi ajatus projektin sidosryhmälle tehtävästä kyselystä Askel askeleelta-projektin merkityksestä. Lähes kymmenen vuoden aikana Askel askeleelta-projekti on tehnyt alueen lukuisien sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa yhteistyötä. Nämä osaisivat omalta näkökannaltaan tuoda Askeleen merkitystä esiin.

Projekti on aina tehnyt hyvää yhteistyötä Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa. Askel- projektissa on ollut lukuisia sosionomi opiskelijoita harjoittelijana, jois-

ta osa on tullut työntekijäksi myöhemmin projektiin (Niemi, Ahokas, Kandolin). Tarvetta opiskelijaharjoittelijalle tuli sidosryhmäkyselyn tekijänä. Askeleen työntekijöiden aika oli rajattu joten heillä ei ollut mahdollisuutta tehdä kattavaa sidosryhmäkyselyä. Sen takia Askel- projekti tilasi Seinäjoen ammattikorkeakoululta opiskelijan tekemään tämän sidosryhmäkyselyn.

Sosionomi opiskelija Elina Ylipelkonen lähti yhteistyöhön mukaan ja aloitti syksyllä 2007 suunnittelemaan osana opinnäytetyötänsä sidosryhmäkyselyä. Kyselyn keskeisten tuloksien tuli olla valmiina keväällä 2008. Tarkoitus oli saada esitys johon oli liitetty sidosryhmän keskeiset tulokset Seinäjoen kaupungin valtuuston käsittelyyn syyskuuksi 2008. Tavoitteena oli saada nuorisoasema Steissille kolmas liikkuvampi työntekijä vuoden 2009 alusta lähtien joka jatkaisi askeleessa olleita hyviä malleja.

Vuonna 2007 projektin toiminta jatkui nuorten kanssa kuten ennenkin. Monipuolista ryhmätoimintaa pidettiin viikoittain. Kaks`Kättä työpajan tiloja käytettiin hyödyksi ja siellä pidettiin esimerkiksi Askeleen nuorille elämyksellisen taiteen kurssi. Kurssin tarkoituksena oli vahaliituja sekä vesivärejä käyttäen maalata esiin omia ajatuksia kokemuksia, muistoja ja tunteita. Kurssin vetäjänä toimi Vaula Sippola. Kurssia oli 3 tuntia viikossa kolmen viikon ajan. Kurssi sai hyvää palautetta niin osallistujilta kuin opettajaltakin. Myös provinssirockissa oli Askel-projekti jälleen mukana auttamassa rakentamaan festivaalialuetta.

4.9 Päätöksiä ja ratkaisuja

Vuoden 2008 alussa Askeleen ja Steissin työntekijät viimeistelivät selvitystä askel -projektin jatkon tarpeellisuudesta ja sen mahdollisuuksista tulla nuorisoasema Steissin osa.

Sosionomi- opiskelija Elina Ylipelkosen sidosryhmäkysely Askel -projektin merkityksestä valmistui. Sidoryhmäkyselystä näkyi Askel projektin merkitys varsinkin viranomaisten sekä nuoren välisen kuilun linkittäjänä.

4.9.1 Askel Askeleelta –projektin merkitys yhteistyökumppanien näkökulmasta

Elina Ylipelkosen työ kuvasi hyvin sidosryhmien yhteistoimintaa Askel- projektin vakiinnuttamiseksi.

”Askel askeleelta-projektin tärkeimmille yhteistyökumppaneille toteutettiin verkostokysely, koskien lähinnä projektin merkittävyyttä. Kysely toteutettiin kevään 2008 aikana. Kyselyyn osallistuivat nuorisoasema Steissi, kriminaali-huoltolaitos, keskussairaalan sosiaalityöntekijä, koulutuskeskus Sedun koulukuraattori, työvoiman palvelupiste, Seinäjoen sosiaaliviraston lastensuojelu ja Kaks´ kättä työpaja.

Kaikki kyselyyn osallistuneet yhteistyötahot olivat sitä mieltä, että Askel askeleelta projekti on tukenut heidän omaa työtään sellaisin palveluin, joihin itsellä ei ole resursseja. Esimerkkinä mainittiin virka-aikojen ulkopuolella toimiminen, asiakkaan tukeminen ja rinnalla kulkeminen muun muassa virallisten asioiden hoitamisen yhteydessä, jalkautuminen sekä monipuolisen, ilmaisen ryhmätoiminnan järjestäminen. Projekti on nähty välimuotona virallisen palvelujärjestelmän ja asiakasryhmän välillä. Yhteistyö verkoston kokemusten perusteella on ollut onnistunutta, työnjako hyvin määriteltyä ja vastuualueista on oltu tietoisia. Nuoret, jotka eivät ole halunneet tai kyenneet sitoutumaan viralliseen palvelujärjestelmään on ollut mahdollisuus ohjata projektiin sen matalan kynnyksen vuoksi.

Askel Askeleelta -projekti on ollut käytettävissä yhteistyötahojen ”työkalupakissa” mahdollisuutena, johon on voinut ottaa yhteyttä, kun oma työ tarvitsee tukea. Projekti on tavoittanut hyvin myös niitä nuoria, joita muut viranomaistahot eivät välttämättä tavoita, esimerkiksi voidaan mainita nuoret miehet. Seinäjoella on koettu olevan tarvetta matalan kynnyksen palvelulle, esimerkiksi koulunsa keskeyttävät nuoret jäävät helposti väliinputoajiksi, koska eivät välttämättä välittömästi kykene hakeutumaan uuteen koulutukseen tai työhön – on tärkeää tarjota heille osallisuus johonkin.

Projekti on kulkenut hyvin ajan hermolla ja se on pystynyt vastaamaan akuutteihin tarpeisiin. Vahvuutena on nähty

työntekijöiden kriisivalmius, niin sanottu kalenterittomuus, eli aikaa on kriisin sattuessa järjestetty. Myös asiakkaiden on ollut helppo tulla, koska projekti ei ole ns. viranomais-taho, jolloin nuorten luottamus työntekijöihin on koettu korkeampana. Projektissa ei kiinnitetä huomiota liiaksi nuorten sairauksiin tai ongelmiin, vaan luodaan heille myös normaaliuden tunnetta.

Verkostokyselyssä tuli myös ilmi, että projektin yhteydessä tehdyn työn perusteita on mietitty jatkuvasti, eikä mitään ole pidetty itsestään selvyytenä, on pyritty kehittymään jatkuvasti. Vuoropuhelua kentän ja opiskelijoiden kanssa on ollut suurissa määrissä. Työntekijöilleen projekti on ollut olemassaolonsa ajan tärkeä juttu, työtä on tehty sydämel-lä. Huoli projektin päättymisestä on suuri, uskaltavatko yhteistyökumppanitkaan enää ohjata asiakkaita palvelun pii-riin, jota ei kohta ehkä enää ole. Onko projekti ylipäättään oikea toimintamuoto paikkaamaan näin suurta lovea pal-velujärjestelmässä? ”

(Ylipelkonen 2009)

Sidosryhmäkyselyn valmistuttua yhdessä Minna Leppäsen sekä Steissin työn-tekijöiden kanssa aloitettiin valmistelemaan esitystä Seinäjoen kaupungin päät-täjille Askeleen toiminnan jatkamisesta Nuorisoasema steissillä. Esitykseen käytettiin oleellisimpia kohtia Ylipelkosen sidosryhmäkyselyn tuloksista ja esitys jätettiin kaupungin virkamieskäsittelyyn elokuussa 2008.

4.9.2 Projektitoiminnan loppu

Syyskuussa 2008 kaupungilta tuli tiedoksi, että kaupunki ei lähde tukemaan As-kele askeleelta- projektin toiminnan vakinaistamista. Yllättäen hakemus oli jäänyt ”pöydälle” jo virkamieskäsittelyn aikana.

Tämä uutinen tarkoitti Askel askeleelta - projektin toiminnan loppumista helmi-kuussa 2009. Muita mahdollisia rahoittajia projektille ei ollut mahdollista saada kun RAY oli linjannut jo vuonna 2006 , että maksaa vuoden 2008 loppuun asti avustusta Askel Askeleelta - projektille. Sen jälkeen toiminnan kuuluisi olla jo vakinaistettua toimintaa. Seinäjoen kaupunki ei reagoinut millään tavalla tähän

ja siten projektin toiminta Seinäjoella loppuisi.

Tämä asia oli pettymys askeleen työntekijöille sekä nuorille kuin myös sidosryhmälle. Hieno kymmenen vuoden prosessi ja toimiva malli loppui. Kaupunki vetosi syyksi kuntien yhdistymisestä aiheutuvat ylimääräiset kulut. Askel askeleelta - projektin kaltainen toiminta olisi tarvinnut 30 000 euroa vuodessa. Tämä asia huomattiin myös tiedotusvälineissä (liite 4: Ilkka-lehti 2.10.2008) (Tv 2: Suomi express) sekä useissa yleisönosastojen kirjoituksissa. Huomio ei auttanut joten Askel- Projektin toiminnalle ei löytynyt jatkoa.

Askel- projekti ei ottanut enää uusia asiakkaita syksyllä 2008 vaan keskittyi vanhojen asiakkaiden kanssa keskustelemaan ja miettimään mitä Askel- projektin jälkeen? Askeleen työntekijät autoivat myös edelleen nuoria asioiden hoidossa, mutta paljoa tarvetta ei ollut asiakkaan mukana olemiseen esim. Kelassa tai TE- toimistoissa enää syksyn 2008 aikana. Suurin osa asiakkaista hoiti omat asiansa täysin itsenäisesti. Tällä tavalla asiakkaat näyttivät että he pärjäävät itsenäisesti ilman projektinkin apua. Askel -projektin nuorilla suurin murhe projektin loppumisessa oli lähinnä se kun ei ollut enää tuttua toimistoa mistä työntekijät yleensä helposti tavoittaa. Työntekijät painottivat useasti, että kaikilla asiakkailla oli paikka mistä sai tarvitsemaansa tukea Askel – projektin jälkeen. Hoitava yksikköhän Askel ei koskaan ollut, ainoastaan ammatillista tukihenkilötyötä tarjoava projekti. Lisäksi askeleen työntekijät painottivat, että he eivät mihinkään lopullisesti katoa, varsinkin nykytekniikan aikana voi hyvinkin helposti löytää heidät. Näitä asioita vielä puitiin yhteisessä illanvietossa jossa oli mukana askeleen nuoria ja nykyisiä sekä entisiä työntekijöitä viimeisessä ryhmän kokoontumisessa helmikuussa 2009.

4.10 Yhteenvetoa Askel askeleelta – projektista

Askel askeleelta - projekti toi kymmenen vuoden olemassaolonsa aikana koko sosiaalityön näkökulmasta hyvän mallin tehdä jalkautuvaa työtä. Askel askeleelta – projektin olemassaolon aikana törmättiin yleisesti tunnettuun jalkautuvan nuoriso/ sosiaalityön ongelmaan. Monesti se jää hyvin yksinäiseksi toiminnaksi ilman tarpeellista virallista tukea (esimerkiksi kunnalliset sosiaalipalvelut). Sosiaalityön kentällä jokaisessa virallisessa tahossa (esimerkiksi kunnallinen sosiaalitoimi, kriminaalihuolto, koulut) työskentelevä varmasti osaa arvostaa tämänkaltaista työtä ja ymmärtää sen merkityksen. Tästä hyvänä esimerkkinä on Askel askeleelta -projektista tehty sidosryhmäkysely (Ylipelkonen 2009). Kuitenkin Askel –projektin kaltaisen toiminnan tukemista harvoin näkee kuntien budjeteissa. Paradoksaalisesti voi sanoa, että mitä enemmän toiminta on asiakkaalle suunnattua, sitä vähemmän se näkyy kuntien budjettiesityksissä. Ihmisten kanssa toimiminen heidän omissa elinympäristöissään kärsii jatkuvasti hallinnollisesta näkymättömyydestä. Tästä hyvänä esimerkkinä on Askel askeleelta -projektin vakiinnuttamisen kariutuminen.

Onko tämänlaista toimintaa aikomustakaan missään päin Suomea koskaan laitetaan valtuustojen saleihin hyväksyttäväksi? Vai onko jalkautuvan sosiaalityön malli loppuiksi tuomittu hankerahoitusten varaan?

Monesti päättäjille joilla ei ole itsellä työkokemusta sosiaalityöstä, on hyvin hankala tuoda ilmi jalkautuvan sosiaalityön merkitystä. Onko siinä mitään järkeä päivystää toimistolla sitä, että tuleeko asiakas paikalle, vai ei? Tai istua kaiken maailman sidosryhmäpalavereissa miettimässä nuoren elämää? Tätä mietti myös yksi Askel askeleelta – projektin työntekijäkin (katso työntekijän kommentti sähköpostilla). Askel askeleelta – projektia kutsuttiin sen alkuvuosina ”frisbeenheitto” – projektiksi sidosryhmä kumppaneidenkin keskuudessa viitaten projektissa tapahtuneeseen ryhmätoimintaan.

Näitä asioita miettien luulisi monen päättäjän ihmettelevän ”mikä on tämän homman pointti?”

Seuraavassa esitän tummennetuina otsikoin ne ”pääpointit” Askel askeleelta – projektissa, jotka nousevat historiikin myötä esiin lukijalle.

Monipuolinen ryhmätoiminta on tuonut Seinäjoen alueelle arvokasta sosiaalisuutta; luodaan nuorille normaaliuden tunnetta sekä onnistumisen kokemuksia

Ryhmätoiminnan monipuolisuus ei pelkästään ollut se tekijä mikä teki Askel askeleelta – projektin ryhmätoiminnasta niin merkittävän asian. Työntekijöiden haastatteluissakin ilmeni se asia, miten nuoria saatiin motivoitua mukaan toimintaan johon kukaan ei olisi voinut kuvitellakaan heidän suostuvan. Haastattelussa ilmeni hauskojakin esimerkkejä siitä kun ”tultiin buutsit jalassa sählykentälle”, mutta buutsit jäivät pukuhuoneeseen kun kaveritkin alkoivat paljain jaloin pelaamaan. Tai yli ”satakiloisia kavereita” saatiin tekemään kanoottiretkiä. Tai provinssirockissa sitouduttiin täysin siihen työhön mitä oli sovittu tehtävän koko ryhmän voimalla. Nämä ryhmätoiminnan esimerkit olivat niitä hiljaisia sopimuksia ja luottamuksen osoituksia nuorten ja työntekijöiden välillä. Myös työntekijöiden täysillä mukaan heittäytyminen toimintaan luonnollisesti antoivat hyvää esimerkkiä jota nuoret seurasivat perässä. Olivathan Askeleen työntekijät tietyn tavalla ”hulluja” kun olivat joka paikkaan aina ensimmäisenä menossa. Se frisbeenheitto nuorten kanssa oli siis loppujen lopuksi hyvin merkittävää toimintaa.

Riippumatta nuoren elämäntilanteesta, Askeleen ovi oli aina hänelle auki.

Askel askeleelta – projektin työntekijöiden arki nuoren kanssa oli hyvin monesti varsin heilahtelevaa. Nuoren elämänvaiheita seurattaessa välillä asiat etenivät kaksi askelta eteenpäin jonka jälkeen tulivat kolme askelta taakse. Joillakin tilanne ei tuntunut menevän mihinkään suuntaan. Silti nuorelle Askel – projektin ovi oli aina auki. Sieltä löytyi työntekijä joka tarjosi tukea, neuvoja sekä rehellisiä suoria sanoja nuoren tukemiseksi eteenpäin oli tilanne miten paha tahansa. Monilla Askel askeleelta – projektin nuorella oli vaikea elämäntilanne ja/tai rikkinäiset perhetaustat. Monella mielenterveys aiheutti paljon ongelmia. Myös päih-

teet olivat mukana elämässä, joillakin nuorilla jatkuvasti aiheuttamassa vaikeuksia.

Työntekijän rooli

Askeleen työntekijän roolina oli toimia ”harmaalla alueella” nuoren ja viranomaisten välissä linkkinä. Monelle Askel-projektin nuorelle oli jäänyt lähtemätön epäluottamus viranomaisia kohtaan. Siksi tarvittiin joku enemmän nuoren luottamusta saava taho hänen ja viranomaisten väliin. Kaikki Askel askeleelta – projektissa työskennelleet työntekijät saavuttivat projektiin sitoutuneiden nuoren luottamuksen työskentelemällä aidosti omalla persoonallaan sekä peräänantamattomalla sitkeydellä pyrkien kuitenkin myös kehittämään projektia.

Työntekijöiden valikoituminen projektiin ja heidän rohkeus toteuttaa uudenlaista toimintaa

Yksi tekijä projektin pitkäikäisyydelle oli työntekijöiden vaihtuvuus. Projektiin valikoitui tietynlaiset työntekijät, jotka olivat vähän ”hulluja” kuten ryhmähaastattelussa yksi työntekijä kuvasi. Sitä ”hulluutta” oli työntekijöiden rohkeus lähteä kokeilemaan uusia ideoita. Projektin yhteydessä tehdyn työn perusteita mietittiin jatkuvasti, mitään ei ole pidetty itsestäänselvyytenä vaan on jatkuvasti pyritty kehittymään. Näistä lukuisista ideoista voisi mainita hyvinä esimerkkeinä ainakin: elämysleirit, tuetun asumisen hanke, provinssirock-talkoot sekä projektin vakiinnuttamisen suunnittelu ja toteuttamisen yritykset.

Askel askeleelta - projekti oli joustavaa, yksilöllistä ja asiakaslähtöistä kenttätöitä jossa toimittiin ”nuoren iholla”

Kuten historiikista tulee monesti esiin, Askel-projektin työ oli hyvin asiakaslähtöistä. Myös sidosryhmille Askel askeleelta - projekti oli hyvin merkittävä yhteistyökumppani. ”Projekti tuki heidän omaa työtään sellaisin palveluin joihin heillä itsellä ei ollut resursseja. Esimerkiksi virka-aikojen ulkopuolella toimiminen, asiakkaan tukeminen ja rinnalla kulkeminen virallisten asioiden hoitamisen yhteydessä”.

Askel -projektin yksi tarkoitus oli viranomaistyön tukeminen. Jalkautuva työntekijä, joka pystyy nopeasti reagoimaan ja toimimaan kalenterittomuuden periaatteella oli todella arvokasta Seinäjoen alueen yhteistyötahoille. Askeleen kaltaista työtä kaivataan edelleen, vaikka projektin päättymisestä on yli vuosi ja tilalle on tullut uusia hankkeita täydentämään tarvetta.

Kaikkein tärkeimpänä asiana oli aina Askel askeleeta – projektin työntekijöille nuoret itse. Työntekijät ja Askeleen nuoret loivat välilleen sanattoman siteen jonka avulla monesti selvittiin kaikkein vaikeimmistakin ”risukasoista”. Projektin päättymisen jälkeen Askeleessa mukana olleet ovat lähteneet omille tahoilleen ja projekti on jäänyt hyväksi muistoksi suurimmalle osalle siinä mukana olleelle. Askeleen kaltaista työtä tullaan aina tarvitsemaan ja toivottavasti tämä kirjoitettu historiikki auttaa luomaan sitä uudelleen.

LÄHTEET:

Ahokas, Teija. 2002. Askel askeleelta projektin – toimintasuunnitelma.

Ahokas, Teija & Niemi, Tommi. 2002. Askel askeleelta - projektin loppuraportti.

Ahokas, Teija. 2003. Askel askeleelta projektin toimintasuunnitelma.

Ahokas, Teija. 2003. Askel askeleelta - projekti yhteistyötahojen näkemänä. opinnäytetyö. SeAMK. sosiaalian yksikkö.

Alasuutari, Pertti.1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Avanne, Kari & Kujala, Anu.1999. Askel askeleelta - projektin päiväkirja vuodelta 1999.

Guba, Egon & Lincoln, Yvonna S. 1990. Fourth generation evaluation. Newbury Park: Sage.

Heikkinen, Hannu. 2006. Toiminnasta tietoon. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Höykinpuro, Milla & Hokkanen, Pekko. 2004. Projektin toimintasuunnitelma.

Höykinpuro, Milla. 2005. Projektin toimintakertomus.

Höykinpuro, Milla & Vihtonen, Tuomas. 2005. Askel askeleelta - projektin toimintasuunnitelma.

Kaks`Kättä Työpaja Oy (verkkosivu). Saatavana: www.kakskatta.fi.

Kandolin, Päivi & Lehto, Jukka. 2006. Asiakkuuden kokeminen lastensuojelulaitoksessa ja ammatillisessa tukihenkilötyössä. opinnäytetyö. SeAMK. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö.

Katila, Seija & Meriläinen, Susanna. 2006. Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia. Helsinki: Gaudeamus.

Kujala, Anu & Avanne, Kari. 2000. Projektin toimintakertomus vuodesta 1999.

Kujala, Anu & Avanne, Kari. 2000. Askel askeleelta - projektin toimintasuunnitelma.

Kujala Anu, Avanne Kari. 2001. Askel askeleelta - projektin toimintasuunnitelma.

- Kuula, Arja. 1999. Toimintatutkimus: kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.
- Lintala, Jari-Matti. 2004. Fokusryhmät Askel askeleelta. ammatillinen opinnäytetyö. SeAMK. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, sosiaali ja terveysalan jatkokoulutusohjelma.
- Lukka, Kari. 2006. Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia. Helsinki: Gaudeamus.
- Martti, Sirpa. Rostila Ilmari & Suikkanen Asko. 2003. Päivä kerrallaan ihmisenä ihmiselle. RAY:n Avustustoiminnan raportteja 6. Helsinki: RAY.
- Niemi, Tommi. 2003. Onko tupaantuliaisten jälkeistä elämää? - Asiantuntijanäkökulmia Seinäjoen nuorten asumisen ongelmiin. opinnäytetyö. SeAMK. sosiaalialan yksikkö.
- Nonaka, Ikujiro. Takeuchi, Hirotaka. 1995. Knowledge-creating company : how Japanese companies create the dynamics of innovation. New York: Oxford University Press.
- Polanyi, Michael. 1958. 1962. 2003. Personal knowledge, Towards post-critical philosophy. London: Routledge.
- Polanyi Michael. 1966. 1983. The tacit dimension. Gloucester: MA: Peter Smith/ Doubleday & Company, Inc.
- Rolin, Kristiina, Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa, Henttonen, Elina Toim. 2006. Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia. Helsinki: Gaudeamus.
- Silfverberg, Paul. 1996. Ideasta projektiksi : projektisuunnittelun käsikirja. Helsinki: Edita.
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta : näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.
- Toom, Auli. 2008. Hiljainen tieto: tietämistä toimimista, taitavuutta. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Vihtonen, Tuomas. 2005. Työntekijän omia muisteluja.

Vihtonen, Tuomas & Kandolin, Päivi. 2006. Projektin toimintakertomus.

Ylipelkonen, Elina. 2009. Askel askeleelta - projektin merkitys yhteistyötahojen näkökulmasta. opinnäytetyö. SeAMK. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö.

LIITTEET:

Liite 1:

Askel askeleelta –projektin kohtalo!

- Askeleen 7. toimintavuosi on todennäköisesti viimeinen, ellei projektin konsepti muutu.
- RAY:n hankerahoja leikattu 7 milj. euroa vuodelle 2006.
- RAY:n edustajat ehdottivat yhteistyötä järjestöjen kanssa
 - voimien yhdistäminen
 - ehtona painotus kansalaisjärjestö- ja vapaaehtoistoimintaan
 - projekti ei saa olla yksi kaupungin organisaatio, ei ostopalvelusopimuksia kaupungin kanssa!

1. Uusi hakemus toukokuun 2005 loppuun

- uusi nimi ja konsepti
- uudet tavoitteet
- uudet yhteistyötahot

(Rästy, jonka uuden hakemuksen sisällöistä ei Askeleessa ole tietoa. A-kilta, jonka toiminta perustuu vapaaehtoistoimintaan ja kohderyhmä on iältään laaja ja painottuu pelkästään päihdetoimintaan. Settlementiliitto?)

2. Ak-rahoitus syyskuun 2005 loppuun mennessä

- selkeämpi konsepti ja tavoitteet: saman tyylin jatkamista ei siis kannata keilla!!!
- tavoitteiden seurannan ja raportoinnin tyylin muuttaminen: jokaisen asiakkaan henkilökohtainen seuranta, konkreettiset tulokset!
- Mitä tarkoittaa kansalaisjärjestötoiminta: yhteistyötahot???
- (SPR: katutyö, etsivän työn kohderyhmä?)
- (A-kilta: NA ja AA-ryhmät projektin tiloissa)
- (vertaistukiryhmät; opiskelijoiden, syömishäiriöisten, nuorten masentuneiden jne.)
- kansalaisjärjestöihin viittaavat myös kaikki se, mistä puhuimme v. 2003 ohja-

usryhmässä: Projektitalo matalan kynnyksen kohtaamispaikkana, päivystykset, yhteiset katutyön kokeilut muiden tahojen kanssa, lomakepankki, netin käyttö, ryhmätoiminnan muuttuminen itseohjautuvammaksi, pesukone, aamiainen, päivän lehdet, jne...

3. Askel askeleelta –projektin toiminta loppuu?

→ odottelemme uusien projektien syntymistä?

Liite 2:**Hakemus 2006-2007 kahdelle vuodelle**

1. Tarvekuvaus (vrt. RAY:n tämän vuoden linjaukset)

→ muuttovoittainen kunta, lähikunnista paljon opiskelijoita, huumeet, väkivalta-
 valtarikollisuus, esimerkkinä TYP:in asiakaskunnan sitoutumattomuus

2. Järjestöyhteistyö ja Askeleen vetämä projekti/hankefoorumi

→ koordinoidaan kaupungin vanhoja hankkeita, ideoidaan uusia, haetaan ja
 toteutetaan hankkeita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. → tietoi-
 suus toimijakentästä!

3. Kansalaisjärjestötoiminta

→ vertaistukiryhmät

→ lehden tekeminen ja muut projektit

→ Projektitalo kohtaamispaikkana, omaehtoisuus

→ opiskelijayhteistyö

4. Toiminta ja tavoitteet

→ kuntouttavan sosiaalityön näkökulma: pysähtyminen ja omien tavoittei-
 den pohtiminen, arkirutiinien opetteleminen.

Yhteistyö kuntouttavien ja hoitavien tahojen kanssa.

→ painotus: ammatillinen tukihenkilötyö, organisaation epäviranomai-
 suus, empowerment, kansalaisjärjestömaisyys, palveluohjaus. Askel pudok-
 kaiden haavina!!! Muiden palveluiden tavoittamattomat nuoret. Minimisitou-
 tuminen.

→ tavoitteena: ensikontaktit, itsenäisyyden tukeminen, oma- aloittei-
 suuden lisääminen, oman lähiympäristön palveluiden ja mahdollisuuksien tun-
 nistaminen

→ Askel päihteidenkäyttäjien ja mielenterveyskuntoutujien ”työvalmentaja-
 na”, valmius jalkautuvaan kenttätyöhön. Ei iso, mutta merkittävä ja palveluja
 paljon käyttävä porukka, joka ei työllisty yhteiskuntatakuun eli 3 kk aikana!!!
 Kaupungissa työllistämiseen liittyviä projekteja, joihin Askeleen asiakkaat ei-
 vät sijoitu.

→ selkeämpi tavoitesuunnitelma asiakkaan omien tavoitteiden mukaan: 3

kk aikana pysähtyminen ja rauhoittuminen, jonka aikana mietitään tavoitteita. Tämän jälkeen 3 kk pitkäjänteinen suunnitelma yhteistyössä viranomaistahon (työkkäri, sosiaalitoimisto, hoitava taho) kanssa. Puolen vuoden jälkeen jokaisella asiakkaalla palaveri, jossa mietitään, miten tavoitteet ovat toteutuneet ja onko aihetta jatkaa Askeleessa. Mukana asiakkaan verkosto.

→ jokaiselle asiakkaalle oma kansio toimiston lukolliseen kaappiin. Kansioon kerätään tavoitesuunnitelmat, päiväkirjaa asiakassuhteen aikaisista tapahtumista, itsearviointitehtäviä ym. papereita. Asiakkaalla pääsy omiin tietoihin, mikä saattaa käynnistää keskustelua ja ajatteluprosesseja; kuntouttava näkökulma.

→ konkreettiset tuotokset, joiden kautta tehdään projektin toimintaa tunnetuksi jakamalla tuotoksia verkostolle

5. Seuranta ja tulosten arviointi: arvioinnin perusta???

6. Hallinto ja talous

→ resurssien tarve

Liite 3:**Valokuvanäyttelyn kuvia:**

Liite 4

Lukemisto

Minne nuoret menevät nyt?

Sarianne Keltto

Julkaistu: 02.10.2008 00:01

Askel askeleelta -projektin työntekijät Tuomas Vihtonen ja Päivi Kandolin odottavat ihmettä, joka toisi jatkoa hyvin pyörineelle nuortenhankkeelle. Vihtonen pahoittelee sitä, että projektin hyötyjä on vaikea osoittaa euromääräisesti seinäjokelaisvaltuutetuille. Kuva: Tomi Kosonen

Kuvat

Syrjäytyneitä nuoria kädestä pitäen auttaneelta Askel askeleelta -projektilta loppuu rahat helmikuussa. Etenkin lastensuojelupuolella huoli on suuri siitä, minne arjen kanssa kamppailevat nuoret menevät nyt.

19-vuotias **Jaakko** muuttaa Seinäjoelle opiskelemaan. Takana on armeija ja raha-asiat retuperällä. Kavereiden hankkiminen on tuskallista hiljaiselle nuorelle miehelle. Onneksi on netti. Jaakko irkkaa yöt ja nukkuu päivät.

Rahaa ei tule mistään ja laskut ovat rästissä. Masentaa.

Koulussa havahdutaan ihmettelemään, missä mies menee. Kun puhelimesta ei vastata, kuraattori ottaa yhteyttä Askel askeleelta -projektin vetäjiin. **Päivi Kandolin** tai **Tuomas Vihtonen** lähtee koputtamaan Jaakon ovelle.

Jaakko on kuvitteellinen nuori mies, mutta hän voisi yhtä hyvin olla totta.

Yksitoista vuotta toimineen Askel askeleelta -projektin idea on auttaa syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia nuoria konkreettiseen alkuun arkipäivän asioissa.

Aiemmin työ painottui päihdeongelmista kärsivien nuorten työllistämiseen, Päivi Kandolin kertoo. Nyt suurin osa asiakkaista on eksyksissä arkipäiväisissä elämäntaidoissa.

Aamulla ylös

Osa asiakkaista tulee sairaalan psykiatriselta osastolta, osa sijoituspaikasta, koulukuraattorin pakeilta tai kaupungin sosiaalitoimesta. Harvalla on diagnosoitu mielenterveyden häiriö. Ahdistus, masennus ja sosiaalinen jännitys ovat silti valittavan yleisiä.

- Nuorilla on kerta kaikkiaan paha olla. Toimeentulotukikaavakkeen täytyminen saattaa tuntua vaikealta ja ylivoimaiselta, Päivi Kandolin sanoo.

Tietokoneen ääressä yöt valvovat asiakkaat nousevat ylös myöhään iltapäivällä. Posti jää hakematta, kun laskujen maksuun ei kuitenkaan ole rahaa.

Kandolin ja Tuomas Vihtonen kertovat, että tukea tarvitsevat etenkin koko ikänsä sijoituksessa olleet nuoret ja nuoret aikuiset. Kaikilla heistä ei ole minkäänlaista aavistusta siitä, miltä kodin tulisi ylipäätään näyttää.

- Sinne tarvitaan muutakin kuin hehkulamppu ja patja. Monta kertaa olemme mukana huonekaluostoksilla, näytämme missä on Kela ja pankki.

Vuorokausirytmensä kokonaan kadottaneille on tärkeää, että edes yhtenä aamuna noudetaan ennen puolta päivää.

Sosionomit Tuomas Vihtonen ja Päivi Kandolin eivät ammattinimikkeestään huolimatta ole viranomaisia. He sijoittuvat harmaalle alueelle kaverin ja sosiaali-ihmisen välimaastoon.

Projektin toimisto kirjaston vieressä toimii nuorten kohtaustilana. Asiakkaille järjestetään säännöllisesti ryhmätoimintaa esimerkiksi biljardin, elokuvan ja kuntoilun parissa.

Rahat loppu

Helmikuussa projekti kuitenkin päättyy, kun RAY:n rahahanat sulkeutuvat viimeisimmän, kolmivuotisen sopimuksen jälkeen. Vihtonen kertoo, että he ovat joutuneet myymään "ei-oota" monille hoitoon ohjanneille sosiaalialan työntekijöille.

Rahojen loppumiseen osattiin varautua, sillä RAY tukee vain väliaikaisia hankkeita. Päivi Kandolin selvittää, että projekti haki kolmatta työntekijää nuorisoasema Steissille. Kolmas työntekijä olisi auttanut nuoria arkiasioissa kädestä pitäen, kuten Askel askeleelta -projektissa nykyisin. Nykyisen projektin vakinaistamisesta he eivät uskaltaneet edes haaveilla.

Ehdotus Steissin kolmannesta työntekijästä kuitenkin tyrmättiin. Toimi olisi maksanut kaupungille 30 000 vuodessa, Vihtonen ja Kandolin arvioivat. Toivoa siltä on, sillä uuden Seinäjoen henkilöstösuunnitelma nousee vielä uuden hallituksen käsiteltäväksi tämän vuoden puolella.

- Nyt näyttää siltä, että valtuuston ja meidän välissä on liian suuri aukko, Vihtonen miettii.

Kandolinilla ja Vihtosella on kova huoli, miten nykyisten asiakkaiden käy, tulevista puhumattakaan.

- Meille saattaa tulla kymmenen puhelua viikossa. Osaisimme auttaa, mutta joudumme sanomaan ei uusille asiakkaille projektin päättymisen vuoksi, Vihtonen sanoo.

Vihtosen ja Kandelinin jälkeen jää parikymmentä pitkäaikaista asiakasta. Heistä osa saanee jatkossa tukea Etelä-Pohjanmaan psykiatriselta yhdistykseltä, osan kohtalo on vielä tuntematon.

Askel askeleelta -projektin loppuminen on huolettanut etenkin sijoitettujen nuorten jälkihuollon hoitajia. Vastaavaa, kädestä pitäen opastavaa tukea ei tarjoa mikään muu instanssi.

Liite 5

TYÖNTEKIJÖIDEN HAASTATTELUT

Ryhmähaastattelu 14.10.09

Askeleen kehittämistyö spiraalinäkökulmasta jonka jälkeen keskustelua ja muistelua projektista:

Milla: Minkä takia askel on saanut aina jatkorahoitusta, niin siihen sopii toi spiraalimalli oikein hyvin, ei olla paikalleen jääty , koko ajan ollut pientä muutosta, aina on kasattu raportit uudelta pojalta ja suunnitelmat myös. joka vuosi ei mitään radikaaleja muutoksia, mutta aina on jotain pientä kehitystä ollut.

Anu: Ne (muutokset)oi oo aina ollut mitään isoja juttuja mutta askeleen vahvuus on ollut se että työntekijät on vaihtunut jokainen on tuonut oman osaamisensa ja näkökulmansa siihen ja tuonut sen uuden tavan tehdä töitä. Silti siel on pysynyt se tietty perusjuttu.

Päivi: Aina kun tulee uus työntekijä , spiraali lähtee niin kuin uudelle kierrokselle. Ja jos rahoittaja ei näe että ei tule uusia linjoja, niin ei se myöntäis rahoja.

Milla: Ja varmaan se näkyy myös kirjoittamisen tavasta, tavallaan uus työntekijä tuo uuden tavan raportoidakkin. Työnohjaajakin ja työnohjaajan vaihtuminenkin on tuonut uusia tapoja raportoida.

Jari- Matin (Lintalan) kehittämistyökin on vaikuttanut, uusia linjoja tuonut.

Tuomas: Mitä oon nähnyt askeleen alussa . Tässäkin vois olla se spiraali, Askeleen alussa on ollut ryhmätoimintaa 3-5 kertaa viikossa, mä oon nähnyt että se on alussa ollut hyvin kuntouttavaa. Kuntoutetaan työpajalle, työelämään, työharjoitteluun. Teil on ollut hirveest, nää leirit ja vaikka mitä, Hurjan aktiivista. Niit päiväkirjoja alkua ajoilta oli mielenkiintoista lukea, kuinka paljon kaikkee teil siin oli.

Anu: Mä itekkin yllätyin kuin luin niitä (Tuomas oli lähettänyt etukäteen historiikin raakileen, jossa oli otteita päiväkirjoista) siis ku on unohtunut hirveesti, mutta tosiaan mehän ollaan oltu hurjan aktiivisia.

Sillai et kun miettii vaan niin panostuskin oli tavallaan kun pöytä oli tyhjä. Oon

miettinyt monta kertaa siin oli tavallaan sattumaa siin alussa. Mitkä asiakkaat oli näitä meidän ensimmäisiä asiakkaita. Meil tuli alussa parikymmentä nimeä ja me lähettiin niinku summamutikalla ja se valikoitu, niin kyllähän se muokkas sen tietyn suunnan ne ensimmäiset asiakkaat se ensimmäinen ryhmä minkä me oltiin saatu kasaan.

Milla Se vaikuttaa myös siihen minkälaista tietoa aletaan hakemaan.

Anu No siin oli tavallaan se kohde ryhmä, kuntoutus se on ihan oikee sana näin jälkeinpäin ajateltuna. Niin sitä voi ajatella näin niinku kuntoutuksen vinkkelistä. Mutta ei sitä oo silloin työtä tehdessä ajatellut, Materiaali oli silloin selaista jo syrjäytynyttä. Usean eri viranomaistahon läpikäynnyttä, saippuapaloja, jotka tuntu et ne ei enää sovi mihinkään. se jotenkin tuota kautta lähtenyt

Milla Mut se ei oo niinku tavallaan muuttunut miksikään askeleen aikana

Päivi Niin se materiaali

Kaikki: Niin se on kyllä pysynyt aika lailla samana.

Tuomas: Mut se tuli heti niin kuin siihen alkuun et mitä varten ? kuka tarvii eniten? niin siihen tää projekti lähti suuntautuu. Silloin tuli nää vaikeimmas asemas olevat, joita kukaan muu ei saa enää kiinni.

Milla: Historiikkia lukiessa, en enää muista ketä oli ensimmäisessä ohjausryhmässä. Ketä tahoja siinä oli? Mietin sitä että vastattiinko me , jollakin tavalla jossain vaiheessa tuntu, että me ei enää ihan vastattu niitten ihmisten tarpeeseen, ketkä oli perustamassa Askel- projektia

Milla: Voi olla että paja on ehkä ollut eniten se taho, jonka tarpeeseen ei olla enää vastattu loppuvaiheessa, meillä rupes olemaan niin hankalia asiakkaita, että tavallaan meidän oma organisaatio, joka oli laittamassa koko projektia pysyyn, niin se on ehkä jäänyt kaikkein eniten syrjään.

Tuomas ” Prepaja” idea tavallaan lähti ihan toiseen suuntaan kun mihin se oli alun perin tarkoitettu. Tottakai kuntoutettiin myös pajalle asiakkaita. Eikö meidän kaikkien mielestä tää (projekti) ollut alun perin tarkoitettu vähän niin kuin harjoittelujaksoksi pajalle?

Anu : Tavallaan joo, mutta askel ei ole sinällään oikein suoraan siihen tarpeeseen tämän kohderyhmän

Olihan puhetta että olis prepaja ja pajan jälkeen afterpaja. Mutta käytännössä nää nuoret , mitä meillä oli, niin kuitenkin aika pieni osa oli niitä jotka pajalle oikeesti meni.

Milla: Välillä' oli sellaista organisaatiossa (killuvaa?) syyllisyyttä siitä että ei palvele omaa organisaatiota. Toki olihan niitä nuoria, jotka menivät pajalle ja tulivat sieltä meille. Eikä me olla koskaan saatu pajalta kritiikkiä siitä, etteikö oltaisi vastattu pajan tarpeisiin.

Päivi Kyllä sieltä olis tullut pyyhkeitä, jos me oltais toimittu väärin tai ei oltais vastattu pajan tarpeisiin.

Anu Toki paja mahdollisti ja jousti siinä että oli helppo saada pajapaikkoja Askeleen nuorille. Ja paja on ollut hyvin joustava organisaatio taustalla, jos oltais oltu jossain tiukassa organisaatiossa. Niin tää ois sillälailailla nuukahtanut koko projekti.

Milla Ja vapaat kädet on ollut aina. Mutta melkoisesti on kyllä (projektin) työntekijöiltä vaadittu itseohjautuvuutta . Mutta kyllä sit on ollutkin sellaisia työntekijöitä jotka on osannut tehdä sitä. Itseohjausta.

Tuomas Toisaalta kun myö valitettiin kun myö oltiin niin yksin. Mut sit toisaalta niin on tää sit kehittynytkin.

Anu Joskus miettii kun näit asiakaskäyntejä ja kotikäyntejä on ollut ja yrittänyt vääntää tilanteita ja tsempata ja ties minkälaisia niin välillä mietti että kukaan ei tiedä että mitä mä oikeesti täällä teen, mä oon ihan yksin täällä ja mä yritän kauheesti tehdä hyvää työtä, tietääkö kukaan mitä mä teen (naurua)

Milla: Ehkä se loppuvaiheessa helpottu, mut jossakin vaiheessa tuli semmonen olo et ei oo mitään asemaa, Aina oli sellanen "outcast". Tyyppi joka pyörii joka paikassa , kaikki tietää ja tuntee, mut kaikki vähän miettii et kukahan toi on. Hirveen paljon täyty ite tehdä töitä ja selittää et "mä oon se ja se ja et mä oon ihan oikeis hommis täällä.

Päivi: Mä aattelin et askel on tehnyt tohon juttuun vaikutuksen tääl Seinäjoen alueella. Nytkin kun tuntuu kun me liikutaan täällä etsivän työn (projektin) puitteissa, niin jotenkin tuntuu et askel on pedannut meille jo petiä valmiiksi. Koska askel on niin pitkään toiminnut. Ei tarvi enää selvittää niin paljon ketä me ollaan kuin askeleessa olon aikana.

Anu: Kun tuon tuohon askeleen alkuvaiheeseen liittää tuon, niin kyllä se vaati työtä, se ei ollut mitenkään itsestään selvää. Jostakin kriminaalihuollosta tulee mieleen kun siellä kulki keltasen lapun kanssa esittelemässä et: "hei tää on as-

kel projekti” (naurua), et itel oli kyllä valtava visio päässä mut ei paljoa työtä takana. Et se markkinointi niin se ei ollut itsestään selvää. Ensimmäinen käynti krimillä niin se oli hyvinkin tyrmäävä. Siel oli semmonen kokemus kun meidän nuori oli jättänyt menemättä krimille tapaamiseen, nuori oli käyttänyt hyväkseen tätä meidän sählyvuoroa (askeleen ryhmätoimintaa) Joku työntekij siell vakavana syvällä rintaäänellä sano nuorelle että ”tämmösen leikkimisen takiako sitten, että onko sun mielestä tää niinku tärkeempää” Jotenkin sellanen ennakkoluulo oli. Mut sit sain perusteltua, sain niinku sitten ja jälkeempäin krimi on ollut hyvä yhteistyökumppani. Mut ei se ollu alussa itsestään selvää, kyl siin niinku se epäluulo oli.

Tuomas: Siin meni vuosia et siin täyty vakuutella kovasti meidän olemassaoloa

Anu: Niin se vakuuttaminen ois ehkä se oikea sana, ku projekteja on ollut ja kaikennäköistä projektityöntekijää. Niin siinä vakuutella sitten.

Milla: Uskottavuus piti ansaita. Mä muistan kun Jari-Matti (Lintala) työnohjauksessa sanoi että ”pistä käyntikorttiin sosiaalipsykologi” tai tarkoitti että pistä jokin joka kertoo et sulla on niinku alan koulutus. Et sä et oo mikään vapaaehtois-työntekijä tai touhuaja tai puuhaaja

Päivi. On meiltäkin kysytty monesti kun ollaan oltu tuol että ”niin teettekö te tätä ihan työnä?”

Milla: Mul tulee mieleen meil oli asiakkaana tää ... (tyttö) jonka kans oltiin tehty monta vuotta töitä Mä olin ollut hänen palaverissaan mukana psykiatrialla. Olin yleensä niis aika hiljaa, ajattelin et mun ei kannata ruveta hirveetä showta pitämään. Oli sellanen tilanne että hän tarvitsi tukea kotiinpäin, niin siihen otettiin tää omakolon (nuorten ystävät ry:n projekti Seinäjoella) (miespuolinen) työntekijä. Työntekijä teki kyl hyvää työtä, mut ei niinku tän (tytön) kans pärjännyt yhtään. Mä silloin mietin et tää työntekijä tekee ihan samaa työtä kun minä mut multa ei oo niinku mitään kysytty. Tämmönen tilanne tuli et kukaan ei tajunnut mikä se mun rooli ja mikä se mun koulutus on. En ihan tarkkaan muista, mut sit lopulta ne työntekijät ymmärsi sen mun roolini.

Milla: Mut se oli just sitä aikaa kun me käytiin Tuomaksen kanssa tuolla sairaalan sossuille kertomassa meidän työstä niin ne ihan niinku ”ai tääl on tämmöskin”

Tuomas: Niin se oli josku 2005-2006 vaihteessa, niin silloinkin vielä siellä oltiin

et: ”voi että tämmöstäkin”

Anu: Kyllä meistä oli kyllä aikasemminkin tietoa. Se oli 2000-2001 kun oli tää nuorten sosiaalipsykiatrinen asumisyksikkö, niin sieltä työntekijä otti yhteyttä yhdestä nuoresta, sieltä niinku sitä kautta rupes tulemaan. Se on sitten jäänyt sen jälkeen. Kun menttiin katsomaan nuoria osastolle. Niin meillä ei ollut mitään roolia. Meidät koettiin aivan ulkopuoliseksi.

Päivi: Projektit ovat aina vähän ulkopuolisia näis virallisissa palavereissa. Siin vois niinku yhteikunnassakin säästää kun ei tarvis resursseja kuluttaa niin paljon, kun projektikin vois tehdä. Mut monesti joutuu projektityöntekijänä sanomaan ”et hei mekin voitais tehdä toi”

Milla: Ja askeleen työntekijöillä on ollut aina hyvä koulutustausta psyk. Sairaanhoidjaa ja nuorisotyöntekijää; Mut Anu sulta ja Karilta jäi hirveen hyvää perintöä. Teidän jälkeen on ollut sosionomia ja niin tidän jälkeen tavallaan on kulkenut aina se tieto mukana.

Anu: Tavallaan vois verrata sitä tohon hiljaiseen tietoon. Se on tavallaan niinku kulkeutunut mukana.

Milla: Mä luulen ja et Teijalta tuli hirvittävän paljon tietoa mitä ei ole koulutuksessa saanut, ja se tieto siirty mulle, sitten Tuomakselle ja siitä Päiville.

Milla: Askeleen työntekijät ovat aina myös pystyneet pitämään yksityisyytensä ja ammatillisuutensa. Esim. Mä en oo koskaan kenellekkään antanut mun osi-tetta.

Tuomas: Täs työssä joutuu heittää koko persoonansa kehiin. Kyl tät työtä täytyy koko persoonallansa tehdä ja löytyä sitä jotain sieltä. Mut silti ammatillisena pysyen... Et se on niinku sitä.

Tekee rajat, ei anna osoitettansa eikä... Mut vois sanoa että kyl askeleen työntekijät on aina ollut vähä hulluja.

Anu: Mut muistaa että se hulluus ei oo mitään tyhmyyttä ollut. Meil ei oo ollut tota viranomaissuojaa. Eikä me olla sanottu et tää ei kuulu mulle. Me ollaan sanottu et katotaan mitä tän kans voi tehdä. Mut semmoinen heittäytyminen, mitä mä oon jälkeenpäin ajatellut niin no ei ihan kaikkeen ois tarvinnut lähteä. Mut semmoinen rohkeus kuitenkin.

Milla: Mut sitäkin oon miettinyt et ketä voi ryhmäyttää. Et on ollut sellaisia asiakkaita että voiko tota ryhmätoimintaan ottaan että oppiiko se siellä pahoille tavoille. Mitä ei ole kuitenkaan hirveästi ollut. Mut oon miettinyt et miten paljon nii-

tä rajoja voi 18- täyttäneelle laittaa. Jotka tulee vapaaehtoisesti tähän projektiin. Mut näin on vaan mennyt et osa on ehkä liiaksikin ryhmäytynyt meidän projektiin. Mut en sieltä mitään huonoja esimerkkejä muista.

Tuomas: Mut mie näin tän projektin myös silleen, että tää projekti oli se paikka missä niitten ei tarvinut hieroa niitä kuvioita, ei tarvinnut diilata tai sopia jotain ihmeellisiä hämărăhommia. Niin et e sai täällä niinku olla.. ettei niitten tarvinnut.....

Päivi: Pitää täällä niinku sitä roolia. Ryhmätöinnassakaan ei tarvinnut reissuilansa kehua

Milla: Tai se keskustelu oltais pistetty poikki

Päivi: Eikä sitä enää loppuvaiheessa tarvinnutkaan pistää poikki kun ne ties etä täällä ei....

Milla: Mut kyllä se yhteenkuuluvuuden tunne oli, et jokainen tajus kun oli ryhmässä niin näki et on täällä muillakin vaikeeta.. Tai vaikeempaa.....Enkä oo ikinä kokenut että askeleessa olis niinku arvotettu ihmisiä. Ei nuoret eikä työntekijät keskenään.

Anu: Kun oli kaikennäköistä porukkaa et mietti miten tän saa porukkaan. Mut just se kirjavuus mahdollisti sen että porukkaan mahtu kaikenlaista. Siel ei ollut niinku selkeesti vaan päihdeongelmaisia, vaan mielenterveysongelmaisia. Se sekoitus on ollut niinku alusta asti.

Päivi: Aina kun askeleeseen tuli uus nuori niin porukka otti sen hyvin vastaan, kun jokainen on joutunut kokemaan sen uutena tulemisen.

Anu: Se on hyvä niinku jälkeinpäin avata että se tietty reilu meininki on jatkunut askeleessa aina.

Milla: Jotenkin asiakkaat on myös pitäneet huoltakin toisistaan.

Tuomas ja Päivi: Vaik porukka tuns toisensa ja saatto olla et ”toi on toi”, mut se ei ikinä näkynyt ryhmässä. Mut esim. Provinssitalkoissa oltiin niin saatto siel olla et voi ... toikin. Mut kun oltiin sovittu et ollaan porukassa ja pidetään yhtä niin ei siel kukaan sit alkanut aukomaan.

Päivi: Sillalaila on ollut myös kunnioitusta myös työntekijöitä kohtaan.

Milla: Eniten jää mieleen semmoset ihmiset jotka on tullut projektiin suuressa kriisissä. Jotka on ollut nuorelle itselleen, ei välttämättä meille, esim. Muistaa

kun (...) tuli meidän projektiin. Sen äiti oli heittänyt sen pihalle.. Mä majoitin sen tänne toimiston sohvalle, vaikka niin ei sais tehdä. Mä mietin että voinko mä sen majoittaa tänne, sit mä ajattelin et antaa jäädä. Se sano et "ei hän kyl pistää ovet lukkoon ja näin" Se on muistanut sen, se muistaa sen vieläkin. Se muistaa sen iäisyyden.

Päivi: Joo, se puhu meillekin kun sä Milla olit lähtenyt siitä. Et se muistaa sen. Se on niin iso asia sille

Milla: Jotenkin sille se oli niin tärkeä asia. Se itki täällä silloin iso äijä. Se oli sille niin ova paikka se oli istunut abc: lla yhden yön. Hirveen pienistä asioista se voi...

Anu: Se inhimillisyys. Tavallaan kun on jämpit säännöt, mut jossaan kohtaan voi ne jämpit säännöt jättää pois. Kun ei kuitenkaan olla niitä viranomaisia.

Päivi: Mutta sillä saavuttaa nuoreen ihan erilaisen luottamuksen kun joustaa joskus pienissä asioissa. Silti tietenkin pitää ne rajat.

Milla: Vielä mietin sitä että kun ei olla viranomaisia niin krimin kanssakin kun on ollut niin hyvää yhteistyötä. Muistaa kun puhuttiin krimin kanssa siitä että projekti toimii käsikassarana. Mietin et ottaako ton kohteliaisuutena. Et mitä se tarkoittaa kun toimii jonkun käsikassarana. Onko meillä se oma asema, onko meillä semmonen oma ammattiyhteisyys että me tehään oikeasti jotakin eikä me toimita vaan jonkun avustajana.

Anu: no tota palautetta me ollaan saatu ennenkin. Kun esim. Sossu sanoo että askel on heidän kädet ja jalat. Sossukin sanoo et työmääränsä takia ei voi enempää. Niin askel tuli sitten niinku siihen tekemään sitä puuttuvaa osaa.

Milla: Se varmaan riippuu siitä miten asia ilmaistaan. Viranomaisilla on niin selkee rooli. Niin kyl tää projekti on vaatinut koko kymmenen vuoden olemassaoloa sen niinku oikeuttamiseen. Mutta työnohjaus on ollut se mieletön apu. Se on niinkuin pönkittänyt meitä, erityisesti Jari-Matin aikana se kyllä painotti ihan hirveesti sitä et niinku luottaa omaan ammattitaitoonsa, omaan visioonsa. Kyl mun mielestä sen varassa askelta on aika pitkälle kehitetty.

Keskustelua spiraalimallista

Tuomas: Jos myö ajateltais sitä spiraalimallia: Jos mä piirtäisin (askel projektista) spiraalimallia niin mistä. Me aina suunniteltiin ja toteutettiin sitä toimintaa. Niin mistä sieltä tulee siitä spiraalimallista se reflektio, mistä sieltä tulee takaisin sitten. Myö itte suunnitellaan, itte kehitetään ja toteutetaan, niin mistä sieltä tulee takaisin mistä tulee se reflektio johonka reagoida:

Päivi: Eiks se tule sekä nuorilta että yhteistyötahoilta, niinku raporteista, mitä ollaan kirjattu.

Anu: Kyllä mun mielestä vaikka se on ollut niinku työpari jonka kanssa sitä on niinku kehitetty ja tehty. Niin se on ollut loputon, sitä mä oon jälkeinpäin kaivannut sitä dialogia mikä on ollut eri ihmisten kanssa, Nyt kun muistaa sen ku miten on pohdittu niinku sitä työtä, miten tehdään, mitä tehdään, että on pystytty keskenäiseen reflektointiin, kaikilla on ollut se hinku siihen

Milla: Mä ajattelin että se sisäinen reflektio on ollut kaikista olennaisin osa tässä , kyllähän me ollaan niinku tääl askeleen sisällä käyty niin hirveesti keskustelua ja pohdintaa. Toki se palaute tulee joka paikasta

Päivi: Se on ollut jokapäiväistä

Milla: Se reflektio mitä me ollaan käyty. Toki meillä on ollut näitä foorumeita missä me ollaan käyty se on ehkä sitä ulkoista reflektiota. On ollut hankefoorumia ja on ollut omia jotakin semmosia. Sisäinen reflektio on ollut se vahvin

Anu. Tää mulle tuli mieleen heti kun sä näytit ton kuvan (spiraalimallista)

Tuomas: Kentältä sidosryhmistä tuli kaikenlaista palautetta, kaikki otettiin korvan taakse mut me ei voitu ottaa sitä ihan täydellisesti ja sen mukaan muuttaa toimintaa, kaikilla on omat intressinsä ja lähtökohtansa, toiveensa, kaikkia ei voi toteuttaa, mutta yhteistyö voi silti toimia ihan hyvin. Ihan sillälaililla me ei voitu tehdä sitä suunnitelma--- parannettu suunnitelma, vaan me voitiin että keskinäisellä keskustelulla et jatketaanko tätä? Mitäs nyt tehään? Se oli aina niinku sellaista

Anu: Se on niinku suodattanut sitä tämä sisäinen reflektio justiin tätä verkostoa ja sitten niinku sitäkin kahdella tasolla että muistan kun tää on ollut siinä on ollut siinä on ollut tietty, vaikka siinä on vaihtunut eri työntekijöitten aikana ne sidos-

ryhmät niin varmaan jokainen on aikansa luonut hyvät läheiset suhteet niihin sidosryhmän jäseniin, ja sitten se että olla pystytty saamaan suoraa palautetta. Sen lisäksi askelleesta koko matkan varrelta, mitä nää kaikki kirjalliset työt ja kehittämisen systeemit. Mitä on tehty, Mutta ei olla vaan luotettu vaan siihen semmoseen viiveellä tulevaan kirjalliseen palautteeseen, vaan sitä palautetta on saatu koko ajan matkan varrelta tämän reflektoinnin aineksiksi.

Milla: Sitten meillä on ollut kykyä siihen kun sitä palautetta on tullut ja mitä on käyty läpi ja luotu suunnitelmia, ja niitä on esitelty ohjausryhmissä sieltä on tullut niinku toiseen suuntaan ohjaavaa. Meil on myöskin aika näppärästi sitten otettu uusia linjoja, ei oo lähetty ikinä niinkun pelkän työntekijöiden keskinäisten ajatusten vaan aina on myöskin käyty se toinen kierros.

Anu: Kyllä se ohjausryhmissä käytiin virallisesti vielä se mitä oltiin suunniteltu ja työstetty niin siellä läpi.

Päivi: Se riippuu myöskin ohjausryhmän roolista, se oli erilainen alkuaikoina kun mitä se oli meillä loppuvaiheessa. Et meillä loppuvaiheessa se ohjausryhmä vähän niinku hävis kautta liukeni. Se on vähän niinku pitkän hankkeen kiros. Se ohjausryhmä tavallaan niinku väsy siihen.

Milla: Ja toisaalta projektista tulee joka vuosi enemmän itseohjautuvampi

Päivi: Projekti muuttuu itseohjautuvaksi

Anu: Mikä on tavallaan hyvä tavallaan huono sitten.

Milla: Mietin että kyllä meillä on ollut sellaista hulluutta ollut. Muitan että Teijan kanssa suunniteltiin välillä ihan mahdottomia. Esim. Että tästä projektitalosta tulee sellainen missä on kaikki suihkut ja lehdet ja aamupalat. Tämmöstäkin kaikkea mietittiin. Meil oli aika sellaisia isojaakin visioita. Askel lähti reillustikin hakemaan niinku Steissinkin kanssa kolmatta työntekijää. Semmosta rohkeutta. Toki itte voi aina miettiä onko nää järkeviä ajatuksia. Aina on ajatukset lentänyt. Vaikka ne sit loppujen lopuksi kauheen isoja sitten ollutkaan.

Anu: Niinku seki se tuetun asumisen hommaan, Niin oltai yhdessäJaanan ja

Harrin (Kaupungin sos.työntekijöiden) kanssa saatu Kaupungilta talo siihen. Kaupungin kans saatiin. Mulla oli ruutupaperille piirretty malli siitä talosta. Harmittaa vietävästi kun se piirros on hävinnyt. Jokaisella on omia visioita omasta... Sitten pajan hallitus esti sen hankkeen. Koki että siinä on liian isot riskit. Mut sekin taas että se ois sitten vienyt projektia ihan toisenlaiseen suuntaan.

Milla: Mut tommonenkin ajatus niin se ois voinut sen jatkuvankin toiminnan kannalta auttaa. Niinku ratkaisevasti

Anu: Silloin oli niinku hurjan pettynyt. Kun mietittiin sitä taloa ja siihen liittyvää toimintaa. Meinattiin että Jaana olis tehnyt tietyn tuntimäärän viikossa askeleelle. Saatu Jaana viranomaisena mukaan askeleelle. Tietyst oli haavetta että tää vakinaistettaisiin. Mut siin oli se ajatus, ettei oltaiskaan enää projekti.

Milla: Mut oli (projektin loppuvaiheessa) se kun kaupungilta ei enää rahaa tullut. Ehkä sekin vaikutti kun steissiltäkin oli aikasemmin vähennetty työntekijä.

Tuomas: Joo kaupungilla oli omat syynsä.

Päivi: Joo kun yritettiin saada kaupungille tätä niin palavereissa oltiin innoisamme kun välillä näytti lupaavalta kun pidettiin palaverieita.

Tuomas: Ei me turhaan oltais niitä kaikkia palaverieja käyty jos ei se olis näyttänyt lupaavalta. Kyl me oltais lopetettu jos me oltais tajuttu ettei tää olekkaan mahdollista.

Päivi: Tavallaan se pettymys sitten kun rahaa ei tullutkaan. Kun tuli tietoon että se raha oli ollut jo korvamerkittyä, että ne oli jo vuosi aikaisemmin päätetty mihin kaupunki rahat laittaa. Niin silloin tuli sellainen turhauttava olo. Jäi vähän epäselväksi koko se homma miten se lopulta meni kun niitä rahoja ei tullutkaan.

Milla: Hirveen työn te (Tuomas, Päivi) kyllä teitte siinä. Ei ne kuitenkaan tuhia palaverieita olleet te veitte sitä tietämystä projektista eteenpäin. Jokainen pala-veri on jollakin tavalla.

Anu: Mutta se on projektin kirous, vaikka kuinka tekee hyvää työtä ja siitä tulee kiitosta, ja vakuuttavuutta, mutta se on ollut kaupungille niinku ilmaista työtä viranomaisille joilla on kädet täynnä töitä. Ilmielin otettu apu vastaan, mut just toi kun pitäis löytää rahat siihen hyvälle työlle. Niin se on kirous.

Tuomas: Se on ne lukemat. Raha ratkaisee. Kun ei oo lukemia mitä näyttää. Niin tämmöinen laadullinen aineisto ei vakuuta päättäjiä.

Milla: Se pätee ihan joka paikassa kun ajattelee lastensuojelua ja toimeentulo-

tukea. Nämä ja Askeleen asiakkaat on niin näkymätöntä porukkaa, et joku paljon näkyvämpi saa paljon helpommin äänensä kuuluviin. Mut tätä näkymätöntä porukkaa. Ei niitten asiat oikeesti kiinnosta.

Tuomas: Oltaisko me voitu tehdä mitään toisin et me oltais saatu tää vaikinaistettua?:

Anu: Varmaankin oltais voitu tehdä paljonkin toisin, niinku aina. Mut en tiedä oisko se toisenlainen tekeminen tuonut toisenlaisen tuloksen. Mä en usko siihen. Kyl se niinku on ollut projektin ajatus alusta asti ollut mukana kantavana ajatuksena. Tää että mikä osa tästä ja justiin sitä työn vaikuttavuutta . Kentällä sai kun ihmiset rupes tietämään. Mitä se työ on. Jännää et kukaan ei oo missään vaiheessa kiistänyt että tehdäänkö tässä nyt riittävän hyvin ja tehdäänkö tässä nyt oikeeta työtä. Ois ehkä voinut tehdä toisin, ois pitänyt olla lisävoimia lisäjoukkoja, koska me väännettiin niin tuolla ruohonjuuritasolla. Siin ei rahkeet riittänyt. Siin ois ehkä pitänyt olla lisää resursseja, joku ihminen tai joku hyvä tukiryhmä. Semmonen joka ois pystynyt panostamaan siihen ja ois ollut enemmän tietämystä siitä miten sitä asiaa lähtis oikeesti virallisesti viemään eteenpäin hoitaa

Milla: Varmaan se että tää ehkä vähän irrottautui omasta organisaatiosta tää askeleen toiminta. Tavallaan se että vahvaa kontaktia omaan organisaatioon enää ollut loppuvaiheessa. Sieltä ei enää pystynyt löytämään vahvoja taustatutkijoita. Työntekijät on joutunut tekemään kaiken työn sen viestin viemisen. Se ei ole riittävän uskottavaa. Niinku tuolla jossakin.

Anu: Me menetettiin se, vaikka oma organisaatio ei (paja) niin kauheen suuri ole. Ehkä siinä on menetetty se pajan tuki.

Päivi: Joo sen huomasi että kun yritettiin vakiinnuttaa, niin meillä ei ollut sellaista organisaatiota tukemassa. Me yritettiin huutaa täältä että: "hei saataisko me rahaa!" Itse mitä näkisin niin oltais voitu vielä enemmän päättäjille mennä ihan konkreettisesti paasaamaan että mitä on tehty, tuloksia, selittäis mitä tulis maksamaan, oisko mahdollista saada eri rahoittajilta yhdessä. Mut en usko silti.

Tuomas: Me oltiin nöyriä ja ajateltiin että se meidän oma työ näkyy. Meist ei ollut siihen, että oltais menty kaupungin saliin et” kattokaa nyt tässä on tämmönen” ja powerpointit ja palopuheet.

Anu: Niin mutta te olitte niitä ihmisiä jotka sitä rivissä työtä teki. Jos te olisitte niitä samoja ihmisiä jotka niitä powerpointteja pitäis. Niin se ei olis ollu uskottavaa

Päivi: Siel ois pitänyt onkun ”ylempi-arvoisen” olla siellä puhumassa meidän puolesta

Milla: Mut se arvo mikä siin ois ollu jos siel ois ollut teidän puolesta, mut en usko et sillä ois vakiinnuttamisen kannalta ollut merkitystä.

Vakiinnuttamiseen ois auttanut tämmöinen iso niinkuin tuetun asumisen toteuttaminen,,,, se ois tuonut uskottavuutta ja näkyvyyttä.

Tuomas: Täs pitäis olla Tommi ja Teija , mut kun täällä askeleessa lähdettiin vetämään sitä tuettua asumista, mut miten se homma ei sitte oikein lähtenyt, sillä ois ihan hirveä tarve täällä.

Milla: Se mitä mä tosta uskallan sanoa, niin on se että siinä vaiheessa kun mä oon tullut niin siin oli hirvee häslinki,. Oli niinku hirveesti esim. Amfetamiinin käyttäjiä. Ne vei ihan hirvittävän paljon tommin ja Teijan työaikaa. Siin saatto olla että yks tai kaks asiakasta pyöritti molempia työntekijöitä koko viikon. Mä luulen että siinä vaiheessa katos ajatus siitä, mitä se tuettu asuminen on, et olis riittänyt energiaa viedä se läpi. Koska siinä oli selkeä suunnitelma siitä mitä se on se tuettu asuminen.

Anu: Siin oli se kovin vääntö saada Seinäjoen vuokra-asunnot tähän mukaan tuettuun asumiseen. Se oli niinku työvoitto siinä.

Päivi: Sillä tuetulla asumisella on tarvetta täällä, Mitä ollaan oltu näis muualla päin Suomea näis seminaareissa, kun joku hanke esittelee et ”meil on näin ja näin paljon tukiasuntoja”. Me ollaan Tuomaksen kans katottu toisiamme et ”ei meillä seinäjoella mitään oo”. Seinäjoen nuorten asumistilanne on kaottineen. Vaikka olis luottotiedot kunnossa ei meinaa löytää nuorille asuntoja, mutta var-

sinki ne joilla ei ole luottotiedot kunnossa, niin se on todella vaikeeta.

Milla: Se on ollut ikuisuuskyseminen.

Yleistä keskustelua.....

: Se on, että Askel on pysynyt projektina ja just tää työntekijöiden vaihtuminenkin on jatkuvasti kehittännyt. Ja se että ei olla oltu viranomaisena missään vaiheessa ja siten pidetty myöskin sitä RAY: n linjaa siinä. Ray on muistuttanutkin siitä että tää ei saa olla semmoista toimintaa, minkä kunnan pitää järjestää laillisesti muutenkin.

Milla:Välillä sitä mietti, miksei me järjestettäis selkeimmin sellaista raamitettua toimintaa, että Teillä (Anu ja Kari) oli alunperin ryhmätoimintaa. Sitten se hajoos aika paljon sitten siinä, kun me tehtiin yhdessä aika paljon yksilötyötä, mutta vaikka sitä asiaa kuinka pyöritteli, niin se ei sopinut meidän asiakasryhmän profiiliin että me oltais palattu siihen alkuperäiseen raamitettuun toimintaan, se ei vaan jotenkin.....

Päivi: Mun mielestä se ei ois käytännössä toiminut

Milla: Tai sitten ois pitänyt olla isompia massoja jolle järjestää.

Tuomas: Mä muistan sen kun meillä oli rahat 2005 loppu ja (Ray)ei luvannut jatkaa enää rahoitusta, jollei toiminta oleellisesti muutu. Me mietittiin Millan kanssa et minkälainen se sitten olisi. Oiskos se uus tuetun asumisen juttu. Vai pitäiskö tän jotenkin olla tämmöinen päivystävä homma... Näitä mietittiin, sitten toisaalta me mietittiin että tää on meidän vahvuus mitä me koko ajan tehdään, jos me sillä saada rahaa niin sitten ollaan saamatta. Ja vielä sen jälkeen tuli kolmeks vuodeks rahaa. Koska Ray näki et tällä alueella ei ole muuta tämänkaltaista. Ne näki sen huudon siinä. Sillälailla jännä että noinkin iso kuin RAY näki sen tarpeen täällä koko ajan.

Milla: Se että saatiin kolmeksi vuodeks vielä rahaa niin mä näkisin et sillä on ollut vaikutusta että täällä on aina hirveen hyvin hoidettu raha-asiat, raportoinnit. Hirveen ammattitaitoisesti ollaan aina raportoitu, mietitty niitä meidän tavoitteita.

Jokaiselle kysymys erikseen: Millä tavalla sinä näit keittäväsi projektia?

Milla: Ensimmäisenä mitä tulee mieleen niin me palautettiin projektiin, mitä alun perin oli ollut niitä hyviä juttuja. Eli välissä kun Tommi ja Teija oli niin se ryhmätoiminta hajosi, niin me otettiin takaisin niitä, kaivettiin niitä hyviä juttuja takaisin. Raportointia tarkennettiin paöjon, me mietittiin tosi tarkkaan miten me olemme niihin meidän tavoitteisiin päästy. Sen asiakarekisterin, aina kun tavattiin nuori niin kirjoitettiin lös jotakin. Kyllä se on enemmän omaan persoonaansa liittyvää, että mitä jokainen tuo niin se on enemmän siihen persoonaan liittyvää, Jokainen tuo omalla tavallaan siihen persoonaan liittyviä juttuja, sillälaila että millä tavalla asiakasta kohdataan. Mä toin jollakin tavalla rohkeutta oman persoonan kautta.

Anu: No mä olin ensimmäinen työntekijä. Raivasin ittelleni työhuoneen ja toin verhot (naurua). Ihanteellinen tilanne että on ollut ihan tyhjää niin koko alkuaika oli yhtä kehittämistä. No se on ollut suurin että sitä tuettua asumista, sitä lähdettiin ohjausryhmän kanssa tuottamaan. Mikä on ollut loppuun asti mukana niin sitä mitä te lopussa teitte että yrititte vakiinnuttaa tätä toimintaa.

Milla: Niin se tietysti että Tuomaksen kanssa hankefoorumia oltiin laittamassa pystyyn. Se on ollut tavallaan se so juttu tällä alueella. Ja se pyörii vieläkin.

Anu: Niin ja ja askel oli perustamassa sitä ryhmää mikä kokoontu aina Palomäen Sepon (Nuoriso psyk. Polin ylilääkäri) kanssa se aggression hallinta ryhmä.

Tuomas, Milla ja Päivi: Niin siis tää nykyään tää konsu (konsultaatioryhmä).

Milla: Eli nämähän ovat ihan mielettömiä juttuja joita on ollut askel kehittämässä.

Tuomas: Jos joku nyt ahistuu et askel ei oo tuonut näkyviä uloksia niin tässä hän niit olis kun pääsee oikein miettimään.

Milla: Sitä herkästi unohtaa kun tää on loppunut niin niitä asioita mitä askel on jättänyt alueelle.

Päivi: Se mitä olin kehittämässä niin oli se että, vielä enemmän tarkennettiin sitä että mitä varten ollaan, sitä työn vastavuutta. Etta mitä tehään ja mitä ei tehä.

Et just nämä ettei enää toimittu ”takseina” ja nämä minimivaatimukset siis se minimisitouttaminen, Siis se että jos se nuori haluaa meidän kanssa tehdä työtä niin se hilaa itensä tänne toimistolle, niinku ollaan sovittukkin. JA tavallaan se ettei me ihan hirveästi soitella perään ja haeta toimistolle jos se nuori haluaa meidän kanssa tehdä töitä. Oli siinä tämmöistä pientä , kun oli jo niin valmis paketti kun tuli, opin hirveesti työntekijöiltä, opinnäytetyön tein askeeleen asiakasta. Mut kyllä se vakiinnuttamisen yrittäminen oli iso työ.

Milla: Niin semmonen on ollut kanssa melkonen juttu mihin musta varmaan ei olis ollut tommoseen, Niin se on ollut mahtavaa että miten te (Päivi ja Tuomas) ootte tosi rohkeesti lähteneet julkisuuteen tohon hommaan.

Tuomas: No ainakinsiinä lehtijutussa että päästiin sanomaan että täällä ois tälläinen juttu, mutta nyt se loppuu. Siin oli tavallaan myös sitä meidän tuskaa siitä että tää loppuu. Mut kyl se et siitä kirjoitettiin lehdessä ja se tv 2: sen juttu niin kyllähän siinä oli balsamia haavoille.

No siitä kehittäminen oli se mitä mä omasta mielestäni kehitin niin oli se kun yritettiin vakinaistaa. Se oli viimeiset kaks vuotta mun johtotähteni, Että tän toiminnan on vakiinnuttava tänne. Mut kun oli niitä omia haaveita ja yritettiin sitä.

Tuomas: Toisaalta mä olisin siin vakiinnuttamisessa nähnyt silloin vuonna 2005 alussa Askeleen sauman. Se oli ennen kuin mie tulin tänne töihin..... Se Lintalan kehittämistehtävä. Siihen liittyvä seminaari...kun se olis onnistunut, tai siinä olis ollut Lintala mukana. Mutta eihän sairastumiselle mitään voi.

Milla: Se homma meni jotenkin silleen, että meillä piti olla se tilaisuus, mutta Jari-Matti jäi sairauslomalle ja se jäi pitämättä.

Jari-Matti sano mulle, että pidä sä se tilaisuus, mutta en mä voinut mennä pitämään toisen työstä ja prosessista niin mä en voinut mennä kertomaan.... Se ois pilannut sen.

Mutta toki että olis siinä ehkä ollut yks mahdollisuus, mut en mä usko että sekään ois kauheesti siihen vakiinnuttamiseen vaikuttanut.

Milla: Ja tietenkin mitä Pekko (askeleen työntekijä vuoden 2004 aikana) toi siten taas oman sosiokulttuurisen panoksensa niinku provinssit.... Tämmöset oli

niinku hienoja. Se provinnsikökkä oli työntekijöillekin ihan mahtava jutu. Täm-
möset isot jutut niinku provinssissa aluetta rakentamassa, toivat varmasti Aske-
leelle uskottavuutta.

Tuomas: Mun täytyy sanoo Pekon puolesta, että hän toi tämmösiä projekteja
projektin sisään, toi semmosia prosessimaisia juttuja just se provinssirock ja
vaikka mitä kaikenlaista teatteriryhmää... siis ihan tänne ryhmätoimintaan ihan
erilaista mitä ei ennen ollut askeleessa. Kyl sillä oli siinä näkemystä siinä että se
sai sellaisia pieniä prosesseja aikaan. Toki täällä on ollut sen jälkeen niinku se
valokuvanäyttely.....

Milla: Joo, mutta valokuvajuttukin se on ollut Pekon innoittama. Sen ajatus just
on niinku tämmösiä pieniä projekteja projektin sisällä. Mä luulen, että jos Pek-
koa ei ois ollut niin semmosta ei ehkä olis ollut. Vaikka se oli pieni juttu niinku
provinssiin verrattuna niin se toi niinku omanlaista.....

Anu: Mutta tuoki tai nää kaikki kuvaa sitä rohkeutta, että ei olla niinku lähetty
miettimään.... "voiko tämmöselle kohderyhmälle?...." Mie on ollut niinku avoin.
Työntekijät on tuonut erilaisia juttuja, et periaatteessa mitä vaan on uskallettu
lähteä kokeilemaan.

Päivi: Niinku aattelee vaikka provinssiviikkoakin tämmösen porukankanssa

Milla: Pekko otti riskin siinä, se laitto niinku oman maineensa siinä peliin

Päivi: Sen jälkeen on ollut helppo mennä provinnsikökkään kun aina sieltä toi-
votetaan seuraavallekin vuodelle mukaan talkoisiin. Kiitosta tullut aina sieltä
päin. Se oli helppo kun toinen oli uskaltanut aloittaa.

Milla: Semmoisia pieniä projekteja vielä kun esim.(asiakkaalle) tarjottiin
mahdollisuus tehdä se oma lehti. Sen kun hän aloitti tekemään sitä lehteä, se
oli yhdelle ihmiselle tosi iso asia. Mikä merkitys sillä voi ollakkin kun saa mah-
dollisuuden lähteä luomaan ja toteuttamaan jotain omaa. Pekkohan lähti sitä
niinku kannustamaan kun hän lähti tekemään niitä askeleen kotisivuja esim.

Anu: Näilläkin jutuilla, että millä me näytetään nämäkin jutut että askel on ollut
siinä vaikuttamassa. Että millä me näytetään sitä vaikuttavuutta?

Milla: Et voiko sitä mitata rahassa, et kun joku tulee halaamaan sua kaupungil-
la ja sanoo et "voi kun ihana nähdä sua". Se mikä on kantanut tätä juttuja on

kun miettii Teijaa ja Tommia. Niin ne on ollut hirveen vahvoja persoonia. Kun te alkuperäiset työntekijät ootte lätenyt . On vaatinut aika paljon niiltä entisiltä työntekijöiltä niinku astua alkuperäisten työntekijöiden saappaisiin. Teija ja Tommi oli niinku tosi vahvoja sillä omalla persoonallaan. Se on vaatinut niinku hirveen hyvä huumori ja pikkasen sellaista itseironiaa. Meillä on ollut. Sitä se on vaatinut.

Anu: Tietty asenne. Sitä on ollut kaikilla.

Milla: Se työ on niinku siinä palkitsevaa kun asiakkaat, ne tulee takaisin. Niitten ei ole ollut mikään pakko tulla tänne. Mut silti ne on aina tullut tänne.

Milla: Mut toi oli varmaan sellainen juttu miten noi asiakkuudet ja nää vaatimukset on mennyt niin ...silloin te (Anu ja Kari) aloititte oli se vaatimus että pitää aika hyvin sitoutua ja osallistua ryhmätoimintaan... sit siinä tuli semmoinen vaihe että me haettiin aika paljon ihmisiä. Sit meillä tuli se että me ruvettiin Teijan kanssa suunnittelemaan.....me pidettiin alkuhaastattelutja sitte tuli taas semmoinen vaihe että meillä oli asiakaskunnassa paljon amfetamiinin käyttäjiä, et ne ei pystynyt millään sitoutumaan.. ne ei tullut koskaan, sit me taas tehtiin sillein ”että tulkaa vaan”, mut sitten me sen jälkeen taas järkevöitettiin sitä. Mut en tiedä oisko alunperin pitänyt tiukemmin pitää kiinni siitä mitä eillä alunperin oli.

Anu: Mutta siinä muuttu ne lainsäädäntö, puhun vieläkin siitä kehittämisestä. Tää kuntouttavan työtoiminnan laki kun tuli voimaan, mä uskon että askeleella oli merkitystä, kun me tehtiin ihan samaa silloin kuin esimerkiksi työvoiman palvelukeskus tekee täällä nykyäänkin.

Päivi: Mun mielestä siitä kun Milla kysy et oisko pitänyt olla tiukempi, mutta mun mielestä se on hyvä että on ollut erilaista. Meillä oli erilaista asiakaskuntaa. Meillä oli enemmän sellaisia jotka kaipaskin niitä rajoja, mutta Millan ja Teijan aikana oli niitä amfetamiinin käyttäjiä niin silloin on pitänyt pitää eri lailla niitä rajoja.

Milla: Mun ja Teijan aikana oli paljon amfetamiinin käyttäjiä ja meininki oli villiä, Meillä oli paljon varsinkin näitä nuoria miehiä joita ei saanut mihinkään sitoutumaan. Varmaan välillä huomattiin että oli pelkkiä tyttöjä ja oli hyvin erityyppistä ja sitten oli välillä paljon näitä nuoria miehiä ja meininki oli ihan erilaista. Et kai se on vahuuskin työntekijän huomata että asiakaskunnan mukaan mennään.

Milla: Ehkä loppuaikoina on ollut enemmän tiedostettua se että kuinka paljon si-

toutetaan. Mun aikana se oli ehkä enemmän tiedostamatonta se että kuinka si-
toutetaan.

Anu: Oliko teillä (Tuomas ja Päivi) tarve siihen että lähdetään sitouttamaan
enemmän.

Tuomas: Kyllä mun mielestä oli

Päivi: Me päätettiin niin. Ei varmaan sen takia että tarve oli niin suuri, mutta oli
sellaisia asiakkaita jotka tuli miten tuli, eikä sovittuna aikana. Niin me sanottiin
että sovitaan nyt jotakin, että oli edes joku minimisitouttaminen.

Eihän se työ ole silloin ihan tarkoituksenmukaista jos vaan silloin tällöin pyörä-
tää. Että joku semmoinen säännöllisyys pitää olla.

Milla: Eikö me sun kanssa Tuomas suunniteltu sellaista seurantaan jossa kol-
men kuukauden välin aina katsottais asiakkaan kanssa että missä mennään.
Kyllä se ois vamaan uskottavuuden kannalta ollut hyvä tehdä semmosta tasai-
sin väliajoin tapaamisia työntekijöiden ja viranomaisten kanssa.

Anu: Alussa oli niitä yhteistapaamisia sosiaalityöntekijöiden ja krimin työnteki-
jöiden kanssa. Ei niissä mitään tiukkaa aikaväliä. Välillä heräteltiin itseämme,
että missä mennään kenenkin kanssa. Karin kanssa me pidettiin siitä suunni-
telmallisuudesta kiinni. Käytiin keskusteluja asiakkaista, että ”täähän täällä pyö-
rii” onko sillä mitään järkeä olla enää meidän projektissa mukana.

Milla: Kyllä mekin Tuomaksen kanssa välillä käytiin asiakkaidenkin kanssa kes-
kutelua siitä että pyörii täällä vailla mitään suunnitelmaa. Että mekin tietyllä ta-
valla kyllästyttiin välillä siihen että joku vaan pyörii täällä toimistolla.

Päivi: Niin mekin tehtiin välillä asiakkaitten kanssa lukujärjestyksestä siitä että
missä pitää milloinkin olla, eikä pelkästään askelleen tapaamisia. Että jonkin-
laista suunnitelmaa. Joittenkin kanssa se toimi, joittenkin kanssa ei toiminut.

Tuomas: Tai siiten jotkut kävi sen lukujärjestyksen mukaan askeleella, mutta
muut jätti väliin.

Milla: Joittenkin kohdalla oli sitten se ongelma, että heillä ei ollut muita tahoja
kuin me, jotenkin semmoisen suunnitelman ylläpitäminen, joka ei ole mihinkään
kiinnostunut, missään muualla suostu käymään, niin sellaisen kanssa suunni-
telmallisuuden ylläpitäminen oli vaikeaa. Ei voi pitää mitään yhteistyöpalaereita.
Siinä miettii pitääkö ohjata pihalle vai sisälle johonkin.

Tuomas: Mut se on ollut askeleessa, että vaikka ei ole ollut mitään suunnitel-
maa nuorella, eikä mihinkään ohjautunut, niin aina ollaan silti pidetty ovi auki

hänelle, että ei olla jätetty ketään heitteille.

Milla: Voi kyllä sitten nimetä niitä joille askel on ollut hirveen tärkeä

Anu: Se on ollut tärkeää että ollaan asiakkaille pidetty näitä herätyskeskusteluja ja kysytty suuntaa. Siellä on ollut aina joku askeleen toiminnassa se punainen lanka, että se säilyy.

Tuomas: Jos täällä ei kukaan potkis ja herättelis, niin ei täällä tulis niitä asioita esiin minkä takia ne täällä käy. Niitten kiivaittenkin keskustelujen kautta, ei välttämättä heti avaa, mutta jonkun ajan päästä, sielt tulee niit juttujakin ja tietyllä tavalla tulee myös luottoa lisää.

Milla: Kauheen herkästi yhteiskunnallisten vaatimusten mukaan laittaa näitä projekteja pystyyn ja näitä kuntouttavia lakeja ja jokaisen pitää osallistua yhteiskuntaan ja olla tärkeä ihminen ja tuottaa yhteiskunnalle hyvää. Niin mun mielestä kauheen hyvin on askeleessa säilynyt se että, niin aina ei ole merkitystä vain sillä että onko joku ihminen yhteiskunnassa tuottava ihminen, vaan voi olla niinku ihan oikeasti ihminen ihmiselle..... Et jotenkin niinku se tuloksiin tuijottaminen onko joku työllistynyt..... niin se ei ole mun mielestä täällä ollut aina tärkeintä.

Anu: Se on ollut askeleessa aina että se o ollut mahtava näköalapaikka, et on päässyt ”tirkistelemään” . Itse on oppinut hurjasti semmoisia asioita joita ei muuten ois tiennytkään ja jonkun asiakkaan kanssa keskusteltiin niin tuli esiin että se on niinku hänen oma henkilökohtainen valinta. Hän osti palan saippuaa ja se riittää kauan, hän ei koskaan ostanut uusia vaatteita, mutta hän tuli toimeen ja se oli hänen valinta. Jotenkin sitä välillä mietti et ”okei mul on tän projektin kautta näin ja näin pitäis edetä ja mennä harjoitteluun tai johonkin yhteiskunnallisesti aktiivitoimenpiteeseen”, mutta toisaalta on joutunut tietyllä tavalla nöyryty sen edessä että mikä se on että on vaan yks ainut oikea tapa täs yhteiskunnassa olla.

Päivi: Kun aattelee että minkälaisen asiakkaiden kans tehdään töitä, mennään yks askel eteenpäin ja sitten viis taaksepäin, niin just toi mitä sanoitte niin pitäis jokaisen kohdalla pysähtyä miettimään, että jokaisen kohdalla ei ole tärkeää että päästäis askelta eteenpäin vaan edes se että pysyttäis edes siinä tilanteessa missä ollaan. Ettei mennä huonompaan. Kun aattelee että on päihde- ja mielen-terveysongelmaa. Välillä miettii entä jos ei askelta ois ollut niin vois niillä mennä paljon huonommin, vaikka ne ei ois askeleessa ollessaan hirveesti päässykään

eteenpäin. Mut ne on kumminkin ok ja kunnossa.

Milla: Ja ne on kohdannut ihmisen joka ei oo koko ajan tönimässä jonnekin että ne on vähän aikaa saanut hengähtää. Siten Askeleessa kohtamiset voi olla paljon merkityksellisempiä niille nuorille kuin se että miten ne on työllistynyt.

Anu: Toki pitää olla jotain raportoitavaa. Mutta tää oliski ollut helppoa jos koko ajan ois lähetty ajattelemaan niin, että pelkkiä lukuja, ei tää ollut se mitä askel oli.

Milla: Tästä on saanut työntekijät melkoista kokemusta kun ajattelee nykyistä työtä niin melkoista kokemusta siitä mitä on ihmisen kohtaaminen. Askeleessa oppi ainakin ottamaan puheeksi ja suoraan puhumaan.

Yksilöhaastattelu

Kari Avanteen haastattelu 26.10.2009

Tuomas: Kysytään heti aluksi sulta, onko sulla omakohtaisia näkemyksiä siitä, missä askel onnistu ja missä epäonnistu, siis ihan kokonaiskuvaa ajatellen

Kari: Ryhmätoiminta oli semmonen mikä onnistu, koska me saatiin porukka lähtee mukaan, vaikka kaikki ne nyt ei aina tehnytkään mitään, esimerkiksi oltiin buutsit jalassa kun oltiin menossa urheilutalolle pelaamaan sählyä. Mutta kyllä se siitä lähti käyntiin niinku kaikki muukin tekeminen. Sitten mun mielestä tämänön yksilötyö. Sekin oli hirveä vahvuus. Kun ryhmissä ethän sä sillä tavalla siellä pysty mitään yksilöllistä juttua antamaan. Yksilötyö siis onnistu kans. Periaatteessa voi sanoa että se oli silloin jo etsivää työtä.

Ja kyllä mä olin sitten kanssa yhteistyökumppaneihin ja niinku verkostoon yleensä tyytyväinen. Kyllä se niinku toimi. Tietysti tuli verkostosta aina välillä kriittikkiä niinku krimiltä tuli ”että mikä frisbeen heitto projekti tämä on”. Mutta emmä tiiä ei sen saanut antaa liikaa vaivata.

Tuomas: Joo Anu kans mainitsi tuosta

Kari: Joo muistan kun oltiin krimillä palaverissa niin joku niitten työntekijä sanoi: ”NIIN ETTÄ TEILLÄKÖ ON SELLAINEN FRISBEEN HEITTO PROJEKTI, OLETTE KÄYNYT KYRKKÄRILLÄ HEITTÄMÄSSÄ FRISBEETÄ” Ja vielä mei-

dän asiakas oli siinä palaverissa paikalla.....Mutt en mä tiedä siin on otettu se mitä asiakas on sanonut silloin. En mä jaksu uskoa että se työntekijä voi niin yksoikoinen olla...aikuinen ihminen. Mutta kyllä yhteistyökumppaneista mitä sanoa vielä, niin kyllä se yhteistyö kumminkin toimi.

Et kyllä mä lasken että ne tärkeimmät yhteistyökumppanit oli just sossu, krimi, työvoimatoimisto myöskin.

Tuomas: Niin missä määrin yhteistyötä silloin oli työvoimatoimiston kanssa? Siis siinä projektin alussa. Niinku suoralta kädeltä, ettei pajan kautta vaan ihan suoraan projektiin työkkäristä tulleita: Silloin ei ollut työvoiman palvelukeskusta.

Kari: Kyllä se oli niinku sellasta että nuoren kanssa lähetettiin työkkäriin. Ihan konkreettisesti käsi kädessä mentiin työkkäriin. Sillälaila se oli kuvioissa mukana ja tietysti muutenkin kartoitettiin yhdessä mitä yhteistyötä vois olla. Ja katottiin yhdessä asiakkaita.

No jos tietysti miettii näitä kohokohtia mitä siinä askeleessa matkan varrella tuli, kun ajattelee minkälaisen porukan kanssa oltiin liikkeellä, kun siellä suunnilleen nappeja vaihdettiin keskenään sun muuta. Mä olin pois yhdeltä leiriltä, siellähän oli just nappikauppaa käyty kun niillä oli tylsää. Ohjaajista mies puuttui leiriltä. Oli vaan naisia mukana.

Tuomas: Tämä oli aika yllättävä tieto! Mä olen just kehunut askel-projektia kautta vuosien siitä kun siellä ei säädetty ja tehty nappikauppaa, eikä edes puhuttu, muuta kun korkeintaan leikillään jotain joskus heitettiin. Vaikka mukana oli entisiä ja edelleen käyttäviä pirin käyttäjiä. Niitte ei tarvinnut askeleessa esittää tai mitään nappikauppaa tehdä.

Kari: Joo kyllä tää homma oli justiin niinku sanot. Kun leirillä kuljettiin aika paljon. Mutta se kerta kun mä olin pois niin se oli heti... heti alko nappikauppa. Jälkeenpäin jengi sano ettei ollut mitään tekemistä. Yhdellä jätkällä oli nappeja ja jengi oli "hei anna mullekin. Meni ihan örellykseksi koko touhu. Mä en muista että tuliko ne pois sieltä kesken leirin, mut se oli vähän niinku kaaosta se touhu. Mä tykkään itte tehdä kaikkea liikkua ja vedin niitä perässä tekemään kaikkea. Kai se sitten oli joku mikä sen homman vei siihen... (silloin kun en itse päässyt leirille mukaan).

Tuomas: No kai niillä sillä kertaa oli tilaisuus mikä teki varkaan ja kai niillä oli.....

Kari: Turhautumista kun ei ollut mitään tekemistä. Mutta loppeleissä kyllä ne

leirit oli aivan mahtavia. Kun esimerkiksi saatiin kavereta kanoottiin, joita ei meinnannut millään saada edes matkaan mukaan. Tai tekemään jotain hämähäkin seittejä yli sata kiloiset kaverit siellä tekemässä niitä. Ne leirit oli siis kohokohtia.

Tuomas: Kirjoitinkin historiikkiin mitä kaikkea te teitte porukalla. Te teitte hirveen paljon enemmän kuin me esimerkiksi Päivin kanssa. Te olitte kehittämässä tätä hommaa te loitte tätä projektia, ja sitten teillä oli vielä ne leiritkin. Meillä ei enää riittänyt paukut niihin leirien pitämiseen tai ne leirit oli hävinneet jo siinä 2000-luvun alkupuolella. Se oli enemmän mennyt niinku yksilötyöhön. Toki sitä ryhmätoimintaa lisättiinkin sitten lopussa, mutta ne leirit kumminkin hävis siinä sitten.

Kari: Oli meillä sitten toimintaa , joissa oli kokkausta ja vierailevia tähtiä ja käytiin tutustumas paikoissa. Käytiin tutustumassa museoihin, moottorikelkka safareilla jne. Sitten oli näitä yksilöjuttuja, että mä kävin muutaman kaverin kans pelaamassa esim. Pingistä muutaman kerran viikossa, sitten kävin keilaamassa yhden kanssa... seuraavana iltana toisen kanssa. Mutta kyllä sä ittekin tiedät että silloin kun joku juttu alkaa ja sä suunnittelet että mitä sitä alkais tekemään, niin kyllä sä siinä kokeilet aluksi vähän niinku kaikkea. Mikä toimii ja mikä ei.

Tuomas: Mutta kun oon miettinyt miten te ootte ystyneet siihen kaikkeen niin siin on ollut se alkuinto se ”draivi” niin kova siinä alussa.

Kari: Joo kun miettii että nyt jos pitäis alkaa samaan niin ei kyllä samaan pysyis.

Tuomas: Täs on ollutkin puhetta että kyllä askeleen työntekijät on ollut aina vähän hulluja, tänne loppuun asti valioitu tietynlaiset tyypit askelen työntekijöiksi. Tietynlainen huumori ja itseironia on aina ollut työntekijöillä. Ja jotenkin kaikki ovat olleet normaalia räväkempiä.

Kari: Joo ei ole voinut jäädä tuppisuuksi ja mä olen ollut parhaimmillani silloin kun on pitänyt ruveta toimimaan, silloin kun jotakin on tapahtunut. Suunnittelu-puoli ei aina innostanut, mutta sitäkin on piänyt tehdä.

Tuomas: Toisaalta kun on kattonut noita papereita. Niin ei tämä pelkästään ole ollut toimintaa, mitä näkee kaikki ne tietyt raamitukset mitä on ollut projektissa niin ne on säilynyt loppuun asti. Esimerkiksi se tapa miten raportoida, miten suunnitella ja te piditte vielä sitä päiväkirjaakin.

Kari: Sitä olen ihmetellyt itsekkin . Kaikki noi yksilötavoitteet ja ryhmätavoitteet.

Mutta kyllä ne on aina lähtenyt yksilön kautta liikkeelle.

Keskustelua spiraalimallista ja työntekijöiden hiljaisesta tiedosta :

Tuomas: Anu ja Milla näki ainakin tän toiminnan hyvin spiraalimaiseksi. Että suunnitellaan sitten havainnoidaan ja reflektoidaan, tehdään paranneltu suunnitelma.

Kari: Joo tota toi meidän toiminta oli justinsa.

Tuomas: Siitä hiljaisesta tiedosta niin sitä oli teillä työntekijöillä ja nuorilla ja te työntekijöinä olitte tuottamassa työparikeskusteluissa sitä hiljaista tietoa, mutta myös keräsitte sitä nuorilta. Sitten te veitte sitä tietoa työntekijöinä eteenpäin yhteistyökumppaneille ja tuleville työntekijöille. Ja myös ohjausryhmässä tuotitte sitä hiljaista tietoa.

Kari: En mä siitä ohjausryhmästä tiedä. Ne nyt niin usein kokoontunut ja silleen, mutta jos oikein toimintaa ajatellaan niin kyllä siinä käytettiin ryhmäjutuissa mun vahvuuksia ja sitten Anun vahvuuksia siinä kun ne ”läntätään” siihen yhteen niin siin oli tietotaitoa monella lailla.

Tuomas: Miten ne nuoret sitten valikoitui projektiin ? kun Anu sanoi että se lähti toiminta etenee kun sinne tuli tietynlaista porukkaa ja sitten niitten toivoiden pohjalta ja sitä kautta se homma lähti muokkaantumaan

Kari: Se ryhmätoiminta lähti, että voisin sanoa niin että sillä ei ollut merkitystä että minkälaista porukkaa, okei jos ryhmä on tällainen näin ja se vaatii tiukemman otteen niin sen mukaan mennään, mutta edelleen jos aatellaan että me saadaan sellaisia kavereita oli likkaa tai jätkää niin pelaamaan urheilutalolle salibandya, jotka ei ole ikinä mitään liikuntaa harrastanut, mut ne tulee buutsit jallassa pelaamaan eikä suostu ottaa niitä pois ja pelata sukkasillaan, mutta kumminkin sit otti ne buutsit pois. Mut ei se aina mennyt käsi kädessä sen mukaan, että minkälaista porukkaa oli projektissa, niin tavallaan sen mukaan järjestettiin niitä juttuja. Jos mä mietin sitä ryhmätoiminnan suunnittelujuttuja, se siirty mulle sitten enemmän. Mä näkisin niissä tyypeissä sellaista juttua, että kylä nämäkin voi lähteä siihen suunniteltuun hommaan mukaan vaikka ne esittikin alussa mitä tahansa, siin on kumminkin kaveri mukana, että en mä tonne lähde, mut ne lähti kumminkin kun se kaveri lähti kans. Siinä tiesi vetää oikeeta narua niin sai koko porukan lähtee mukaan, vaikka siinä jollain olikin ne buutsit jallas-

sa. Siihen piti miettiä joku juttu, että mistä langasta vetää, että ne ai lähtee mukaan. Ei siis aina mennyt sillailailla että piti varta vasten porukalle suunnitella toimintaa.

Keskustelua projektista ja organisaatiosta

Tuomas: Mulla on ollut sellainen käsitys, että alussa Kaks Kättä työpaja halusi askel askeleelta-projektista niinku sellaista pajalle kuntouttavaa yksikköä ikäänkuin sellaista "prepajaa". Että tarkoituksena olisi kuntouttaa nuoria pajalle työ-kuntoisiksi.

Kari: No itseasiassa siitä se alkoi. Se oli se yks juttu, mutta sitten tuli mukaan sossun kautta sitä materiaalia, jotka eivät edes kuvitellut menevänsä pajalle. Sitten puskaradion kautta rupes menemään kaverilta toiselle.

Tuomas: Siinä on siis ollut puskaradio alusta alkaen.

Kari: Kyllä on ollut ensimmäisten jälkeen ollut että meille tuli kavereita pystymättä, heillä ei siis välttämättä ollut ensi tieto mistään sossusta tai pajalta.

Tuomas: Saitteko te näitä nuoria mihinkään toimenpiteeseen projektin jälkeen.

Kari: No osaa saatiin osaa ei saatu. Osan kanssa kuljettiin lujaa alaspäin. Mutta sinänsä kun miettii kohderyhmää, vaikka menttiin eteenpäin ja välillä lujaa taaksepäin, mutta aina aloitettiin puhtaalta pöydältä. Tämmönenkin kaveri, saatiin putkifirmalle töihin, mutta sitten se meni juovuksissa töihin ja laittoi paikat matalaksi. Mutta silti semmonen pikkujuttu on niinku sille tyypille niin iso asia, että saatiin välillä nuorta menemään eteenpäin.

Kyllä me saatiin niitä eteenpäin, osan nopeemmin, jollakin meni kaksikin vuotta, mutta se vaati sen kaksikin vuotta, kun saatiin jotain tapahtumaan.

Mutta mikä on eteenpäin? Se pitää muistaa.

Tuomas: Se on ollutkin askeleen työntekijöillä se ajatus siitä että: "hemmetti, se oiskin ollut helppoa tää homma jos ois ollut niinku liukuhihnalta että, joo töihin.... ja seuraava" Täällä ajateltiin silleen ettävälillä mennään kouluun ja sit sielt tulee kenkää, sit on taas parit sillat poltettu...sitte täällä (askeleen toimistossa) istutaan ja mietitään mitäs sitä sitte.....ja sit vaan tääl välil pysähdytään ja ollaan kun ei helvetti enää muuta ole.... Tää paikka on ainoa joka pitää ovet auki.....

Kari: Kyllä! Ja jos ei mitään muuta enää nuoren kohdalla saanu itteltä eikä sil-

täkään (nuorelta)enää mitään ideaa löytynyt eikä multa.....niin sitten vaihdettiin työparia. Anu otti sen nuoren ja mä otin Anulta jonkun nuoren jonka kanssa Anu oli jäänyt seinähän, et ei pääse eteenpäin. Vaihdettiin, jos tuntu ettei päässyt mihinkään vaikka oma kuningasidea on ollut, mut se on pysähtynyt niin sitten vaihdettiin työntekijää.... Aluksi oli sellainen naurettava ajatus et Anu otti likat ja mä otin pojat.... Muistaakseni mä mietin että miksen mä vois ottaa tätä tyttöä ja siitä se sitten meni että kummallakin oli sekä tyttöjä että poikia.

Tuomas: Niin naisella pysty olemaan miestyöntekijä ihan hyvin, esimerkiksi jos sit tuli jotain juttua minkä voi tyttö kertoa vain naistryöntekijälle, niin sit se kerto sen naistryöntekijälle, mut miestyöntekijä jatko edelleen tytön työntekijänä. Sama juttu pojilla.

Kari: Kyllä se oli vahvuus että oli sekä mies että naistryöntekijä. Vaik on ollutkin nais työpareja, mutta mä väitän kyllä että toiminta muuttuu silloin heti.

Mutta harmittaa vieläkin kun mä kuulin jälkeensä kun oli lähtenyt projektista, että ryhmätoiminta oli jäänyt pois ja tollanen liikuntatoiminta myös.... kyllä se mua harmitti, koska mä näen ton liikunnan yleensäkin ihmiselle semmosena voimavarana. Mutta sitten kun sitä toisaalta miettii että aikansa kutakin, nyt on uudet kuviot ja nyt kokeillaan sitä...

Tuomas: Tosin se ryhmähomma taas palautu kuvioihin mukaan myöhemmin kun työntekijät taas vaihtui.

Kari: Kyllä sitä ryhmätoimintaa muistelee niin se huumori siellä oli aina mukana. Muistan kun yks kanoottireissu tehtiin ja vedettiin niin pitkä lenkki että mun kuntoinenkin ihminen oli myös aivan puhki, puhumattakaan näistä meidän nuorista. Niin kyllä sillä reissulla meidän kaikkien jutut meni niin hämäriksi kun rupes porukalla viiraamaan... kun oltiin niin väsyksissä...

Tuomas: Mä muistan meidän provinssikökästä kun alko viikko olla torstaissa ja koko viikko oltiin painettu hommia niin kyllä siellä kanssa alko jutut meneämään... että niitten juttujen laatu oli torstaina jo todella huonoa, mutta nauratti ihan älyttömästi...

Kari: Noi oli just mun mielestä se suola ryhmätoiminnassa...

Tuomas: Sitten mä muistan sen kun provinssikökässä, meidän porukka sai ne työntekijärannekkeet jo torstaina provinssiviikolla, niin silti kaikki oli vielä perjantaina mukana. Kukaan ei livennyt porukasta kesken kaiken. Vaan vielä perjantaina kaikki tuli ajoissa paikalle ja tehtiin kaikki ne hommat vielä perjantaina

mitä piti ja sitten lähdettiin omiin suuntiin festareitten viettoon. Siinä oli kyllä jotain taikuutta siinä ryhmähommassa. Kun itselläkin tuntui että ei jaksais millään mennä enään perjantaina sinne... niin mieti sitten meidän nuoret... niin kaikki ne on vielä perjantainakin ajoissa paikalla ja teki hyvin hommat.

Kysymys Projektin onnistumisista ja epäonnistumisista

Tuomas: Oisko sulla mitään omakohtaisia näkemyksiä projektin onnistumisista ja epäonnistumisista, tai mitä olis voinut tehdä toisin?

Kari: Aika hankala sanoa.....

Tuomas: No sitten toinen hankala kysymys. Millä tavoin sä näit itsesi kehittämässä projektia? Miten sä kehitit projektia omasta mielestäsi siis?

Kari: No jos ajatellaan yhteistyötahoja niin kyllä mä näin itseni laittamassa soppani joka kohtaan... millä vietäis nuorta eteenpäin. Ilman nuorta ja nuoren kanssa.....No kyllä esimerkiksi ryhmätoiminnan kehittäminen yksilötyön kehittäminen, nuorten aktivoiminen....No niinku yleensä. Sitä alussa teki kaiken itse, sitten sitä rupes miettimään, että laitetaan nuori itse tekemään ehkä sitä kautta näin itseni ehittämässä, se oli omaa kehittämistä ja nuoren kehittämistä. Että laitetaan nuori tekemään itse, etten mä teekkään niitä kaikkia asioita.

Tuomas: Se oli niinku nuoren voimaannuttamista siis melkein ratkaisukeskeistä.

Kari: Se oli just sitä. Sen mitä vois sanoa yhteistyökumppaneista niin joskus ne sinisilmäisesti usko kaiken mitä nuori lupas tehdä. Sitten nuori sanoo mulle pihalla palaverin jälkeen, että ”en mä mihinkään lähde, mä vaan lupasin, että sieltä pääs häipymään mahdollisimman nopeasti. ” Kylä mä yritin tuoda tätä näkemystä hyvinkin voimakkaasti yhteistyökumppaneille, että missä mennään nuoren kohdalla, jotain muuta tarttis kyllä tehdä.

Tuomas: No nuori sanoi sentäs sulle sen totuuden

Kari: Mutta se luottamuksen syntyminen kesti joillakin kauan, mutta kyllä mä sitten tiesin välillä lähtee se nuori oikeesti vai ei.

Tuomas: Miten sun hermo kesti tätä työtä, kun mulla meinas välillä mennä ihan täysin palaa pinna kun oli porukkaa jotka oli liukkaita kuin saippuapalat.

Kari: Hyvä kysymys, mutta mulla oli se nuorisotyön lähtöhta, että kaikista löytyy aina jotain hyvää ja vahvuuksia. Ihmiselle pitää antaa uus mahdollisuus aina.

Oli se tilanne mikä tahansa. Ihminen on ihminen.

Kyllä sitä yritti tsempata nuorta ja laittaa myös nuori itse ajattelemaan, kyllä mä kävin nuoren kotona jos ei ollut näkynyt ryhmätoiminnassa, niin mä yritin että ”totta kai sä tuut ens kerralla” ja sitten tosiaan laittaa se nuori itse tekemään, ettei kaikkea toimita nuorelle ”hopealautasella”

Tuomas: Sitten semmonen kysymys että kun tossa ryhmäkeskustelussa tuli esille, että vastattiinko me tarpeeksi pajan tarpeisiin? Mitä mieltä sä itse olet siitä?

Olis tää nyt sit pajan projekti kuitenkin kun tässä tuli niin kaikenlaista?

Kari: Kyllä täytyy sanoa että kyllä mekin Anun kanssa mietittiin että lähdetäänkö me pois täältä pajalta toisiin tiloihin. Mutta me haudattiin se ajatus kun ei me koettu välttämättömäksi lähteä pajalta pois. Tai muuttaa paikkaa. Meiltä meni aina joskus pajalle joku, joku meni muualle, joku ei mennyt mihinkään. Että kyllä se aika mitä mä olin. Niin kyllä mä itse tykkäsin että paja on siinä kuvioissa mukana. Jos nuori tulee pajalle, se ei ilmaannu aamulla töihinsä. Mä pääsin käymään sen kotona. Ei sieltä pajalta kukaan muu (työntekijä) päässyt lähtemään. Mä koin tärkeänä että paja oli siinä mukana. Mut totta kai kohderyhmä rupes olemaan sellaista, että niillä ei ois ollut mitään edellytyksiä pajalle. Ennen kuin ne ois saavuttanut edes jonkinmoisen tason normaaliin elämiseen tai edes sinne päinkään, ei siis voinut kuvitellakkaan niitten menevän pajalle. Toiset vaan vaativat niin paljon aikaa. Mutta se irtautuminen pajalta (askel-projekti vaihtoi tiloja pajalta keskustaan 2003) kun mä kuulin siitä, niin kyllä mä silloin itsekseni ajattelin, ”kyllä se on siinä se homma sitten pajan suhteen,” että tää on aivan muuta, yksilöllisempää työtä, että paja ei ole enään kuvioissa mukana muuten kuin hallinnolliselta puolelta.

Tuomas: Kyllä paja kuitenkin antoi meille vapaat kädet, että siinä oli hyvät ja huonot puolet, Hyvää oli se vapaus, mutta huonoa että me vähän sitten menetettiin sitä pajan tukea.

Kari: Kyllä mä näkisin että sillä pajan tuella olis ollut pitemmän päälle merkitystä kun ajatellaan projektin vakinaistamista. Että siinä vaiheessa kun projekti muutti pajan tiloista pois niin kyllä siellä pajalla varmasti oltiin herne nenässä ja sitä kautta tukea menetettiin siltä osalta. Olis varmasti pajan kautta voitu vaikuttaa myös kaupungin päättäjiin tai vaikka kansanedustajille saada viestiä eteenpäin.....

Tuomas: Mut sitä kun miettii mihin se askel olis muuttunut jos oltais jääty pajalle.

Kari: Se ei olis välttämättä muuttunut mihinkään, totta kai se on kiinni työntekijän persoonasta, mitä haluaa tehdä, mihin viedä projektia. Voipi olla että se olis jämähtänyt kuitenkin paikalleen jos oltais jääty pajalle. Toisaalta kun sitä miettii, se tuli kokeiltua että oltiin aluksi pajalla ja paja oli vahvasti mukana, oli siinä silti vapaat kädet. Mutta toisaalta se oli projektille hyvä että lähdettiin muualle, jotenki se paja tavallaan leimas projektia ”ai te meette pajalle” tyyliin.

Tuomas: Tämä keskustan toimisto oli sijainniltaan ihan älyttömän hyvä. Että tänne oli helppo tulla. Ja tästä tuli niinku nuorten kohtaamispaikka. Joskus ehkä vähän liiankin hyvä kohtaamispaikka, tänne tultiin jossain vaiheessa kuin kahvilaan tai baariin

Kari: Joo porukka tuli lämmittelemään.

Tuomas: Kyllä tää säily loppuun asti kohtaamispaikkana, mutta jossain vaiheessa oli pakko vähän tarkentaa näitä sääntöjä, että tänne sai tulla, mutta sovitusta ajoista oli pidettävä kiinni, ettei tänne saanut enää tulla miten sattuu. Ja kaikenlainen asiakkaiden turha kускаaminen loppu.

Jos oli sovittu meno tai joku hätä nuorella niin sitten kyllä kuskattiin autolla. Mutta taksiksi me ei enää suostuttu.

Kari: Mutta kaikenkaikkiaan oli tilanne asiakkaan kanssa mikä tahansa niin kyllä niistä selvittiin kun oli mieli avoimena, eikä turhia hötkyile, meidän vahvuus on ollut aina, että me ei olla oltu viranomaisia, se luottamus on sitä kautta syntynyt. Vaikka on pitänyt olla tiukkana ja sanoa suoraan joihinkin asioihin että ei. Täällä on puhuttu aina suoraan, sitä kautta se luottamus on nuorellekin syntynyt.

Työntekijän kommentti sähköpostitse

Pekko Hokkasen kommentti 11.3.2010.

Luin opinnäytteesi valikoivin silmin. Itse olin projektissa kuitenkin niin vähän aikaa, ettei minulla ole kirjoittamaasi suuremmin lisättävää. Omassa työssäni projektissa huomasin aikalaila samantien, että hups, olen täysin väärällä alalla. Työ oli aivan liian hidastempoista ja varsinkin ns. potilaidensitouttaminen sovittuihin juttuihin oli liian vaikeaa, koska mitään ns.

sanktiomenettelyä ei ollut eikä sitä olisi mitään järkeä ollut käyttääkään.

Väsyin aika nopeasti siihen, että kuppasin toimistolla päivystämässä sitä, että tuleeko nuori paikalle vai ei ja pikkuhiljaa suhteeni heihin kävivälinpitämättömäksi. Lisäksi kaikenmaailman, mielestäni suurimmaksi osaksiturhat, sidosryhmäpalaverit jne. olivat mulle suurta myrkkyä...

Onneksi Milla oli suoraselkäinen ja projektiin kunnolla sitoutunut ihminen. Mun käsissä se olisi levinnyt täysin käsiin. Toisaalta, jos olisimme olleet Millan kanssa hieman enemmän samanlaisia, niin ehkä olisimme löytäneet joitain sellaisia toimintatapoja jne. joiden kautta olisin minäkin saanut motivoitua itseäni työhön enemmän. Mutta onneksi kävimme Millan kanssa eräs lokakuun iltasuorasanaisen keskustelun, jonka lopputuloksena otin lopputilin samoin tein japrojekti sai minun tilalleni kyseiseen työhön motivoituneen työntekijän. Kiitos siitä Millalle.

Liite 6

Askel askeleelta – projektin tilastoja

Askel askeleelta –projektista pidettiin myös virallista tilastoa projektin asiakaskunnasta, heidän sijoittumisestaan sekä muita oleellista kerrottavaa projektin asiakaskunnasta. Tilastot on otettu vuosilta 2004, 2006 sekä 2007.

Tilastot vuodelta 2004

Vuoden 2004 aikana projektissa on ollut yhteensä 39 nuorta, joista tyttöjä 21.

Vuodelta 2003 jatkaneita 19 ja vuonna 2004 aloittaneita 20.

Projektin nuorten ikäjakauma

alle 17 v 0
 17-20 v 18, joista tyttöjä 12
 21-24 v 19, joista tyttöjä 8
 25-28 v 2

Vuonna 2004 pois projektista siirtyneitä 18, joista

- 4 muuttanut pois seinäjoelta
- 4 ei sitoutunut projektiin
- 1 siirtynyt Rästyyän
- 1 valvonta loppui
- 1 töihin
- 1 istumassa
- 2 perustanut perheen ja elämä sujuu
- 1 siirtynyt yhteispalvelupisteeseen täytettyään 25.
- 1 siirtynyt mielenterveyskeskuksen hoitoon
- 2 joku muu

Projektin 39 nuorta ovat ohjautuneet seuraavien tahojen kautta

Työvoimatoimisto 4, joista tyttöjä 1
 Peruskoulu 0
 2. asteen oppilaitos 3, joista tyttöjä 2
 Kela 0
 Sosiaalitoimi 7, joista tyttöjä 4
 Suoraan itse 8, joista tyttöjä 2
 Ei tietoa 0
 Muu 17, joista tyttöjä 12

nuorisopsykiatrian poliklinikka tai asuntola 3, joista tyttöjä 3
 psykiatrian akuuttiosasto 1, joista tyttöjä 1

Nuorisoasema Steissi 4, joista tyttöjä 4
Paja 7, joista tyttöjä 4
Krimi 1
Katko 1

Projektin nuorten koulutustausta

Peruskoulu 32, joista tyttöjä 14
yo-tutkinto 1, joista tyttöjä 1
ammattikoulututkinto 4, joista tyttöjä 4
amk-tutkinto 0
muu 0
ei tietoa 0
ei mitään (peruskoulu
kesken) 2

Projektin nuorten päihdeongelmat

päihdeongelma 17, joista tyttöjä 8

joista huumeongelma 12, joista tyttöjä 6
joista pelkkä alkoholiongelma 5, joista tyttöjä 2

Kaikilla projektin 39 nuorella äidinkielenä suomi

Tilastot vuodelta 2006

Valmentautajat:

- Vuoden 2006 aikana projektissa on ollut yhteensä 31 nuorta, joista tyttöjä 19.
- Vuodelta 2005 jatkaneita 17 ja vuonna 2006 aloittaneita 14.

- Projektin nuorten ikäjakauma

alle 17 v	0
17-20 v	11, joista tyttöjä 6
21-24 v	18, joista tyttöjä 12
25-28 v	2

- Vuonna 2006 pois projektista siirtyneitä 9, joista
 - 1 muuttanut pois seinäjoelta opiskelemaan
 - 6 ei sitoutunut projektiin
 - 1 töihin
 - 1 vankeudessa

- Projektin 31 nuorta ovat ohjautuneet seuraavien tahojen kautta

Työvoimatoimisto 1
 2. asteen oppilaitos 7, joista tyttöjä 4
 Sosiaalitoimi 3, joista tyttöjä 2
 Suoraan itse 3, joista tyttöjä 2

nuorisopsykiatrian poliklinikka tai asuntola 3, joista tyttöjä 3
 psykiatrian akuuttiosasto 5, joista tyttöjä 4
 Paja 4, joista tyttöjä 2
 Työvoiman palvelukeskus 2
 Keskussairaalan sos. tt. 3, joista tyttöjä 3

Projektin nuorten koulutustausta

Peruskoulu	22, joista tyttöjä 12
yo-tutkinto	3, joista tyttöjä 2
lukion oppimäärä	1, joista tyttöjä 1
toisen asteen tutkinto	5, joista tyttöjä 4

- Projektin nuorten päihdeongelmat

päihdeongelma 10, joista tyttöjä 5

- Kaikilla projektin 31 nuorella äidinkielenä suomi

Askel askeleelta –projektin yksilövalmentajat:

- Projektin työntekijöiden koulutustausta
Amk-tutkinto 2

Tilastot vuodelta 2007

Asiakkaat:

- Vuoden 2007 aikana projektissa on ollut yhteensä 38 nuorta, joista tyttöjä 21 ja poikia 17.
- Vuodelta 2006 jatkaneita 22 ja vuonna 2007 aloittaneita 16.
- Projektin nuorten ikäjakauma

17-20 v 12, joista tyttöjä 5 ja poikia 7

20-23 v 15, joista tyttöjä 9 ja poikia 6

23-26 v 11, joista tyttöjä 7 ja poikia 4

- Vuonna 2007 pois projektista siirtyneitä 18, joista

2 siirtynyt töihin/opiskelemaan toiselle paikkakunnalle

4 muutti toiselle paikkakunnalle

5 ei sitoutunut projektiin

4 muu syy

3 lopetti, koska sai tarvitsemansa avun projektista ja jatkoi eteenpäin

- Projektin 38 nuorta ovat ohjautuneet seuraavien tahojen kautta

2. asteen oppilaitos 6

Sosiaalityö/ lastensuojelu 6

Sairaalan sosiaalityöntekijä 5

Nuorisopsyk. poli tai asuntola 3

Psykiatrian osastot 4

Paja 8

Työvoiman palvelukeskus 2

Steissi 1

Aake-projekti 1

Hakeutunut itse 2

- Projektin nuorten koulutustausta

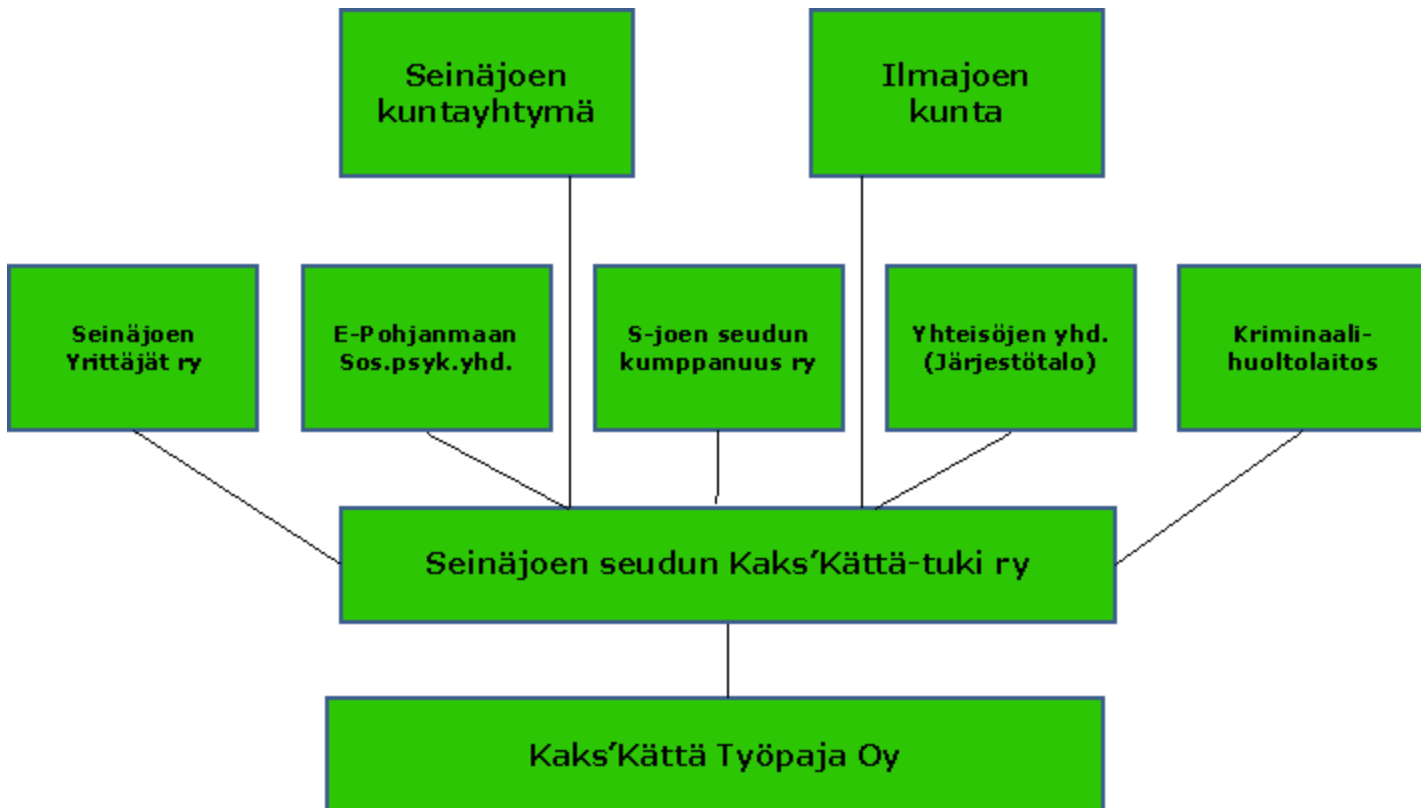
Peruskoulu	26	
yo-tutkinto	4	
lukion oppimäärä	1	
toisen asteen tutkinto		7

- Projektin työntekijöiden koulutustausta Sosionomi Amk-tutkinto 2

Liite 7:**Askel askeleelta –projektin taustaorganisaatio Kaks`Kättä työpaja Oy**

Kaks`Kättä Työpaja

Omistus:

Hallinto

Työpajan tukiyhdistyksen ja pajaosakeyhtiön hallitukset koostuvat samoista henkilöistä. Toiminnan projektiluonteesta johtuen kokoukset ovat käytännössä ohjausryhmän/hallituksen kokouksia, ja niissä ovat edustettuina myös TE-keskuksen, Seinäjoen työvoimatoimiston ja L-S:n lääninhallituksen edustajat.

(www.kakskatta.fi)